

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 50/1995 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 1996

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 1995 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen 72/1995 vp.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan. Vuoden 1996 talousarvioesityksestä ovat määrääjassa lausunnon antaneet:

- ulkoasiainvaliokunta
- maa- ja metsätalousvaliokunta
- puolustusvaliokunta
- sivistysvaliokunta
- ympäristövaliokunta.

Lisäksi tämän jälkeen on hallintovaliokunta antanut lausuntonsa.

Valtiovarainvaliokunnan muilta valiokunnilta saamat lausunnot ovat tämän mietinnön liitteenä.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 19 päivänä lokakuuta 1995 valiokuntaan lähettämät näillä valtiopäivillä tehdyt talousarvioaloitteet:

1 Aittoniemi: Kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(24.30.66)

2 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta ulkomaalaisvaltuutetun vaihtamiseksi
(33.01.21)

3 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta poliisilaitokselle rikoksen kautta saadun omaisuuden jäljittämisen tehostamiseen
(26.75.21)

4 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta viijepalkkioiden maksamiseksi rikostutkinnassa
(26.75.21)

5 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta poliisin pommiryhmien varustamiseen
(26.75.21)

6 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Helsingin poliisilaitoksen ulkomaalaisryhmän työhön
(26.75.21)

7 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta poliisin tiedustelutoiminnassa käytettävien välineiden hankkimiseen
(26.75.21)

8 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta erityistilintarkastuksen toimittamiseksi omaisuudenhoitoyhtiö Arsenalissa
(28.87.89)

9 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta kotitalousneuvontaa tekevien järjestöjen toimintaan
(29.69.53)

10 Aittoniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Sata-Häme soi -musiikkitapahtuman tukemiseen
(29.90)

11 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta seurantalojen kunnostukseen
(29.93.50)

12 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Inkulan kivisillan kunnostamiseen ja säilyttämiseen museosiltana Viljakkalassa
(31.24.21)

13 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Ikaalisten Nouseva Voima ry:lle luonto- ja suunnistustapahtuman järjestämiseen Euroopan parlamentin jäsenille
(29.98)

14 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Suomen Palloliitolle valmentajan hankkimiseksi jalkapallomaajoukkueelle
(29.98)

15 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta petoeläinten aiheuttamien tuhojen täysimääräiseen korvaamiseen
(30.36.42)

16 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Kovelahden tien n:o 2611 parantamiseksi Turun ja Porin läänissä
(31.24.21)

17 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Harhalan—Valkeakosken tien peruskorjaukseen
(31.24.21)

18 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta tien n:o 2764 peruskorjaamiseen välillä Luhalah-ti—Sisäntö Ikaalisissa
(31.24.21)

19 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Hirvilahden—Kyrönlahden tien peruskorjaukseen Viljakalassa
(31.24.21)

20 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta paikallisten 13255 (Myllykarttu—Lauttakangas) peruskorjaukseen
(31.24.21)

21 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta yksityistieiden kunnossapitoavustuksiin
(31.25.51)

22 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta tuotannollisten ideoiden kehittämiseen
(32.50.41)

23 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Joulumaa-projektin aloittamiseen Lapissa
(32.51.49)

24 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta kaupallisten sihteerien ja ulkomaankaupan konsulttien kouluttamiseen ja palkkaamiseen
(32.85.40)

25 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta katketyölempiä syiden tutkimiseen
(33.32)

26 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta varusmiesten kotiuttamisrahaan
(33.28.56)

27 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta lomien järjestämiseen toistaan hoitaville ikääntyville puolisoille
(33.32)

28 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Mustalaislähetys ry:n toimintaan
(29.96.50)

29 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta sotaveteraanijärjestöjen kuntoutus- ja harrastustoiminnan tukemiseen
(33.92)

30 Aittoniemi: Pakolaisten vastaanottamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(34.07.61)

31 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Somaliasta ja Jugoslavian Kosovosta saapuneiden pakolaisten palauttamiseksi kotimaahansa
(33.29.61)

32 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta Karvian Suomijärven kunnostamiseen
(35.26.77)

33 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta pienten järvien kunnostustöihin
(35.26.77)

34 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta lossi- ja lauttaliikenteen ylläpitämiseen tielaitoksen Turun piirissä
(31.24.21)

35 Ala-Nissilä: Määrärahan osoittamisesta ns. HAKU-tien rakentamiseen välillä Aura—Mynämäki—Mietoinen
(31.24.77)

36 Ala-Nissilä: Määrärahan osoittamisesta Karhunojan ja Riuhikosken välisen tien rakentamiseen
(31.24.21)

37 Alaranta: Eduskunnan valiokuntien matkoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(22.02.21)

38 Alaranta: Puolueloiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(23.27.50)

39 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen lukion rakentamiseen
(29.43.34)

40 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamiseen
(29.43.34)

41 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoen virkistyskäytön parantamiseen
(30.38.21)

42 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta Lahdenlammen kunnostamiseen Merijärvellä
(30.85.77)

43 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta tulvasuojelutyöhön Kalajoessa
(30.85.77)

44 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta paikallisten kunnostukseen Alavieskassa
(31.24.21)

45 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjoki—Vihanti-maantien perusparantamiseen
(31.24.21)

46 Alaranta: Määrärahan osoittamisesta Vihannin kirkonkylän liikennejärjestelyihin
(31.24.21)

47 U. Anttila ym.: Puolustusmateriaalihan-kintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä
(27.10.16)

48 U. Anttila ym.: Asuntojen peruskorjausavustusten jakamisesta
(35.45.56)

49 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Ounasjoen kalataloudelliseen kunnostamiseen (30.36.77)

50 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kalantutkimusaseman rakentamiseen Simoon (30.38.75)

51 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin Lapin läänissä (29.43.34)

52 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamiseen (30.86.44)

53 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:lle Lapin riskirahoituspääoman kartuttamiseen (32.49.46)

54 Biaudet: Kehitysavun korkotukiluottojen myöntämisvaltuuden jäädyttämisestä (24.30.66)

55 Bremer: Määrärahan osoittamisesta pääradan melusuojojen rakentamiseen (31.58.77)

56 Dromberg: Määrärahan osoittamisesta kotitaloustutkimukseen (29.88)

57 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta rantaradan rakentamiseksi neliraitiseksi välillä Helsinki—Leppävaara (31.58.77)

58 Filatov ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen maakunnan seudullisten virkistysalueiden toteuttamiseen (35.30.37)

59 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen nuorisokirjallisuuden instituutin toiminnan tukemiseen (29.90)

60 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Työväen Musiikkiliitolle puhallinmuusiikin edistämiseen (29.90)

61 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta museokeskus Vapriikin rakentamiseen Tampereelle (29.90)

62 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallistien 14277 (Murole—Kapee) perusparantamiseen (31.24.21)

63 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Parkanon rautatieaseman ja Kurun tien välisen yhdystien rakentamiseksi (31.24.21)

64 Hassi ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan Helsinki—Tampere nopeustason nostamiseen (31.58.77)

65 Hellberg ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n Koskenkylä—Kouvola-tieosuuden suunnitteluun (31.24.77)

66 Helle ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjoisten eritasoliittymän rakentamiseen Tuuloksessa (31.24.77)

67 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Suomen matkailumuseon perustamiseen Imatralle (29.90)

68 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Imatra Big Band -festivaalin tukemiseen (29.90)

69 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen maantielle 393 välille Joutsenon keskusta—Ravattila (31.24.21)

70 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Särkisalmen—Simpeleen tien kunnostamiseen (31.24.21)

71 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Sorokulman—Tarnalan maantien peruskunnostamiseen (31.24.21)

72 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eräisiin valtatie 6:n liikenneturvallisuutta parantaviin hankkeisiin (31.24.77)

73 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläkeläisalennukseen rautateillä (31.57.61)

74 Hurskainen: Määrärahan osoittamisesta Ivo-niemen matkailukeskuksen rakentamiseen (32.51.49)

75 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta FAS-lapsen oppaan kirjoittamiseen (33.92)

76 Ihamäki: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin ympäristötekniikan instituutin kehittämiseen (29.60.30)

77 Ihamäki: Määrärahan osoittamisesta Vihtasalmien sillan rakentamiseen (31.24.21)

78 Ihamäki: Määrärahan osoittamisesta liikennejärjestelyjen toteuttamiseen Savonlinnassa (31.24.77)

79 Ihämäki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Lusi—Mikkeli (31.24.77)

80 Ihämäki: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen (31.30.77)

81 Ihämäki: Määrärahan osoittamisesta Mäntyharjun kanavahankkeen edistämiseen (31.30.77)

82 Ihämäki: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnitteluun (31.58.77)

83 Immonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Uuteenkaupunkiin johtavan Hepokarin väylän syventämiseen ja oikaisuun (31.30.77)

84 Isohookana-Asunmaa ym.: Määrärahan osoittamisesta yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin (29.43.34)

85 Isohookana-Asunmaa ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristöhallinnon EU-hankkeiden valtion kansallisen rahoitusosuuden nostamiseksi (35.26)

86 Joenpalo ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 2:n (Helsinki—Pori) kehittämiseen (31.24.77)

87 Joenpalo ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun—Toijalan radan sähköistykseen (31.58.77)

88 Jääskeläinen ym.: Viestinnän avustuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (31.55.41)

89 Jääskeläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten kotihoidon tuen budjettiperusteiseen korottamiseen (33.32.30)

90 Kalli ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien rakentamiseen välillä Eurajoki—Kivikainen—Kokemäki (31.24.77)

91 Kalli ym.: Määrärahan osoittamisesta Lapin Tl.—Hinnerjoen tien rakentamiseen (31.24.21)

92 Kallio ym.: Määrärahan osoittamisesta Kiukaisten ratapihan korjaukseen (31.58.21)

93 Kallis: Määrärahan osoittamisesta rakensavustuksena Karhunmäen kristilliselle kansanopistolle (29.69.52)

94 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Suomen ev.lut. Kansanlähetys ry:n toiminnan tukemiseen (29.69.53)

95 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Lohtajan Kirkkomusiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen (29.90)

96 Kallis: Määrärahan osoittamisesta kansainvälisen leirikeskuksen rakentamiseen Kokkolaan (29.98)

97 Kallis: Määrärahan osoittamisesta paikallisten 17939 peruskorjaukseen Kruunupyssä (31.24.21)

98 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Kokkolanseudun Invalidit ry:n tukemiseen (33.92)

99 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Emeliekodin toiminnan tukemiseen Kokkolassa (33.92)

100 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Luthersk Inremissions hem -nimisen virkistyskodin toiminnan tukemiseen Luodossa (33.92)

101 Kallis: Määrärahan osoittamisesta Larsmon Lähetyskoti ry:n toiminnan tukemiseen (33.92)

102 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainväliseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)

103 Kankaanniemi: Määrärahan osoittamisesta metsänparannustöihin Keski-Suomessa (30.86.44)

104 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Keiteleen kanavan alikulkukorkeuksien korottamiseksi (31.30.77)

105 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta perustettavalle alkoholitutkimusinstituutille (33)

106 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän korottamiseen (33.21.52)

107 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutukseen (33.22.59)

108 Kankaanniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta kristillisten järjestöjen päihdehuoltotyön tukemiseen (33.92)

109 Kankaanniemi ym.: Ympäristörahaston perustamisesta
(35.30)

110 Kankaanniemi ym.: Veteraanien asuntorien korjausavustusten lisäämisestä
(35.45.56)

111 Karjula ym.: Määrärahojen osoittamisesta yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointeihin
(35.26.31)

112 Karpio ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle
(25.50.74)

113 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta EU:n tavoite 6 -alueen kehittämiseen
(26.98.43)

114 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun mekaanisen konepajateollisuuden kehittämisyksikön käynnistämiseen
(29.60)

115 Kemppainen ym.: Veikkauksen ja raharpajaisten voittovarojen jakoperusteista
(29.88)

116 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kotimaisten marjojen alkutuotevähennyksen poistamisen kompensoimiseksi
(30.31.41)

117 Kemppainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulujokilaakson turvesoiden kunnostamiseen
(32.55.40)

118 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Rauhankasvatusinstituutin toiminnan edistämiseen
(29.96.50)

119 Kiljunen ym.: Monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ehdotettujen määrärahojen kohdentamisesta
(24.30.66)

120 Kiljunen ym.: Varsinaisen kehitysyhteistyön uusien myöntö- ja sopimusvaltuuksien myöntämättä jättämisestä
(24.30.66)

121 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Teatteri Kehä III:n tilahankkeen rahoittamiseen
(29.90)

122 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta kehitysmaiden ja lähialueiden ystävyysseurojen toimintaan
(29.08.50)

123 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta päiväkotirakentamiseen
(33.32.31)

124 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta koulurakennusinvestointeihin
(34.06.63)

125 Kiljunen ym.: Määrärahan osoittamisesta asunto-osakeyhtiöiden korjausavustuksiin
(35.45.56)

126 Kiviniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan ajoharjoitteluradan rahoituskustannuksiin
(31)

127 Kiviniemi ym.: Työmarkkinatuen takaa-
misesta alle 20-vuotiaille
(34.06.52)

128 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kajaanin varuskunnan kasarmien korjaamiseen
(27.10.74)

129 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta metsänparannustöihin
(30.86.83)

130 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hakasuon kalanviljelylaitoksen toimintaan
(30.38.21)

131 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savon radan suunnitteluun
(31.58.21)

132 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen—Kontiomäen—Oulun radan sähköistämiseen
(31.58.77)

133 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kontiomäen—Murtomäen rataosan raiteenvaihtoon
(31.58.21)

134 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen terminaali- ja teollisuusalueen kehittämiseen
(32.51.49)

135 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta indeksikorotuksen suorittamiseen rintamaliisiin täysimääräisenä
(33.21.52)

136 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvan kehittämiseen
(33.21.52)

137 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta indeksikorotuksen suorittamiseen sotilasvammakorvauksiin täysimääräisenä
(33.22.50)

138 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asuntojen muutostöistä aiheutuviin kustannuksiin
(33.22.50)

139 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoitten kuntoutukseen (33.22.56)

140 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotaleskien kuntouttamiseen (33.22.56)

141 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutukseen (33.22.59)

142 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kotirintamanaisille (33.22)

143 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta veteraanien hammashuollon korvauksen laajentamiseen (33.99)

144 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puhelinten hankintaan (33.22)

145 Kokkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Töölönlahden kunnostamiseen (35.26.77)

146 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta Joroisten musiikkiyhdistys ry:lle musiikkipäivien järjestämiseen (29.90)

147 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseudun elinkeinotoiminnan ja luonnonmukaisen tuotannon kehittämiseen (30.34.40)

148 Komi: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamisen aloittamiseen välillä Joroinen—Varkaus (31.24.77)

149 R. Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savon radan suunnitteluun (31.58.77)

150 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta Tornionjoen, Muonionjoen ja Simojoen elvyttämiseen lohjoiksi (30.36.45)

151 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta Lankojärven itäpuolen tien ja Kaaranneksen tien parantamiseen Pellon kunnassa (31.24.21)

152 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen valtatie 21:lle Pellon kunnassa (31.24.21)

153 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Ylitornion kunnassa (31.24.21)

154 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta tieosuuden Lempeä—Kolarin kunnan raja kunnostamiseen Väylänvarren tiellä Pellon kunnassa (31.24.21)

155 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta Kolarin—Kurtakon—Ylläsjärven tien parantamiseen (31.24.21)

156 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta Kolarin rautatieaseman parantamiseen (31.58.21)

157 Korteniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Luoteis-Lapin liittämiseksi valtakunnan verkkoon (32.55)

158 Korteniemi: Määrärahan osoittamisesta Ylitornion Meltosjärvien kunnostamiseen (35.26.77)

159 V. Koski: Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetun määrärahan vähentämisestä (27.10.74)

160 V. Koski: Määrärahan osoittamisesta Kimolan sulun rakentamisen edellyttämien tutkimusten ja suunnittelun käynnistämiseen (31.30.77)

161 V. Koski ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Valkealan ja Jaalan siirtoviemärin rakentamiseen (35.26.77)

162 J. Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta rauhantyyden edistämiseen (29.96.50)

163 J. Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin—Tampereen ja Riihimäen—Lahden ratojen kehittämiseen (31.58.77)

164 J. Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta aloittaville ja toimiville pk-yrityksille tarjotun aluetason palvelutoiminnan kehittämiseen (32.02.21)

165 M. Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 8:n perusparannukseen (31.24.77)

166 M. Koskinen: Määrärahan osoittamisesta kriisivesijohdon aikaansaamiseksi välille Naantali—Raisio—Turku (30.85.77)

167 Krohn ym.: Määrärahan osoittamisesta teattereiden toiminta-avustuksiin (29.90)

168 Krohn ym.: Määrärahan osoittamisesta näyttämötaiteen edistämiseen (29.90)

169 Kuisma ym.: Määrärahan osoittamisesta Itämerikeskuksen kunnostukseen (29.93.50)

170 J. Kukkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Rauhanaseman kunnostustyöhön (29.96.50)

171 J. Kukkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lossiliikenteen sujuvuuden turvaamiseksi (31.24.21)

172 J. Kukkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n kunnostamiseen välillä Vehmasmäki—Hiltulanlahti (31.24.77)

173 Kuoppa ym.: Asehankintamäärärahojen vähentämisestä (27.10.16)

174 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta valimoinstituutin tilojen rakentamiseen (29.60.34)

175 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta pienhköjen teiden korjaamiseen ja kevyen liikenteen väylien rakentamiseen (31.24.21)

176 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsilisien aiemman tason palauttamiseen (33.15.52)

177 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta sairausajan vähimmäispäivärahaan (33.18.60)

178 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen (34.06.30)

179 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta työmarkkinatukeen (34.06.52)

180 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen toiminnan turvaamiseen (35.30.22)

181 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta asumistukeen (35.45.54)

182 Kuoppa ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntorahastolle rakentamisen lisäämiseen (35.45.60)

183 Kuosmanen: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n liikenteen turvallisuuden parantamiseksi välillä Koskenkylä—Kouvola (31.24.77)

184 Kurola ym.: Määrärahan osoittamisesta Martin—Rovalan tien perusparannukseen Savukosken kunnassa (31.24.21)

185 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta tieyhteyden Onkamo—Niirala—valtakunnan raja parannukseen (31.24.77)

186 Lahtela ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 17:n rakentamiseen välillä Ylämylly—Noljakka (31.24.77)

187 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta rataosan Joensuu—Onkamo perusparannukseen (31.58.21)

188 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta rataosan Joensuu—Uimaharju perusparannukseen (31.58.21)

189 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Puhoksen satamaraiteen rakentamiseen (31.58.21)

190 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Liperin kunnan Viinijärven yläasteen peruskorjaukseen (34.06.63)

191 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Kiteen yläasteen peruskorjaukseen (34.06.63)

192 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Mutalan yläasteen peruskorjaukseen Joensuussa (34.06.63)

193 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta maantien 486 Kitee—Koivikko kevyen liikenteen väylän rakentamiseen (34.06.63)

194 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta biosfäärialueen tutkimustoiminnan tutkijan vakiinaistamiseen (35.26.21)

195 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesiensuojelutoimenpiteisiin (35.26.31)

196 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin Pohjois-Karjalassa (30.85.31)

197 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Viinijärven—Ylämyllyn siirtoviemäriä varten (35.26.77)

198 Lahtela: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Polvijärvelle (35.26.21)

199 Laitinen: Määrärahan osoittamisesta elokuva-alan tutkimus- ja testaustoiminnan loppuunsaattamiseen (29.90)

200 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta perustienpitoon Tielaituksen Kymen piirissä (31.24.21)

201 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta maantien 4401 (Lohikoski—Kiviapaja) peruskorjaukseen (31.24.21)

202 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n rakentamiseen välillä Heinola—Mikkeli (31.24.77)

203 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta maantien 437 (Sulkava—Rantasalmi) peruskorjaukseen (31.24.21)

204 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta Kerimäen—Enonkosken tien peruskorjaukseen (31.24.21)

205 Lehtosaari: Määrärahan osoittamisesta yksityisteiden kunnossapitoon (31.25.50)

206 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen maatalous- ja metsäopiston lisärakentamiseen ja peruskorjaukseen Tarvaalassa (29.60.74)

207 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseksi Suomeen (29.88)

208 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Hämeen rykmentin huoltokoulutuskeskuksen asekoulun kenttätukikoulutuksen opetuskorjaamon rakentamiseen (27.10.74)

209 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta maantien 295 perusparantamiseen tieosuudelle Levanto—Koski H1. (31.24.21)

210 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Vesivehmaan ja Kalkisten välisen tieosuuden peruskorjaukseen (31.24.21)

211 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen (31.30.77)

212 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen Lahden konsultointiyksikön perustamiseen (32.44.21)

213 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Oriveden ja Haapamäen välisen rataosan peruskorjaamiseen (31.58.77)

214 Louekoski ym.: Työllisyysmäärärahojen jakoperusteiden muuttamisesta (34.06)

215 Lämsä ym.: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahaan (26.98.43)

216 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta Länsi-Lapin aikuiskoulutuskeskukselle siirtyvien kiinteistöjen perusparantamiseen (29.69.52)

217 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien harkinnanvaraisiin avustuksiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuville kunnille (26.97.34)

218 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 924 perusparantamiseen välillä Tainiemi—Hosio (31.24.21)

219 Manninen: Määrärahan osoittamisesta maantien 9241 perusparannukseen välillä Malini—Alaniemi (31.24.21)

220 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolarin rautatieaseman parantamiseen (31.58.21)

221 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta pohjaveden käyttöönottamiseen Kemi—Tornio -alueella (30.85)

222 Manninen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tornionjoen tulvasuojeluun (30.85.77)

223 M. Markkula ym.: Kehä II:n rakentamisen käynnistämisestä välillä Länsiväylä—Turuntie (31.24.77)

224 Mikkola ym.: Määrärahan osoittamisesta Eurooppa 18 -tien suunnitteluun välillä Paimio—Muurla (31.24.77)

225 Myllyniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtakunnallisesti ja alueellisesti tärkeiden ympäristöhankkeiden kansalliseen rahoitusosuuteen (35)

226 Mölsä: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille paikallisteiden korjaamiseen (31.24.21)

227 Mölsä: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n perusparannuksen aloittamiseen (31.24.77)

228 Mölsä: Määrärahan osoittamisesta Ruotsinpyhtään ruukinalueen kunnostamiseen työllisyystöinä (34.06.77)

229 Mölsä: Määrärahan osoittamisesta asuntojen perusparannuksiin Uudellamaalla (35.45.56)

230 Nikula ym.: Asuntoedun verotuksesta kulttuurihistoriallisesti tai rakennustaiteellisesti merkittävässä rakennuksissa (11.01)

231 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Suomen kalanviljelylaitoksen suunniteluun (30.38.74)

232 Nyby: Määrärahan osoittamisesta valankäyttöä koskevan tutkimuksen käynnistämiseen (29.88.50)

233 Nyby: Määrärahan osoittamisesta sotakorvauksien Vegan entistämiseen (29.96.51)

234 Nyby: Määrärahan osoittamisesta raaka-vesialtaan suunnittelemiseksi Ähtävänjokeen (30.85)

235 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Koulukadun uusimiseen Pietarsaareissa (31.24.21)

236 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Lillbyn ja Korttesjärven välisen maantien 741 peruskorjaamiseen (31.24.21)

237 Nyby: Määrärahan osoittamisesta viemärin rakentamiseen Vaasassa (35.26.77)

238 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Oriveden asevarikon rakennustöihin (27.10.74)

239 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Lylyn viestivarikon rakennustöihin (27.10.74)

240 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Ruutanen—Havialan siirtoviemärin ja syöttövesijohdon rakentamiseen (35.26.77)

241 R. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Helvetinjärven kansallispuiston yksityistien kunnostamiseen (35.30.22)

242 Olin ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaistutkimuskeskuksen perustamiseen Jyväskylään (33.92)

243 Paasilinna ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuosaaren metron rakentamiseen (31.57.34)

244 Partanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmavoimien viestikoulun ja Keski-Suomen ryk-

mentin (Keuruu) peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeisiin (27.10.74)

245 Pehkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeisiin Mikkelin sotilasläänissä (27.10.74)

246 Pehkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n perusparantamiseen välillä Joroinen—Varkaus (31.24.77)

247 Pehkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityisten teiden kunnossapitoon (31.25.50)

248 Pehkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yksityisten teiden tekemiseen (31.25.51)

249 Perho ym.: Määrärahan osoittamisesta Varsinais-Suomen biotekniikan ja materiaalitutkimuksen osaamiskeskuksen toimintaan (26.98.43)

250 M. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta NYTKISin (Naisjärjestöt Yhteistyössä—Kvinnoorganisationer i Samarbete) toimintaan (29.01.50)

251 S. Pietikäinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan ja siihen liittyvien alueiden kehittämiseen (29.93.22)

252 M. Pohjola ym.: Määrärahan osoittamisesta Hangon pelastuspalvelukeskuksen rakentamiseen (28.64.74)

253 M. Pohjola ym.: Määrärahan osoittamisesta maantien 167 perusparantamiseen välillä Orimattila—Myrskylä (31.24.21)

254 M. Pohjola ym.: Määrärahan osoittamisesta Klaukkalantien perusparantamiseen (31.24.21)

255 M. Pohjola ym.: Määrärahan osoittamisesta rataosan Karjaa—Hanko perusparantamiseen (31.58.21)

256 M. Pohjola ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuokralaisten Keskusliiton valistus- ja neuvontatoimintaan (35.01.61)

257 Polvi: Määrärahan osoittamisesta invalideille maksettavan autoveron palautusosan korottamiseksi (28.99.61)

258 Polvi: Yleisten teiden perustienpidon määrärahan jakoperusteiden vahvistamisesta (31.24.21)

259 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmi—Ylivieska-radan perusparantamiseen ja sähköistykseen välillä Iisalmi—Pyhäsalmi (31.58.21)

260 Puisto: Määrärahan osoittamisesta Säky-län Pyhäjärven suojeleuun (30.31.45)

261 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta syöttövesijohdon rakentamiseen välille Virt-taa—Kaarina (30.85.77)

262 Puisto ym.: Määrärahan osoittamisesta kansaneläkelaitoksen kuntoutustoiminnan tehostamiseen (33.18.60)

263 Pykäläinen ym.: Väkivallattomasta maanpuolustus- ja rauhanturvatoiminnan kou-lutuksesta (27.10.21)

264 Pykäläinen ym.: Maanpuolustusjärjestö-jen toiminnan tukemiseen ehdotetun määrära-han vähentämisestä (27.99.50)

265 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta peruskoulujen peruskorjauksiin (29.43.34)

266 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamises-ta Puurtilan vesihuollon runkolinjan rakentami-seen (30.85.77)

267 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta yksityismetsien ensiharvennusten tehostami-seen (30.86)

268 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamises-ta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kan-gaslammintien varteen Varkaudessa (31.24.21)

269 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen välillä Joroinen—Varkaus (31.24.77)

270 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamises-ta Varkauden ja Pieksämäen välisen rataosuuden perusparantamiseen (31.58.21)

271 Ranta-Muotio ym.: Määrärahan osoitta-misesta maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (33.57.40)

272 Rantanen ym.: Määrärahan osoittamises-ta Tampereen ja Etelä-Pirkanmaan vesihuollon kehittämiseen (30.85.31)

273 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemin Ajoksen satamaan johtavan väylän sy-ventämiseen (31.30.77)

274 Rehn ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin musiikkijuhlien tukemiseen (29.90)

275 Rehn ym.: Määrärahan osoittamisesta Vihantasalmen sillan suunnitteluun (31.24.77)

276 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyynikin urheilukentän katsomon peruskorjaa-miseen (29.98)

277 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Runoilijan tien laivaliikenteen turvaamiseen (32.80)

278 Rosendahl ym.: Määrärahan osoittami-sesta valtatie 25:n perusparannukseen välillä Hanko—Skogby (31.24.77)

279 Rosendahl ym.: Määrärahan osoittami-sesta toimintansa lopettaneiden viljelijöiden uu-delleen koulutukseen (30.31.41)

280 Ryhänen ym.: Määrärahan osoittamisesta EU:n tavoite 6 -alueiden kehittämiseen (32)

281 Räsänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Ev.Lut. Kansanlähetyksen lähetyskou-lun oppilasasuntolan peruskorjausta varten (29.69.53)

282 Räsänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Music Missionin toiminnan tukemiseen (29.98)

283 Räsänen: Määrärahan osoittamisesta sai-raus- ja vanhempainpäivärahan sekä sairaanhoi-don korvauksiin (33.18.60)

284 Saapunki ym.: Määrärahan osoittamises-ta yksityisteiden valtionapuihin (31.25.50)

285 Saari ym.: Määrärahan osoittamisesta yli-määräisen opintorahan maksamiseen (29.39.55)

286 Saari ym.: Määrärahan osoittamisesta EU-sopimukseen liittyneen elintarviketalouden sopeutusratkaisun kustannuksiin (30.31.41)

287 Saari ym.: Pienten ja keskisuurten yritys-ten riskirahoituksesta (32.50.60)

288 Saari ym.: Määrärahan osoittamisesta yli-määräisen lasten kotihoidon tuen kustannuksiin (33.32.30)

289 Saarinen ym.: Määrärahan osoittamisesta pelastautumiskeskuksen rakentamisen suunnitteluun Lohjalla
(29.60.74)

290 Saarinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuulovammaisten liikunnanohjaajien perustutkinnon toteuttamiseen
(29.98)

291 Saarinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 1:n perusparantamiseen välillä Lohjanharju—Suomusjärvi
(31.24.21)

292 Saarinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kantatie 53:n parantamiseen välillä Lohja—Lohjanharju
(31.24.77)

293 Saario ym.: Määrärahan osoittamisesta Järvenpää—Lahti-moottoritien rakentamiseksi
(31.24.77)

294 Salo ym.: Määrärahan osoittamisesta Someron—Nummi-Pusulän Koisjärven tien peruskorjaukseen
(31.24.21)

295 Salo ym.: Määrärahan osoittamisesta Somero—Ypäjä—Loimaa-tien rakentamiseen
(31.24.77)

296 Salo ym.: Määrärahan osoittamisesta ns. Haku-tien rakentamiseen
(31.24.77)

297 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta kosteusvaurioista kärsivien rakennusten peruskorjaukseen
(34.06.63)

298 Smeds: Määrärahan osoittamisesta maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
(27.99.50)

299 Smeds: Määrärahan osoittamisesta uskonnollisten lehtien tukemiseen
(29.96.50)

300 Smeds: Määrärahan osoittamisesta Taivassalmen pääoman korottamiseen
(33.92)

301 Smeds: Määrärahan osoittamisesta Suomalais-Inkeri-seuran ry:n tukemiseen
(29.08.25)

302 Smeds: Määrärahan osoittamisesta kansallispuistojen palveluvarustuksen kehittämiseen
(35.30.74)

303 Suhola ym.: Määrärahan osoittamisesta Laukaan varavankilan laajennukseen
(25.50.74)

304 Tahvanainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mutalan ala-asteen peruskorjaukseen
(34.06.63)

305 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta opintorahaan liittyvän ikärajan vaikutusten poistamiseen
(29.39.55)

306 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta opintotuen korottamiseen
(29.39.55)

307 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta työttömien harrastustoiminnan tukemiseen
(29.96.50)

308 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta romaniväestön koulutus- ja kulttuurikeskuksen kehittämiseen
(29.96.50)

309 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lintulan kalanviljelylaitoksen toiminnan tukemiseen Ounasjoella
(30.38.74)

310 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kalataloustutkimusalueen rakentamiseen Simoon
(30.38.75)

311 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta tieosuuden Kellosekä—valtakunnan raja (Venäjä) kunnostamiseen Sallassa
(31.24.21)

312 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lapin teiden rakentamiseen ja kunnostamiseen
(31.24.77)

313 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta rataverkon kehittämiseen
(31.58.77)

314 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Kemi—Kellosekä-rataosuuden peruskorjaukseen
(31.58.21)

315 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Salan ja Kantalahden välisen radan rakentamiseen
(31.58.77)

316 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta kevytjunaliikenteen aloittamiseen välillä Kemi—Tornio—Haaparanta
(31.57.61)

317 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyysajan peruspäivärahan indeksikorotukseen
(33.17.50)

318 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömien työllistämiseen valtion virastoissa ja laitoksissa
(34.06.02)

319 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen
(34.06.62)

320 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjaustoimintaan
(35.45.56)

321 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta Tekesille soveltavaan tekniseen tutkimukseen
(32.44.23)

322 Tiuri ym.: Määrärahan osoittamisesta Tekesin tuotekehitysavustuksiin
(32.44.40)

323 Tiuri: Määrärahan osoittamisesta sotilassivustamalaan mukaisiin korvauksiin
(33.22.50)

324 Tiuri: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien laitosten käyttökustannusten korvaamiseen
(33.22.55)

325 Tiisanen ym.: Määrärahan osoittamisesta toisen kiskoparin rakentamiseen välille Inkeroinen—Juurikorpi
(31.58.77)

326 Tulonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen seudun osaamiskeskusten työn kehittämiseen
(26.98.43)

327 Tulonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Parkanon pioneerivarikon monitoimirakennuksen rakentamiseen
(27.10.74)

328 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuopion lentoaseman asemarakennuksen parantamiseen
(31.92)

329 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Savo-Karjalan tiepiirille tiehankkeiden toteuttamiseen
(31.24.77)

330 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta radan Niirala—Joensuu—Nurmes—Kontiomäki—Oulu parantamiseen
(31.58.21)

331 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmeksien—Kontiomäen rataosan perusrantamiseen
(31.58.21)

332 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin opastuskeskuksen perustamiseen
(35.30.22)

333 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin kansallispuiston kehittämiseen ja sen opastuskeskuksen perustamiseen
(35.30.22)

334 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Medi-Helin toiminnan tukemiseen
(33.92)

335 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta EU-suomen kielenhuollon asiantuntijan palkkaamiseen
(29.82.21)

336 Vehkaoja ym.: Valtion mielisairaaloitten hallinnollisesta asemasta
(33.14)

337 Vehviläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun Idänkaupan yksikön toiminnan vakinaistamiseen
(24.50.66)

338 Vehviläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta bioenergiavoimalan rakentamiseen Siikasalmen tutkimus- ja koeasemalle
(32.55.40)

339 Vehviläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan alueellisten jätteenkäsittelypaikkojen perustamiseen
(35.26.31)

340 Veteläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahan lisäämiseksi
(26.98.43)

341 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta Luomaanojan kuivatushankkeeseen Isossakyrössä
(30.85.83)

342 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta KTM:n yrityspalvelupiirin perustamiseen Seinäjoelle
(32.02.21)

343 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan elintarvikealan kehittämiskeskusten (Food West Oy:n) toiminnan tukemiseen
(32.51.49)

344 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisiin vakuumaksuihin
(33.19.51)

345 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta Haarusjärven kunnostamiseen Alahärmän kunnassa
(35.26.77)

346 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristöhallinnon Keski-Suomen ympäristökeskuksen aluelaboratorion laajennustyöhön
(35.26.21)

347 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta poliisin talousrikostutkintaan ja ulkomaisen rikollisuuden ehkäisytöimintaan
(26.75.21)

348 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kotitalouksien velkojen armahtamisesta aiheutuviin kustannuksiin (28.87.89)

349 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta vastavalmistuneiden nuorten takuuharjoittelu-paikkajärjestelmään 29.39.59)

350 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan rautatieverkon kehittämiseen (31.58.77)

351 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta pienlentokenttien rakennus- ja perusparannushankkeiden valtionapujen lisäämiseen (31.93.41)

352 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta työttömyysturvan peruspäivärahan korottamiseksi (33.17.51)

353 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta sairauskuluvähennyksen budjettiperusteiseen palauttamiseen (33.18.60)

354 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kansaneläkkeiden budjettiperusteiseen korottamiseen (33.19.60)

355 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta työmarkkinatuen korottamiseen (34.06.52)

356 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen (34.06.62)

357 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden torjumiseksi käynnistettäviin investointeihin (34.06.77)

358 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Patanan- ja Räytinginjärvien kunnostamiseen (35.26.77)

359 Vokkolainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin (34.06.63)

360 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 23:n liikenneturvallisuuden parantamiseen Virroilla välillä Makkaraoja—Siekinen (31.24.21)

361 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 9:n suuntauksen ja rakenteen parantamiseen välillä Orivesi—Jämsä (31.24.77)

362 Vähänäkki ym.: Luonetjärven lentokonehallien rakentamiseen ehdotetun määrärahan poistamisesta (27.10.74)

363 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta eteläisen Rannikko-HELI-radan suunnitteluun (31.58.77)

364 Väistö ym.: Määrärahan osoittamisesta Itä-Suomen Muovi-Metallikeskuksen perustamiseen (29.01.22)

YLEISPERUSTELUT

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menoarvio päättyy 193 526 474 000 markkaan ja tuloarvio 193 530 601 000 markkaan, joten talousarvio on 4 127 000 markkaa ylijäämäinen. Menojen loppusumma on täten 541 455 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi ja tulojen loppusumma 541 870 000 markkaa hallituksen esitystä suurempi.

Tulojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys mk	Valiokunta mk
Os. 11	122 888 200 000	126 788 200 000
Os. 12	26 071 732 000	26 083 602 000
Os. 13	4 671 431 000	4 671 431 000
Os. 15	39 357 368 000	35 987 368 000
Yhteensä	192 988 731 000	193 530 601 000

Menojen eroavuudet esityksen ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys mk	Valiokunta mk
Pl. 21	25 861 000	25 861 000
Pl. 22	253 461 000	257 689 000
Pl. 23	197 165 000	197 435 000
Pl. 24	2 929 669 000	2 940 057 000
Pl. 25	2 358 321 000	2 398 146 000
Pl. 26	6 287 302 000	6 382 134 000
Pl. 27	8 834 700 000	8 886 330 000
Pl. 28	26 671 416 000	26 306 159 000
Pl. 29	26 369 984 000	26 537 897 000
Pl. 30	12 988 494 000	13 019 028 000
Pl. 31	7 744 106 000	7 797 772 000
Pl. 32	5 125 618 000	5 166 105 000
Pl. 33	47 816 482 000	47 209 956 000
Pl. 34	11 959 442 000	12 928 823 000
Pl. 35	4 033 498 000	4 196 294 000
Pl. 36	29 389 500 000	29 276 788 000
Yhteensä	192 985 019 000	193 526 474 000

Sen jälkeen, kun hallitus on antanut eduskunnalle vuotta 1996 koskevan talousarvioesityksen, on siihen useista eri syistä ilmennyt korjaustarpeita. Osa korjauksista on yksittäisten ministeriöiden valtiovarainministeriölle tekemiä, lähinnä teknisiä korjausehdotuksia, joiden suhteen valtiovarainministeriöllä ei ole ollut erityistä huomautettavaa ja jotka se täten on pyytänyt valiokuntaa ottamaan huomioon.

Valtiovarainministeriö ja valtion virkamiehiä edustavien virkamiesyhdistysten keskusjärjestöt ovat 27.9.1995 tehneet virkaehtosopimuksen, jonka valtioneuvosto ja eduskunnan valtiovarainvaliokunta myöhemmin ovat hyväksyneet. Sopimuksen mukaisten palkankorotusten kustannusvaikutus vuodelle 1996 on keskimäärin 2,8 %. Valtiovarainministeriö on tulopoliittista sopimusta koskevaan hallituksen kannanottoon pohjautuen toimittanut korotuksia vastaavat korjaukset eri palkkausmomenteille. Lisäykset on mietinnössä todettu viittauksella ”Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään...”.

Valtioneuvosto on 19.10.1995 tehnyt periaatepäätöksen Suomen työllisyysohjelman edellyttämistä toimenpiteistä, minkä johdosta valtiovarainministeriö on toimittanut valiokunnalle muutosehdotukset talousarvioesitykseen. Mietinnössä näihin muutoksiin viitataan sanonnalla ”Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta...”.

Talousarvioesityksen yleisperusteluissa (Y 38) on todettu: ”Laadittavaan selvitykseen perustuen työsuojeluasiat siirretään työministeriöstä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön 1.10.1996 lukien.” Valiokunta ei pidä asianmukaisena ennakoita parhaillaan laadittavan selvityksen lopputulosta ja katsoo, että työsuojeluasioiden hallinnolliseen järjestämiseen on edellytyksiä ottaa kantaa vasta selvitystyön valmistuttua.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MENOT

Pääluokka 22 EDUSKUNTA

01. Kansanedustajat

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 790 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 81 670 000 mk.

02. Eduskunnan kanslia

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 640 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 112 205 000 mk.

09. Valtiontilintarkastajat

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 130 000 markkaa.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että valtiontilintarkastajain kanslia muuttaa nykyisistä eduskuntatalon C-rakennuksessa olevista toimitiloista 1.9.1996 lukien Annankatu 44:ssä sijaitsevaan valtion virastotaloon, johon valtiontalouden tarkastusvirasto on muuttanut jo aiemmin. Näin eduskuntatalossa vapautuvia tiloja on tarkoitus luovuttaa momentin 22.99.21 määrärahalla palkattavan lisähenkilökunnan käyttöön.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että parlamentaarisen tarkastuksen uudelleenorganisointi ja tilintarkastusvirastojen mahdollinen yhdistäminen on vielä selvittelyn alaisena. Valiokunta viittaa myös valtiontilintarkastajain ja heidän kansliansa lähes päivittäiseen yhteydenpitotarpeeseen.

Ennen lopullisia siirtopäätöksiä on valiokunnan mielestä vielä selvitettävä mahdollisuudet muuttaa kaavailtua järjestystä, jossa eduskunnan viirastot muuttavat uusiin tiloihin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskunta vastaa myös eduskuntatalosta mahdollisesti muuttamaan joutuvien yksiköiden tarvitsemista eduskunnan palveluista keskitetysti entisessä laajuudessa myös muuton jälkeen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 708 000 mk.

14. Eduskunnan oikeusasiamies

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 270 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 715 000 mk.

25. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 73 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 866 000 mk.

30. Eduskunnan kirjasto

21. *Toimintamenot* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 325 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 16 079 000 mk.

99. Eduskunnan muut menot

21. Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten

Momentin selvitysosassa todetulla, saadun selvityksen mukaan 724 000 markan suuruisella määrärahalla on tarkoitus rahoittaa avustavan henkilökunnan lisäys (8 henkilöä 1.9.1996 lukien) ”ryhmäkanslioihin”.

Valiokunta toteaa, että avustavan henkilö-

kunnan sijoittaminen ryhmäkanslioihin ei noudata eduskunnan asiassa aiemmin ilmaisemaa tahtoa. Valtiovarainvaliokunta pitää parempana mm. EU-parlamentissa pääsääntöisesti sovellettavaa menettelyä, jossa edustajilla itsellään on oikeus sihteerimäärärahaan niiden kulujen kattamiseksi, joita aiheutuu yhden tai useamman avustajan palkkaamisesta. Useammat edustajat voivat yhtäaikaaisesti kiinnittää palvelukseensa saman avustajan. Valiokunta viittaa tältä osin myös avustavalle henkilökunnalle kaavailtuihin tehtäviin, jotka ryhmäkanslioiden sijasta liittyisivät nimenomaan kansanedustajien välittömään avustamiseen.

Pääluokka 23
VALTIONEUVOSTO

03. Oikeuskanslerinvirasto

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 13 411 000 mk.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 270 000 markkaa.

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella pääluokan perustelujen ensimmäisessä virkkeessä olevaa kokonaishenkilöstömäärää lisätään yhdellä.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 1 503 henkilötyövuotta. Lukuun ei sisälly asemamaasta palkattava henkilöstö, kriisinhallinta- ja rauhanturvaoperaatioihin palkattava henkilöstö eikä EU-komissioon palkattava henkilöstö. Hallinnonalalla saa lisäksi olla Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta 38 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä.

01. Ulkoasiainhallinto

21. (24.01.21 ja 99.27) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 238 000 markkaa.

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 9 800 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 738 874 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin käyttösuunnitelman kohdassa 1. Uudisrakennushankkeet, Tukholmaa koskevaa hanketta muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyöty- ala m ²	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
		1000 mk	mk/m ²		
1. Uudisrakennushankkeet					
Berliini	2 200	37 800	17 182		7 800 000
Tukholma					
— <i>kanslia- ja asuinrak.</i>	2 900	33 000	11 379		20 000 000
— <i>pysäköintilaitos, Suomen osuus</i> ...	3 500	5 550	1 586		
2. Peruskorjaushankkeet					22 200 000
Yhteensä					50 000 000

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Valtiovarainvaliokunta pitää mahdollisena, että kehitysyhteistyömäärärahojen bruttokan-

santuoteosuus laskee vuonna 1996 alle 0,3 %:n. Valiokunta viittaa vuoden 1995 talousarvion käsitteilyn yhteydessä ottamaansa kantaan, jonka mukaan 0,4 %:n bruttokansantuoteosuus on eh-

doton minimi. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus asiaa valmistelevalle selvitysmiehen esityksen pohjalta tekee periaatepäätöksen aikataulusta, jolla kehitys yhteistyön bkt-osuus voidaan nostaa 0,7 %:iin.

Riittävällä kehitys yhteistyöpanostuksella on huolehdittava siitä, että EU-kehitys yhteistyöhankeissa suomalaisten yritysten osuutta konsultoinnissa ja tavarantoimituksissa voidaan nostaa. Suomen on muiden pohjoismaiden tavoin vahvistettava monenkeskisiä hätäapuvalmiuksiaan.

66. *Varsinainen kehitys yhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallitus esittää 100 milj. markan uusia myöntö- ja sopimusvaltuuksia korkotuella. Valiokunta kiinnittää hallituksen huomiota eduskunnan useaan otteeseen esittämään tahdonilmaisuun, jonka mukaan korkotuen osuutta kehitys yhteistyön kokonaismäärästä on asteittain vähennettävä.

Kehitys yhteistyön laadun parantaminen edellyttää sekä laajaa, avointa kansalaiskeskustelua että systemaattista evaluaatio- ja tutkimustoimintaa. Kehitys yhteistyön evaluoinnille on valtiovarainvaliokunnan vuosi sitten esittämän vaatimuksen mukaisesti perustettu momentin käyttösuunnitelmaan oma kohtansa. Valiokunta toistaa tuolloin esittämänsä kannan, että evaluoinnin rahoitus on turvattava.

Mikäli talousarviossa kaavailtu Euroopan kehitysrahaston (EDF) vuoden 1996 maksatus ei toteudu, valiokunta esittää yhtenä vaihtoehtona harkittavaksi, että siihen varattu 40 milj. markkaa käytettäisiin rahoitustueksi YK:n kehitysjärjestöille. Suomen EDF:lle maksettavien osuuk- sien asteittainen kasvu ei saa entisestään heikentää maamme panosta monenkeskiseen kehitys yhteistyöhön.

50. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa

KIE-yhteistyötä rahoitetaan tällä hetkellä 11 ministeriön pääluokasta. Talousarvioesityksessä

on todettu tämän johtaneen verrattain pieniin hankkeisiin ja rajoittaneen mahdollisuuksia KIE-toiminnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun. Hallitus ilmoittaa tarkoituksenaan olevan tehostaa KIE-avun suunnittelua ja ohjelmointia suurempien hankekokonaisuuksien aikaansaamiseksi. Valtiovarainvaliokunta pitää lähialueyhteistyön koordinoinnin tehostamista edellä todetun hallinnollisen hajanaisuuden huomioon ottaen kiireellisenä tehtävänä. Toiminta on ollut käynnissä jo noin viisi vuotta ja sillä on Suomen EU-jäsenyyden myötä edessään uudet haasteet. EU:n Interreg- ja Tacis-ohjelmien myötä on tarpeen organisoida myös kansallinen lähialueyhteistyö uudelleen. Yhteistyötä varten on luotava kansallinen strategia, joka ottaa huomioon sekä budjettivarojen että muulla tavoin rahoitetun KIE-yhteistyön.

Valiokunta edellyttää, että hallitus asettaa selvitysmiehen, jonka tehtävänä olisi tehdä ehdotus nykyistä tehokkaamman lähialueyhteistyön mahdollistavaksi hallinto- ja rahoitusmalliksi ja Suomen kansalliseksi strategiaksi Keski- ja Itä-Euroopan yhteistyössä.

Pk-yritysten rahoitusongelmat ennen muuta Venäjän kaupassa on kyettävä ratkaisemaan. Myös rajanylityspaikkojen määrään ja toimivuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Yhteistyöprojektien on perustuttava riittävästi ympäristövaikutusten arviointiin ja niissä on otettava huomioon alkuperäiskansojen oikeudet oman kulttuuriperintönsä säilyttämiseen. Valiokunta pitää tärkeänä Barentsin alueen yhteistyötä ja Suomen aktiivisuutta Barents-neuvostossa.

99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

02. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 350 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 935 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin pääluokan perusteluissa mainittua hallinnonalan henkilötyövuosien kokonaismäärää lisätään 3:lla.

Pääluokan perustelut kuuluvat seuraavasti:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 7 307 henkilötyövuotta. Hallinnonalalla saa lisäksi olla tuomioistuinten ruuhkien purkua ja velkajärjestelyasioiden käsittelyä varten 48 henkilötyövuotta sekä käännöstöihin ja muihin Euroopan unionin jäsenyydestä johtuviin tehtäviin enintään 10 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä.

01. Oikeusministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 700 000 markkaa.

Momentti kuuluu seuraavasti:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 120 286 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

10. (25.10, 20, 25, 30 ja 40) Tuomioistuinlaitos

21. *Korkeimman oikeuden toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 700 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 30 760 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. *Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 800 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 37 880 000 mk.

23. (25.20.21, 25.21, 30.21 ja 40.21) *Muiden tuomioistuinten toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 17 500 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 866 300 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

46. Syyttäjänvirastot

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 800 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 36 130 000 mk.

47. Ulosottovirastot

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 100 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 151 100 000 mk.

50. Vankeinhoitolaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 12 400 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluihin lisätään maksuperustelain 7 §:n mukaista hintatukea koskeva maininta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 667 000 000 mk.

Määrärahasta saa käyttää vankeinhoitolaitoksen työtoiminnan liikeloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen enintään 45 500 000 mk.
(Uusi)

50. *Valtionapu Kriminaalihoitoyhdistykselle lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin (arviomääräraha)*

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 980 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 50 180 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

60. Eräät virastot

21. *Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 600 000 markkaa. Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 245 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 34 805 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen perusteella pääluokan perusteluissa mainittua hallinnonalan henkilötyövuosien kokonaismäärää lisätään 37:llä.

Pääluokan perustelut kuuluvat seuraavasti:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa vuonna 1996 olla enintään 17 769 henkilötövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla 11 henkilötövuotta.

01. Sisäasiainministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 660 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 155 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 91 628 000 mk.

02. Ulkomaalaisvirasto

Valiokunta kiinnittää huomiota kansalaishakemusten ja turvapaikkahakemusten käsittelyaikojen pidentymiseen.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 470 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 646 000 mk.

05. Lääninhallitukset

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 6 555 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 323 171 000 mk.

06. Rekisterihallinto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 551 000 markkaa. Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 144 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 115 619 000 mk.

75. Poliisitoimi

Vaativan rikostutkinnan kehittäminen. Valiokunta toteaa, että erityisesti ammattimaiseen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittäviin rikosasioihin kohdistuva vaativa rikostutkinta edellyttää huomattavia voimavaroja ja laajaa viranomaisyhteistyötä sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Valtiovarainvaliokunta pitää saadun selvityksen perusteella valitettavana sitä, ettei vuoden 1996 poliisitoimen määrärahojen kokonaistaso anna mahdollisuuksia vaativan rikostutkinnan merkittävään tehostamiseen. Valiokunta pitää tämän rikostutkinnan tehostamista oikeusjärjestyksemme uskottavuuden kannalta kuitenkin tärkeänä ja kokonaistaloudellisesti edullisena. Jaettaessa poliisitoimen määrärahoja poliisin eri yksiköille on vaativan rikostutkinnan tehostamistarve otettava huomioon.

Huumeongelman torjunta. Valiokunta viittaa vuodentakaiseen kantaansa huumeongelman

torjunnasta ja toteaa, että ongelma on kärjistynyt varsinkin kaupungeissa. Erityisesti nuorten ikäluokkien altistuminen huumeille on lisääntynyt merkittävästi. Tilanteessa ei viimeisen vuoden aikana ole tapahtunut paranemista. Myös huumausainerikollisuus on koko ajan lisääntynyt.

Valiokunta toteaa, että sisäasiainministeriössä valmistellaan toimintaohjelmaa, jolla huumeongelmakokonaisuuteen voitaisiin puuttua. Valiokunta korostaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä huumeongelman torjumisessa ja painottaa tässä tarkoituksessa sosiaali-, terveys-, koulu- ja nuorisotoimen yhteistyötä epäedullisen kehityksen pysäyttämiseksi ja ongelmiin jo ajautuneiden auttamiseksi.

Rajoilla tapahtuvaan huumevalvontaan on kiinnitettävä lisääntyvää huomiota. On ilmeistä, ettei ongelmasta selvitä myöskään ilman huumerikollisuuden torjuntaan tarkoitettujen poliisin resurssien lisäämistä.

Muukalaisviha ja rasismi. Valiokunta esittää huolensa lisääntyneestä muukalaisvihasta ja rasismista, joka on joillakin paikkakunnilla saanut kärjistyneitä muotoja. Saadun selvityksen mukaan poliisin toiminnassa ja koulutuksessa ongelma on otettu huomioon. Valiokunta katsoo, että pysyviä tuloksia voidaan saada aikaan vain pitkäjänteisellä asennekasvatuksella ja viranomaisten yhteistyöllä.

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 58 000 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 6 137 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 639 614 000 mk.

80. Pelastushallinto

21. Pelastushallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 680 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 72 067 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

90. Rajavartiolaitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 19 600 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 882 609 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

97. (26.97, osa) Avustukset kunnille

Tulevaisuudessa kuntien toimeentulotukimenosta vain osa otetaan huomioon valtionosuusjärjestelmässä. Valiokunta viittaa luvun 33.32 kohdalla lausumaansa kuntien toimeentulotukimenojen kasvusta ja toteaa, että kuntien rahoitusvastuu nousee ilman, että niillä olisi mahdollisuutta omilla päätöksillään juurikaan vaikuttaa asiaan.

98. (26.97, osa) Alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisestä annetulla lailla nimitään osa eri hallinnonaloilla olevista määrärahoista aluekehitysrahoiksi. Järjestelmässä on mukana useita ministeriöitä ja aluetason viranomaisia ja se on monimutkainen ja työläs. Valiokunta toteaa, että Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen otetun läheisyysperiaatteen mukaan asiat on ratkaistava mahdollisimman lähellä niiden kohteita. Valiokunta pitää tärkeänä, että aluekehitysrahojen hallinnointia selkiytetään.

Valtiovarainvaliokunta viittaa vuoden 1994 talousarvion yhteydessä lausumaansa ja pitää alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n mukaisena, että talousarviossa nimettäisiin aluekehitysrahoiksi ainakin ne momentit, joita käytetään Euroopan unionin aluekehitysrahaston osarahoittamien hankkeiden rahoittamiseen.

61. (26.97.61) EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin (EU) (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 1 120 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 598 280 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluku 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustusministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 630 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 44 830 000 mk.

10. Puolustusvoimat

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 40 000 000 markkaa ja momentin perustelujen toisessa kappaleessa oleva, aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen osoitettu 2 933 000 000 markkaa tulisi muuttaa 2 893 000 000 markaksi. Lisäksi momentin perusteluja täydennetään siten, että aiemmin entisestä Neuvostoliitosta tehtäviä hankintoja varten myönnetystä tilausvaltuudesta saa käyttää kotimaiselta teollisuudelta tehtäviin hankintoihin 1 483 000 000 markan sijasta 1 583 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että pääluokan perusteluissa on yhdeksi keskeiseksi tulostavoitteeksi vuodelle 1996 asetettu puolustuskyvyn kannalta tärkeän kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen ja kriisiajan tuotantovalmiuden ylläpito. Valiokunta pitää valitettavana sitä, että puolustusvoimien esittämää uutta tilausvaltuutta tutkimuksen ja kotimaisen tuotannon kehittämiseksi ei tämän tavoitteen mukaisesti ole sisällytetty puolustusbudjettiin.

Valiokunta edellyttää, että tilausvaltuus puolustustarvikealan tutkimuksen ja kotimaisen tuotannon kehittämiseksi

sisällytetään viimeistään vuoden 1997 talousarvioon.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 421 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää puolustusmateriaalin sekä puolustusvoimien muun kaluston, välineistön ja laitesuojien hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen siten, että määrärahasta saa käyttää 2 893 000 000 mk aikaisemmin myönnettyistä tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 243 000 000 mk aikaisemmin myönnettyjen tilausvaltuuksien nojalla tehtyihin hankintasopimuksiin liittyvistä indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuviin menoihin, 270 000 000 mk puolustushaarojen ja aselajien uusinta- ja täydennys Hankintoihin mm. kotimaisen puolustustarviketeollisuuden tuotantoedellytysten parantamiseksi ja 15 000 000 mk ammuslaboratorion tuotanto- ja ylläpitomenoihin. Määrärahaa saa käyttää enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan projektihenkilöstön palkkaamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Vuoden 1991 tulo- ja menoarviossa myönnettiin momentin 27.25.16 perustelujen kohdassa b) 3 760 000 000 markan tilausvaltuus Neuvostoliitosta tehtäviä hankintoja varten. Tilausvaltuuden käyttöperusteluja on vuoden 1995 ensimmäisessä lisätalousarviossa muutettu siten, että tilausvaltuudesta saa käyttää kotimaiselta teollisuudelta tehtäviä hankintoja varten vuosina 1992—1996 yhteensä enintään 1 483 000 000 mk. Tilausvaltuuden käyttöperusteluja tulisi muuttaa siten, että mainittu 1 483 000 000 mk muutetaan 1 583 000 000 markaksi. (Uusi)

21. *Puolustusvoimien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 91 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että puolus-

tusvalmiuden kannalta olennaisten kertausharjoitusten määrässä päästään vuonna 1996 parhaimmillaan vain runsaaseen puoleen kertausharjoituspäivien tavoitetasosta. Valiokunta pitää tärkeänä, että jo vuonna 1997 kertausharjoitusmääriä voidaan merkittävästi lisätä lähemmäksi em. tavoitetasoa.

Puolustusministeriön hallinnonalan rationalisoinnit on toteutettava valiokunnan mielestä niin, ettei pysyviä työpaikkoja korvata työllisyystyövoimalla. Rationalisointitoimien ehdotomana edellytyksenä on oltava todellisten säästöjen aikaansaaminen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 164 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

74. *Uudisrakennukset ja peruskorjaukset* (siirtomääräraha 3 v)

Puolustusvoimilla on valiokunnan saaman selvityksen mukaan runsaasti nopeasti käynnistettäviä ja työllistäviä pienehköjä rakennushank-

keita. Hankkeiden käynnistäminen on viivästynyt sekä rahoitus- että hallinnollisten ongelmien vuoksi.

Valiokunta korostaa kokonaistalouden näkökulmasta erityisesti vuosikorjauksia keinona välttää kalliita peruskorjauksia.

Puolustusvoimien kiinteistöjen rakentamismäärärahoja on viime vuosina budjetoitu myös työministeriön ja oikeusministeriön pääluokkiin. Valtiovarainvaliokunta pitää parhaimpana järjestelyä, jossa rakentamiseen tarvittavat määrärahat budjetoidaan mahdollisimman pitkälle puolustusministeriön omalle hallinnonalalle, jolloin investoinnit kohtaantuvat mahdollisimman hyvin puolustusvoimien tarpeiden mukaisesti.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös asianmukaisten varastotilojen rakentamiseen jo hankitulle puolustusmateriaalille; merkittävää osaa puolustusvoimien kalustosta joudutaan valiokunnan saamien tietojen mukaan säilyttämään tällä hetkellä ulkosalla.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valiokunta toteaa, että pankkien ja säästökassojen valvonnassa on ollut puutteita.

Valiokunta edellyttää valtiovarainministeriön selvittävän, onko syytä säilyttää säästökassojen valvonta valtiovarainministeriön tehtävänä, ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin.

Valiokunta ehdottaa hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärän lisäämistä kahdella, joista yksi aiheutuu kuluvan vuoden toisesta lisätalousarviosta.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla 1.1.1996—30.9.1996 välisenä aikana enintään 10 617 henkilötyövuotta ja 1.10.1996 lukien enintään 10 751 henkilötyövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla 11 henkilötyövuotta.

01. Valtiovarainministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 400 000 markkaa.

Kuluvan vuoden toisen lisätalousarvion johdosta momentin toisen kappaleen perusteluja täydennetään siten, että hallintoyksikön päällikkönä toimivan hallitusneuvoksen viran nimike muutetaan virkanimikkeeksi hallitusneuvos, hallintojohtajana. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 600 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 108 000 000 mk.

Budjettineuvoksen, apulaisosastopäällikkönä virkanimike muutetaan budjettineuvos, apulaisbudjettipäälliköksi sekä rahoitusyksikön päällikkönä toimivan rahoitusjohtajan virkanimike rahoitusneuvos, rahoitusjohtajaksi. *Hallintoyk-*

sikön päällikkönä toimivan hallitusneuvoksen viran nimike muutetaan virkanimikkeeksi hallitusneuvos, hallintojohtajana.

03. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 350 000 markkaa. Momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten, että bruttotulojen määräksi tulee 20 450 000 markkaa ja muiden toimintamenojen määräksi 19 150 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 950 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

05. Valtiokonttori

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 150 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 140 150 000 mk.

88. Osakkeiden hankkiminen (siirtomääräraha 3 v)

Kuluvan vuoden kolmannen lisätalousarvion yhteydessä eduskunta on hyväksynyt luvun 28.05 perustelujen muutokset siten, että luvun määrärahaa saa käyttää myös perustettavan kansallisen arvopaperikeskuksen osakkeiden maksamiseen ja muihin arvopaperikeskuksen perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä aiheutuviin menoihin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että menoarvioon lisätään momentti osakkeiden hankintaan ja sille myönnetään 10 000 000 markkaa. Käytännöllisistä syistä ehdotetaan, että momentti on siirtomääräraha 3 v.

Momentin sitoviksi perusteluiksi ehdotetaan otettavaksi kuluva vuoden kolmannen lisätalousarvion luvun 28.05 yhteydessä hyväksytty perustelut.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että kansalliseen arvopaperikeskukseen on tarkoitus yhdistää Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n Suomen Osakekeskusrekisteri Osuuskunnan kaikki toiminnot ja Helsingin Arvopaperipörssi Osuuskunnan kaupan selvitystoiminto. Kokonaisuuteen on tarkoitus liittää myös arvo-osuusyhdistys. Tarkoituksena on luoda Arvopaperikeskuksesta kustannustehokas ja kansainvälisesti kilpailukykyinen arvo-osuuksien kirjaamis-, säilytys- ja selvityslaitos. Arvopaperikeskuksen tavoitteena on varmistaa edellytykset kansallisesti yhtenäisten, likvidien ja avoimien osake- ja koromarkkinoiden syntymiselle.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

88. *O s a k k e i d e n h a n k k i m i n e n (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 10 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää perustettavan kansallisen arvopaperikeskuksen valtiovarainministeriön tai valtiokonttorin toimesta merkittävien osakkeiden maksamiseen ja muihin arvopaperikeskuksen perustamisen edellyttämistä toimenpiteistä aiheutuviin menoihin.

07. Eläkkeet

05. *Vakinaiset eläkkeet ja perhe-eläkkeet (arvionmääräraha)*

Momentin perustelut muutetaan vastaamaan hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi valtion eläkelain muuttamisesta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää valtion eläkelain (280/66) ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaisten eläkkeiden, *kuntoutustukien* ja perhe-eläkkeiden maksamiseen.

Käyttösuunnitelma:	mk
Valtion palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet ja <i>kuntoutustuet</i> sekä perhe-eläkkeet	9 084 100 000
Kunnan, seurakunnan ja yksityisen palveluksen perusteella myönnetty eläkkeet ja <i>kuntoutustuet</i> , perhe-eläkkeet sekä valtionapulaitosten eläkkeet	2 986 400 000

Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	40 000 000
Toisen korvauslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut eläkkeet	200 000
Liikelaitokset ja liiketoimintaa harjoittavat valtion virastot ja laitokset	265 300 000
Yhteensä	12 376 000 000

10. Valtiontalouden tarkastusvirasto

Eduskunnan puhemiesneuvosto asetti 17.2.1995 toimikunnan, jonka tehtävänä on valtiovarainvaliokunnan mietinnön 99/1994 vp pohjalta ja mietinnössä valtiontalouden tarkastustoimen kehittämisestä esitetyt kannanotot huomioon ottaen selvittää, miten valtiontalouden tarkastustoimen organisaatiota olisi uudistettava, niin että tarkastustointa voitaisiin hoitaa ja hallinnoida nykyiset olosuhteet ja edessä olevat kehittämistarpeet huomioiden tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Selvitystyönsä tuloksena toimikunnan on laadittava ehdotukset tarvittaviksi säädösmuutoksiksi kaikessa laajuudessaan ja tehtävä ehdotukset mahdollisiksi muiksi toimenpiteiksi. Valiokunta toteaa, että mainitun toimikunnan työ on vielä kesken.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 36 400 000 mk.

18. Verohallinto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 29 466 000 markkaa. Momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten, että bruttomenojen määräksi tulee 1 536 426 000 markkaa ja muiden toimintamenojen määräksi 1 524 746 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 518 466 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. Tullilaitos

21. *Toimintamenot (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 10 147 000 markkaa.

Rakennushallinnosta siirtyneen henkilön palkkaus- ja muina menoina momentille lisätään tämän lisäksi 230 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 443 377 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. Tilastokeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 360 000 markkaa.

Luvun selvitysosassa oleva maksullista toimintaa kuvaava taulukko muuttuu siten, että TAE 1996 tulojen määrä on 34 236 000 markkaa ja toiminnan erilliskulujen määrä 30 887 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 165 860 000 mk.

87. Rahoitusmarkkinoiden vakauttaminen

61. Korvaus valtion vakuusrahastolle lainojen ja takausten hoitomenoihin (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 425 000 000 markkaa. Vähennys aiheutuu mm. valtion vakuusrahaston omistamien rahoitusomaisuusarvopaperien myynnistä saatujen varojen johdosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 800 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut menot

21. Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 40 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 040 000 mk.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Talousarvioesityksen mukaan opetusministeriön toimialan painopisteitä ovat:

- Suomi tietoyhteiskunnaksi -ohjelma,
- Euroopan unionin koulutus-, tutkimus- ja kulttuuriohjelmat sekä rakennerahasto-ohjelmien toimeenpano,
- Venäjää koskevan opetuksen ja tutkimuksen toimenpideohjelma,
- matemaattis-luonnontieteellisen opetuksen kehittäminen,
- elinikäisen oppimisen toteutus käytännössä,
- työllisyyden sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyön edistäminen,
- nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja nuorten elinolojen parantaminen sekä
- kulttuurin perustoimintojen turvaaminen.

Valiokunta pitää näiden painopistealueiden valintaa oikeana ja kiinnittää mietinnössään erityistä huomiota niiden toteutumiseen talousarviossa.

Valiokunta korostaa Suomi tietoyhteiskunnaksi -ohjelmaa, johon pääluokan eri luvuissa on ehdotettu yhteensä runsaat 200 milj. mk. Tietoyhteiskuntaan liittyy myös matemaattis-luonnontieteellisen opetuksen kehittäminen, johon ei vielä ole esitetty toimia. Valiokunta kiirehtii matemaattis-luonnontieteellisen opetuksen kehittämistä.

Suomen tulevaisuus on tiedon ja osaamisen varassa. Tehokkaasti toimiva kansallinen innovaatiojärjestelmä luo edellytykset tietointensiivisen tuotannon ja palveluiden kehittymiselle ja on siten työllisyyspolitiikan tärkeä osa. Valiokunta toteaa, ettei vuoden 1996 talousarviossa ole riittävästi otettu huomioon innovaatiojärjestelmän tarpeita, minkä seurauksena huipputalouden perustuva talouden ja työllisyyden kasvu on vaarantumassa.

Korkeakoulut ovat viime vuosina joutuneet huomattavasti parantamaan tehokkuuttaan, kun niiden resursseja on valtiontaloudellisista syistä vähennetty. Samaan aikaan ne ovat lisänneet koulutusta nopeasti kasvavilla aloilla ja vähentäneet sitä aloilla, joilla tarve on pienentynyt. Resursseja ei kuitenkaan ole voitu siirtää vastaavassa määrin. Nyt on välttämätöntä ryhtyä parantamaan korkeakoulujen toimintaedellytyksiä erityisesti kasvavilla tulevaisuuden aloilla. Sama koskee myös ammattikorkeakouluja ja alemman korkeakouluasteen oppilaitoksia.

Valiokunta edellyttää, että valtion tulevissa talousarvioissa turvataan kansallisen innovaatiojärjestelmän tehokas toiminta lisäämällä korkeakoulujen, Suomen Akatemian, ammattikorkeakoulujen ja alemman korkeakouluasteen oppilaitosten opetus- ja tutkimusresursseja erityisesti kasvavilla tulevaisuuden aloilla. Resurssien lisäämisen tulee tapahtua innovaatiojärjestelmän kokonaisuuden huomioon ottavan ohjelman puitteissa.

Valiokunta katsoo opetusministeriön hallinnonalan tärkeäksi painopistealueeksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyn ja nuorten elinolojen parantamisen. Tärkeintä on huolehtia oppilaiden pysymisestä mukana kouluopetuksessa. Varhain koulussa syrjäjän jääneiden ongelmia on vaikeaa myöhemmin korjata. Syrjäytymisen ehkäisy ei kuitenkaan voi olla yksin opetustoimen vastuulla, vaan se vaatii yhteistyötä sosiaali-, nuoriso- ja vapaa-ajan toimen kanssa. Myös kansalaistoiminnan ja kotien mukaan saaminen on tärkeää.

Valiokunta edellyttää, että syrjäytymisen vaarassa olevien nuorten asemaa ja ongelmia selvitetään sekä opiskelumahdollisuuksia parannetaan mahdollisimman pikaisesti.

Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 2/1995 vp) työllisyyden sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyöstä lausuttuun. Erityisesti valiokunta korostaa, että valtiotavallan toimenpitein on tärkeää tukea ihmisen elinikäistä oppimista edesauttamalla opiskelumotivaation ja oppimisvalmiuksien kehittämistä kaikissa elämän vaiheissa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että koulutuksessa pyritään painottamaan nykyistä enemmän koulutuksen vaikuttavuutta ja kestäviä ratkaisuja. Pienenä maana ja erityisesti suuryöttömyyden jatkuessa on välttämätöntä panostaa korkeaan osaamiseen ja koulutuksen kautta tapahtuvaan mahdollisimman tehokkaaseen työllistämiseen. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että koulutuksesta suurin osa tulisi järjestää tutkintotavoitteisena ammatillisena koulutuksena.

Valiokunta viittaa sivistysvaliokunnan lausunnossa 4/1995 vp todettuun siitä, että viime vuosien säästöt ovat kohdentuneet myös koulurakentamiseen. Maassamme on kuitenkin lukuisia koulujen rakentamishankkeita, erityisesti peruskorjaushankkeita, jotka ovat tarpeellisia ja kiireellisiä. Valiokunta pitää ongelmallisena myös sitä käytäntöä, että työllisyysmäärärahoja ei käytetä koulurakentamiseen. Valiokunnan mielestä tämä olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista.

Samoin valiokunnan mielestä tulisi työllisyysmäärärahoja suunnata kulttuurilaitosten ja liikuntapaikkojen perusparantamiseen.

Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin työllisyysmäärärahojen kohdentamiseksi koulu-, liikunta- ja kulttuurilaitosten perusparannuksiin.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärää lisätään kahdella. Muutos aiheutuu rakennushallinnosta ja teknillisestä tarkastuskeskuksesta opetusministeriön hallinnonalalle siirtyvien henkilöiden määrän kasvusta.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 28 442 henkilötyövuotta. Lukuun eivät sisälly sivutoiminen tuntiopetus, ylitunnit, nuorison työllisyyden parantamiseksi lisättyjen koulutuspaikkojen johdosta momenttien 29.10.21 ja 29.60.21 määrärahoilla palkattava henkilöstö, momenttien 29.88.50 ja 29.88.53 määrärahoilla palkattava henkilöstö eikä momenttien 29.07.21, 29.10.21, 29.60.21,

29.69.21 ja 29.82.21 maksullisen palvelutoiminnan henkilöstö. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla 15 henkilötyövuotta.

01. Opetusministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 676 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään 276 000 markkaa, mikä aiheutuu yhden henkilötyövuoden palkkausmenojen siirrosta momentilta 29.07.21.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 88 002 000 mk.

22. Kehittämistoiminta (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän valtioneuvoston periaatepäätöksen johdosta momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää myös oppisopimuskouluttajien koulutukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää opetusministeriön hallinnonalan kehittämis-, kokeilu-, suunnittelu-, tutkimus- ja tiedotustoiminnasta, niihin liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä sekä eri hallinnonalojen yhteishankkeista aiheutuvien toimintamenojen ja avustusten maksamiseen. *Määrärahaa saa käyttää myös oppisopimuskouluttajien koulutukseen.*

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

02. Evankelis-luterilainen kirkko

21. Tuomiokapitulien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 309 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 15 589 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

05. Ortodoksinen kirkkokunta

21. Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 162 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 232 000 mk.

07. Opetushallitus**21. Toimintamenot** (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 641 000 markkaa.

Lisäksi momentilta vähennetään 276 000 markkaa yhden henkilötövuoden palkkausmenojen siirtona momentille 29.01.21.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 101 292 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

08. Kansainvälinen yhteistyö**01. Palkkaukset** (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 190 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 970 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 204 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 072 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 65 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 702 000 mk.

25. Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 7 000 markkaa käytettäväksi Euroopan integraatiosta aiheutuviin palkkausmenoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 44 187 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

10. Korkeakoulut

Valiokunta viittaa pääluokan yleisperusteluisa esittämänsä ponteen, jossa edellytetään korkeakoulujen opetus- ja tutkimusresurssien lisäämistä kansallisen innovaatiojärjestelmän kokonaisohjelman puitteissa.

Lisäksi valiokunta esittää korkeakoulujen pitkäjänteisen suunnittelun varmistamiseksi, että tutkitaan mahdollisuudet siirtä korkeakoulujen perusrahoituksen osalta useampivuotiseen kehysbudjettiin.

21. (29.10.21 ja 19.23) Korkeakoulujen toimintamenot (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 81 339 000 markkaa. Lisäksi momentille lisätään 316 000 markkaa pääluokan perusteluissa mainitun rakennushallinnosta siirtyneen henkilön palkkaus- ja muihin menoihin.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 055 275 000 mk.

(2.—7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin käyttösuunnitelman hankkeen 2. hyötyalan tulisi olla 4 127 m²:n sijasta 3 740 m² ja kustannusarvion 8 770 mk/m². Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyöty- ala m ²	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
		1000 mk	mk/m ²		
(1. hanke kuten hallituksen esityksessä)					
2. Helsingin yliopisto, Fabianinkatu 35, peruskorjaus	3 740	32 800	8 770	1 700 000	9 000 000
(3.—11. hanke kuten hallituksen esityksessä)					

Yhteensä 101 700 000

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

11. Valtion harjoittelukoulut

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 4 932 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 232 762 000 mk.

19. Muut korkeakoulumenot

01. *Palkkaukset* (arviomääräraha)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 191 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 43 729 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)
21. *Tutkimus- ja kehittämistoiminta* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 451 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 35 451 000 mk.
(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)
24. *Tiedotus- ja julkaisutoiminta* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 17 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 517 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)
26. *Eräät opettajankoulutuksen menot*
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 234 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 8 584 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)
27. *Korkeakoulujen yhteinen atk-toiminta* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 35 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 16 485 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

39. Opintotuki

22. *Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 23 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 1 358 000 mk.

55. Opintoraha (arviomääräraha)

- Momentille lisätään 4 800 000 markkaa. Lisäys aiheutuu jäljempänä momentille 29.60.30 ehdotettujen koulutuspaikkojen lisäämisestä.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 2 878 800 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

43. (29.42 ja 43) Yleissivistävä koulutus

- Valiokunta yhtyy sivistysvaliokunnan hallituksen esityksestä 110/1995 vp antamassa lausunnossa (SiVL 4/95) esittämään siitä, että opetustoimeen kokonaisuudessaan viime vuosina kohdistuneet säästöt ovat olleet niin mittavia, että maassamme opetuksen taso ja sivistyksellisten peruspalvelujen saatavuus on vaarassa monissa kunnissa. Valtiovarainvaliokunnan käsityksen mukaan opetustoimen leikkauksista pitäisi tämän jälkeen luopua.
22. (29.42.21) *Valtion yleissivistävien oppilaitosten toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 800 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 163 700 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)
25. *Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 28 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään 8 828 000 mk.
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

60. (29.60, 65 ja 66) Ammattiopetus ja ammatti-korkeakoulut

- Valiokunta viittaa pääluokan perusteluissa esittämänsä ponteen resurssien lisäämisestä kansallisen innovaatiojärjestelmän toiminnan tehostamiseen. Ammattikorkeakoulut ja ammatillinen keskiasteen koulutus ovat tärkeä osa innovaatiojärjestelmää.
21. *Valtion ammatillisten oppilaitosten toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 13 750 000 markkaa.
Momentti muuttuu seuraavaksi:
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 756 330 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)
24. *Harjoittelutoiminta* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perustelujen toiseen kappaleeseen tulisi lisätä maininta ammattikorkeakouluista, mikä on epähuomiossa jäänyt pois. Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää valtion, kunnallisten ja yksityisten ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen sekä kansanopistojen järjestämässä ammatillisessa koulutuksessa olevien opiskelijoiden palkkaamiseen harjoittelijoiksi.

25. *Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakouluopetuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 105 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 29 205 000 mk.

(2.—5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

30. (29.65.30) *Valtionosuus kunnallisten ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän valtio-neuvoston periaatepäätöksen mukaisesti on tarkoitus lisätä 2 000 uutta vuotuista koulutuspaikkaa. Tämän johdosta valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 36 260 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 308 808 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

69. Aikuiskoulutus

Säännösten mukaan työvoimahallinto voi ostaa työvoimakoulutusta eri oppilaitoksilta. Lääninhallitukset voivat ostaa täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta ja ammattikorkeakouluilta, mutta ammatillista perus- ja jatkokoulutusta vain ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta. Tarkoituksenmukaista koulutusta voi kuitenkin järjestää muukin oppilaitos. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hinta voi olla määräävin tekijä koulutuksen ostamisessa. Valiokunta kuitenkin korostaa, että opetuksen laadun tulisi olla ratkaisevin tekijä ostotoiminnassa.

21. *Opetushallinnon koulutuskeskusten toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momen-

tille lisätään 292 000 markkaa. Sen lisäksi momentille lisätään 136 000 markkaa. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan lisäys aiheutuu rakennushallinnosta siirtyneen henkilön palkkaus- ja muista menoista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 428 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

25. *Aikuiskoulutuksen kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 51 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 17 221 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

56. *Kesäyliopistojen valtionavustukset*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan momentin perusteluista on epähuomiossa jäänyt pois teksti, jonka mukaan määrärahaa voidaan käyttää kesäyliopistojen yhteisestä tiedotus- ja tutkimustoiminnasta aiheutuviin menoihin. Sen vuoksi momentille tehdään tätä koskeva lisäys.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen kesäyliopistoille niiden toiminnasta sekä yhteisestä tiedotus- ja tutkimustoiminnasta aiheutuviin menoihin.

80. Varastokirjasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 77 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 6 773 000 mk.

82. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

21. (29.82.21 ja 28) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 207 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 632 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

83. Arkistolaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 825 000 markkaa. Lisäksi momentille lisätään 130 000 markkaa pääluokan perusteluissa mainitun yhden henkilön palkkaamisesta siirtona teknillisestä tarkastuskeskuksesta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 54 384 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)
Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella Mikkelin maakunta-arkiston kustannusarvion tulisi olla 20 600 000 markan sijasta 23 000 000 markkaa, mistä lisärakennuksen osuus on 16 000 000 markkaa eli 10 951 mk/m² ja muutostöiden osuus 7 000 000 markkaa eli 4 673 mk/m². Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

Hanke	Hyöty- ala m ²	Kustannusarvio		Myönnetty mk	Myönnetään mk
		1 000 mk	mk/m ²		
Mikkelin maakunta-arkisto		23 000		4 000 000	8 300 000
— lisärakennus	1 461	16 000	10 951		
— muutostyöt	1 498	7 000	4 673		
				Yhteensä	8 300 000

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot (Luvut 29.88, 90 ja 98)

Valtiontalouden vaikean tilanteen vuoksi veikkauksen ja raha-arpajaisten tuottoa on jo useana vuonna käytetty lakisääteisiin menoihin. Valiokunta korostaa sitä, että välittömästi valtiontalouden tilanteen salliessa veikkausvoittovarojen käyttämisestä lakisääteisiin menoihin luovutaan.

88. Suomen Akatemia ja tieteen tukeminen

Valiokunta viittaa pääluokan perusteluissa esittämäänsä lausumaan Suomen Akatemian määrärahojen lisäämistarpeesta kehitettäessä kansallista innovaatiojärjestelmää. Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että tutkimusrahoituksessa on siirrytty myöntämisvaltuusjärjestelmään, joka helpottaa tutkimuksen suunnittelua ja toteutusta.

21. *Suomen Akatemian toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 959 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 127 910 000 mk.

25. (29.89.25) *Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 28 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 498 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat* (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 5 726 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 56 037 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

90. (29.90, 92 ja 95) Taiteen tukeminen

21. *Taiteen keskuustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 296 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 396 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. (29.92.21) *Valtion taidemuseon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 462 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 798 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

23. (29.95.21) *Suomen elokuva-arkiston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 176 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 504 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

31. *Valtionosuus teattereiden ja orkestereiden käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Valtiontalouden säästöjen johdosta teattereille vahvistetut henkilötyövuodet ovat todellisia henkilötyövuosia pienemmät. Tämä on aiheuttamassa eräiden teattereiden toiminnalle kohtuuttomia ongelmia. Sen vuoksi henkilötyövuosien määrää korotetaan 20 henkilötyövuodella. Tämän johdosta ja momentille 29.90.52 tehtyjen muutosten johdosta momentille lisätään 175 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 31 796 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) muuttamisesta annettavan lain mukaisten teattereiden ja orkestereiden valtionosuuksien maksamiseen. Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä vuonna 1996 on teattereilla enintään 2 293 sekä orkestereilla enintään 1 007.

52. *Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat taiteen tukemiseen* (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa momentin 29.90.31 perusteluihin ja toteaa, että supistukset valtion teattereille myöntämissä harkinnanvaraisissa avustuksissa kohdistuvat erityisen herkästi alueteatteritoimintaan. Sen vuoksi teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n mukaisten harkinnanvaraisten avustusten markkamäärää on muutettu 5 500 000 markaksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Kuntien kulttuuritoimintaan myönnettävästä rahoituslain mukaisesta määrärahasta saa käyttää enintään 2 845 000 mk perustamishankkeiden avustuksiin ja 630 000 mk rahoituslain 38 §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen. Museoille myönnettävästä rahoituslain mukaisesta määrärahasta saa käyttää enintään 8 900 000 mk erikoismuseoiden erityistehtäviin ja enintään 465 000 mk museoiden perustamishankkeiden valtionavustuksiin. Teattereille ja orkestereille myönnettävästä rahoituslain mukaisesta määrärahasta saa käyttää enintään 5 500 000 mk teatteri- ja orkesterilain muuttamisesta annetun lain

(1277/94) 6 a §:n mukaisen valtionavustuksen maksamiseen. Lisäksi määrärahasta saa käyttää 1 150 000 mk kulttuurihistoriallisten museoiden valtionavustuksiin sekä 2 550 000 mk museo- ja perinnealan järjestöille myönnettävään avustukseen. Määrärahaa saa käyttää myös muuhun museo- ja perinnealan tukemiseen.

93. Museovirasto ja kulttuuriperinne

21. *Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 291 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 125 000 mk.

22. *Museoviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 142 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 63 722 000 mk.

28. *Museoviraston maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 34 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 244 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Entistämis- ja korjausavustukset* (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta toteaa, että momentin määrärahaa käytetään kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoon myönnettäviin avustuksiin ja myös työväen- ja nuorisoseuratalojen korjauksiin myönnettäviin avustuksiin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan entistämis- ja korjaustarpeet ovat kasvaneet. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtion toimenpitein kannustetaan työväen- ja seuratalojen sekä muiden vastaavien rakennusten entistämiseen ja kunnossapitoon. Avustuksia myöntämällä voidaan vähäisin määrärahoihin lisätä työllisyyttä ja pienikin avustus saa aikaan runsaasti vapaaehtoista talkootyötä.

75. *Perusparannukset ja talonrakennukset (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 21 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan 1. Museoviraston perusparannukset ja pienet rakennushankkeet.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 16 021 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:

mk

1. Museoviraston perusparannukset ja pienet rakennushankkeet.....	3 821 000
2. Kansallismuseon peruskorjauksen suunnittelu	2 000 000
3. Suomenlinnan perusparannukset	7 200 000
4. EU:n aluekehitysrahaston mukaisten hankkeiden kansallisiin rahoitusosuuksiin	3 000 000
Yhteensä	16 021 000

(4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

94. Kirjastotoimi

Opetusministeriön hallinnonalan yhtenä painopistealueena on vuonna 1996 Suomi tietoyhteiskunnaksi -hanke. Opetusministeriöltä saadun selvityksen mukaan hankkeeseen liittyy yleisten kirjastojen kehittämisohjelma. Tavoitteena on mm. antaa tietoyhteiskunnan perustiedot kaikille suomalaisille. Kirjastojen kautta saatutetaan 70—80 prosenttia kansalaisista. Tietoverkkojen käyttö kirjastotoiminnassa antaa uusia mahdollisuuksia tiedon hankintaan ja käsittelemiseen. Kehittämisohjelmassa on tarkoitus saattaa nopeasti yleiset kirjastot tietoverkkojen palveluiden piiriin. Kirjastoja avustetaan mm. asiantuntija-avun palkkaamisessa, kirjastohenkilökunnan täydennyskoulutuksessa, laite- ja ohjelmahankinnoissa pienemmille kunnille, verkkoyhteyksien kehittämisessä ja starttituella tietoliikennekustannuksissa. Valiokunta pitää kirjastojen kehittämistä suunnitellulla tavalla tärkeänä ja tukee näitä tavoitteita sekä toteaa, että luontevasti kirjastotoimintaan liitettyinä verkkopalvelujen järjestäminen voidaan toteuttaa myös taloudellisesti.

21. *Näkövammaisten kirjaston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 225 000 markkaa. Lisäksi momentille lisätään 2 000 000 markkaa. Tämä lisäys aiheutuu postimaksujen noususta Suomen Posti Oy:n uusittua postimaksusopimuksen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 21 905 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

96. Kulttuurin muut menot

21. *Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 52 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 652 000 mk.

50. *Eräät avustukset*

Valiokunta pitää tärkeänä, että opetusministeriö ottaa huomioon ensi vuonna vietettävän naisten äänioikeuden 90-vuotisjuhlavuoden.

98. Liikunnan ja nuorisonkasvatustyön tukeminen

Valiokunta korostaa liikunnan merkitystä kansalaisten hyvinvoinnin ja kansanterveyden edistämisessä. Valiokunta näkee tärkeänä, että opetusministeriö suuntaa liikuntatieteen rahoitustaan erityisesti kansanterveyttä edistävään tutkimukseen.

Uimahallit ja monet muut liikuntapaikat edellyttävät peruskorjauksia. Nämä olisivat myös hyviä työllistämiskohteita. Sen vuoksi valiokunta viittaa pääluokan perusteluissa olevaan lausumaan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työpajatoiminta on osoittautunut monille nuorille sopivaksi ammattikoulutukseen valmentavana ja opiskelumotivaatiota herättävänä toimintana. Valiokunta pitää tärkeänä työpajatoiminnan toimintaedellytysten turvaamista. Työpajoihin tarvitaan erityisesti riittävä määrä pätevää opetushenkilöstöä.

52. *Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille*

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 23 000 markkaa.

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti osa koulutuspaikkojen lisäyksestä osoitetaan liikunnan koulutuskeskuksiin. Sen vuoksi momentille lisätään 2 050 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 673 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Maa- ja metsätalousministeriö, maaseutuelinkeinopiirit ja EU:n rakennetuki

21. *Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 930 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 101 284 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

23. *Maaseutuelinkeinopiirien toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 900 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 87 100 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

61. *EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maaseudun rakennetoimenpiteisiin (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 1 700 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 637 300 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

02. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)
Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 508 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 30 103 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

31. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

45. *Maatalouden ympäristötuki (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään ympäristöohjelmaa koskevalla valtuudella.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Maatalouden ympäristöohjelman perusteella vuonna 1996 tehtävistä sitoumuksista ja sopimuksista saa aiheutua menoja vuosina 1997—2016 yhteensä enintään 1 700 000 000 mk. (Uusi)

33. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU)

43. (30.33.43 ja 34.46) *Maaseudun kehittäminen (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan sen johdosta, että sosiaalirahaston osuus on kasvanut 5b-ohjelmien tultua hyväksytyksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää maaseudun kehittämishankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta ja EU:n sosiaalirahastosta osarahoitettavien ohjelmien ja EU:n yhteisöaloitteiden kansallisen rahoitusosuuden maksamiseen valtion osalta. *EU:n sosiaalirahaston osarahoittamien ohjelmien kansallista rahoitusosuutta varten on varattu 2 400 000 mk.*

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

49. *Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (osa EU)* (arviomääräraha)

Korkotason laskun johdosta momentilta vähennetään 10 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 219 500 000 mk.

(2.—4. kpl kuten hallituksen esityksessä)

34. Muut maatalouden menot (osa EU)

40. *Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perustelujen selvitysosien mukaan käyttösuunnitelman kohtaan Luonnonmukaisen tuotannon kehittäminen varatusta 2 400 000 markan määrärahasta käytetään maaseutukustien ja vastaavien ruotsinkielisten järjestöjen neuvontaan 1 900 000 markkaa. Muille järjestöille jäisi siten ainoastaan 500 000 markkaa. Momentille lisätään muille järjestöille lähinnä luomutuotteiden markkinointiin 1 500 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään käyttösuunnitelman kohtaan Puutarhatalouden kehittäminen 750 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 69 250 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:	mk
Maatilatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen kehittäminen	54 300 000
Kotieläinjalostuksen ja -neuvonnan kehittäminen	6 000 000
Maaseutuelinkeinojen rationalisoinnin kehittäminen	800 000
Puutarhatalouden kehittäminen	4 250 000
Luonnonmukaisen tuotannon kehittäminen	3 900 000
Yhteensä	69 250 000

38. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää Porlan laitoksen toimintaa merkityksellisenä eteläisimmän Suomen kalataloudelle. Tulevaisuudessa eteläisimmän Suomen kalanviljely tulee turvata.

Valiokunta edellyttää, että eteläisimmän Suomen kalanviljely ja tutkimus jatkuu rehevöityvissä ja muuttuvissa vesissä harjoitetun kalatalouden kehittämiseksi.

Valiokunta katsoo myös, että erityisen merkittävät toiminnan supistamista ja laajentamista

koskevat ratkaisut olisi tuotava eduskunnan käsittelyyn talousarvion yhteydessä.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 74 419 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

24. *Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta* (siirtomääräraha 3 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 18 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 018 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

65. Geodeettinen laitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 073 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

70. Maatalouden tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 600 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 142 600 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. *Torjunta-ainetarkastukset* (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 50 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 2 050 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

72. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 191 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 12 061 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

76. Metsäntutkimuslaitos

Valiokunta pitää tärkeänä, että Metsäntutkimuslaitos myös toimintamenojen supistuessa voi vastata lisääntyviin tutkimuksellisiin vaatimuksiin. Resursseja on tarvittaessa suunnattava uudelleen siten, että toiminta mahdollisimman hyvin palvelee niin EU:n tutkimusohjelmiin osallistumista kuin omiakin tutkimushankkeita.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 169 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 167 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

83. Kasvintuotannon tarkastuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 600 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 35 600 000 mk.

84. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 933 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 64 337 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. *Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tarkastuksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 577 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 22 504 000 mk.

85. Vesivarojen käyttö ja hoito (osa EU)

Yhdyskuntien vedenhankintaan ja viemäröintiin sekä valtion vesihuoltotoihin tarkoitetut määrärahat on tällä hetkellä budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan. Ympäristöministeriön hallinnonalalla ovat yhdyskuntien jätevesien käsittelyn ja vesiensuojelun kannalta tarpeellisten siirto- ja purkuviemäreiden rakentamisen tukemisesta aiheutuvat menot. Valiokunta pitää tarpeellisena selvittää, onko vesi-

huollon rahoitustukitehtävien jakaminen kahdelle ministeriölle edelleen perusteltua ja olisiko vesihuollon edistämisen myös jätevesien osalta oltava maa- ja metsätalousministeriön vastuulla. Valiokunnan mielestä ympäristöministeriö voisi tässäkin tapauksessa vastata edelleen yhdyskuntien vesiensuojeluväestöjen määrittelystä ja valvonnasta.

22. *Vesivarojen käytön ja hoidon menot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 80 000 markkaa.

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta momentille lisätään 10 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 080 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

48. *Avustukset peruskuivatukseen (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nimikkeestä poistetaan sanat "osa EU", koska momentilta ei rahoiteta EU:n osarahoittamia hankkeita.

Lisäksi valiokunta toteaa, että momentin perustelujen selvitysosassa mainittua hallituksen esitystä laiksi peruskuivatustoiminnan tukemisesta ei ole tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 1996 talousarvioesitykseen liittyvänä.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

48. *Avustukset peruskuivatukseen (poist.)* (siirtomääräraha 3 v)

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. *Vesistö- ja vesihuoltotyöt (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille lisätään pienehköihin vesihuoltotoihin 500 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 73 000 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

86. (30.86 ja 96) Metsätalous (osa EU)

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että metsäteollisuutemme on laskennallisesta hakuuvajeesta huolimatta riippuvainen tuontipuusta. Tuontitarve vaihtelee alueittain ja puutaralajeittain. Esimerkiksi teollisuuden koivu- kuitupuun tarpeesta voidaan tällä hetkellä käytännössä hankkia kotimaasta vain puolet. Tuontipuusta 4/5 tuodaan Venäjältä ja loput Baltiasta.

Valiokunta katsoo, että tulevan metsäpolitiikan tehtävänä on turvata riittävä puuntuotanto ja kestävät hakkuumahdollisuudet, joissa ympäristönäkökohdat on otettu huomioon. Metsien viljelyyn on kiinnitettävä huomiota puun tuontitarpeen vähentämiseksi. Vanhojen metsien tuleva käyttö vaatii riittävän kokonaisarvioinnin; nopeita erillisratkaisuja on vältettävä.

24. (30.96.24) *Eräät metsätalouden yhteiskunnalliset palvelut ja yleinen uittoväylätuki* (siirtomääräraha 3 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 400 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 35 400 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

25. *Metsäpuiden jalostus ja siemenhuolto*

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 70 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 20 070 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

42. *Valtionapu metsätalouden edistämiseen ja valvontaorganisaatioille (osa EU)*

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin määrärahataso merkitsisi 150—200 henkilön irtisanomista. Määrärahojen laskua kompensoi pitkällä tähtäyksellä se, että organisaatioyksiköiden lukumäärää on ensi vuonna tarkoitus vähentää. Momentille lisätään 7 250 000 markkaa.

Saadun selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa metsälautakuntien lopullisen vuoden 1995 valtionavun määrän vasta myöhään keväällä tai kesällä 1996, jolloin myös selviää ennakkona saadun valtionavun mahdollisesti palautettava määrä. Valiokunta kiinnittää huomiota erityisesti niiden metsälautakuntien talouden turvaamiseen, jotka eivät säännösten vuoksi voi kuluvana vuonna täysimääräisesti käyttää EU:n tukiosaston varoja metsäojitus- ja tienrakennustöihin ja joutuvat siten palauttamaan saamiaan valtionapuja. EU:n komission kanssa käytävin neuvotteluihin on pyrittävä samalla varojen käytön esteenä olevien säännösten tarkistamiseen.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista kappaletta täydennetään siten, että määrärahaa saa käyttää myös liiketaloudellisin perustein hinnoitelluista suoritteista perittävien maksujen alentamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 212 250 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioille säästöjen perusteella aiheutuviin menoihin ja toimitilahan- kintojen rahoittamiseen myönnettävien valtion- apujen maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahas- tosta rahoitettavien toimenpideohjelmien kan- sallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahaa saa käyttää myös liiketalou- dellisin perustein hinnoitelluista suoritteista perit- tävien maksujen alentamiseen.

(3. ja 4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

87. Maanmittauslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momen- tille lisätään 7 500 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 219 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

95. Metsähallitus

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perustelujen kohdan 1. seitse- männessä kappaleessa mainitun Suomen Metsä- rahastosäätiön nimi muutetaan ”Suomen Metsä- säätiöksi”.

Luvun perustelut muuttuvat seuraaviksi:

1. Palvelu- ja muut toimintatavoitteet

(1.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Metsähallitukselle voidaan antaa valtion liike- laitoksista annetun lain (627/87) 23 §:ssä tarkoi- tettu lupa osallistua perustettavan *Suomen Met- säsäätiön* peruspääoman muodostamiseen enin- tään 50 000 markalla sekä avustaa säätiötä vuon- na 1996 enintään 1 200 000 markalla.

(8. kappale kuten hallituksen esityksessä)

(2. ja 3. kohta kuten hallituksen esityksessä)

97. Kasvinjalostuslaitos

21. *Kasvinjalostuslaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momen- tille lisätään 186 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 186 000 mk.

98. Siemenperunakeskus

23. *Siemenperunakeskuksen toimintamenot*
(siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 122 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa
1 122 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

nollisen rajan puitteissa tapahtuvaan kehittämiseen, mikä ei ole vastannut laajempien liikenneverkkojen tarpeita. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tiepiirien raja-alueita sekä tiemestaripiirien toiminta-alueita on tarkasteltava nykyistä yhtenäisimpinä kokonaisuuksina.

Valiokunta toteaa, että aikataulujen laatiminen lossiliikennettä varten on sinänsä asianmukaista. Lossien yöliikenteen lopettaminen tai sen muuttaminen tilausperusteiseksi on sen sijaan ongelmallista. Valiokunta katsoo, että myös lossien hoitamat osuudet ovat osa tieverkkoa, jonka käyttämisen tulee olla mahdollista yölläkin. Myös paikallisten asukkaiden turvallisuuteen liittyvät näkökohdat puoltavat yöliikenteen jatkamista. Muutoinkin valiokunta katsoo, että lossiyhteyksien takana asuvat kansalaiset saattavat yöliikenteen loppuessa joutua kohtuuttoman hankalaan tilanteeseen ja myös eriarvoiseen asemaan muihin kansalaisiin nähden. Myös tilausperusteiseen yöliikenteeseen siirtyminen aiheuttaa huomattavaa käytännön haittaa esim. kalastajille, maanviljelijöille, vuorotyöntekijöille ja turisteille, etenkin, jos lossi täytyy tilata huomattavasti kuljetusta aikaisemmin.

Valiokunta katsoo, että lossien tulee kulkea myös yöllä, silloin kun kohtuullisen pituista kiertotietä ei ole käytettävissä. Koska kuljetustarve saattaa syntyä yllättäen, esim. sairaustapauksissa, ei kuljetuksen järjestämisen edellytyksenä voi olla lossin tilaaminen huomattavasti kuljetusta aikaisemmin.

Valiokunta edellyttää liikenneministeriön ja tielaitoksen huolehtivan siitä, että lossiliikenne toimii myös yöllä ja että esim. palo-, pelastus- ja sairaustapauksissa kuljetuspalvelut turvataan.

Tienpidon jälkirahoitus

Liikenneministeriössä on alustavasti suunniteltu Järvenpää—Lahti-moottoritien rakentamista jälkirahoituksen turvin. Valiokunta katsoo, että jälkirahoitukseen liittyy sekä myönteisiä että kielteisiä näkökohtia. Selvänä etuna on se, että jälkirahoituksella voitaisiin tuntuvasti nopeuttaa hankkeen toteuttamista. Se ei myöskään lisäisi valtion velkaa rakentamisvaiheessa

ja hallintokustannukset olisivat ilmeisesti alhaisemmat. Rakennusalan taantuma ja suuri työttömyys huomioon ottaen hankkeen pikainen aloittaminen olisi myös suhdannepoliittiselta kannalta kannattavaa. Toisaalta valtion rahoitus sidotaan hankkeeseen varsin pitkäksi ajaksi ja tien rakentaminen saattaa kokonaisuudessaan tulla kalliimmaksi kuin normaalilla budjettirahoituksella toteutettuna.

Kun budjettirahoitus on kuitenkin riittämättömän tärkeidenkin hankkeiden toteuttamiseen, valiokunta katsoo, että uusien rahoitusmallien kokeileminen on perusteltua. Valiokunta pitää kokeilun käynnistämistä tarkoituksenmukaisena, mutta kiinnittää samalla huomiota siihen, että kokeilun tulokset kokonaisuudessaan ovat tiedossa ja arvioitavissa vasta varsin pitkän ajan kuluessa.

Valiokunta edellyttää, ettei vastaavalaisia muita tienpidon jälkirahoitushankkeita aloiteta ennen kuin tästä kokeilusta on saatu riittävän perusteelliset ja pitkän aikavälin kokemukset.

21. *Yleisten teiden perustienpito (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 35 300 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 117 300 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. (31.24.74 ja 77) *Tieverkon kehittäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 900 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan vuoden 1995 kolmannen lisätalousarvion mukaisesti aloitettavien uusien tiehankkeiden (Vt 17 Joensuu—Ylämylly, Vt 3 Iittala—Kulju ja Mt 102 Kehä II Länsiväylä—Turuntie) vuonna 1996 vaatima 33 miljoonan markan rahoitustarve toteutetaan siten, että hankkeeseen Vt 3 Hämeenlinna—Iittala osoitetaan 20 miljoonaa markkaa esitettyä vähemmän ja hankkeeseen Vt 5 Vierumäki—Lusi 13 miljoonaa markkaa esitettyä vähemmän.

Selvitysosassa oleva hanke-erittely muuttuu seuraavasti:

Hanke-erittely:

	Valmis liiken- teelle	Kust. arvio Mmk	Jo budjetoitu Mmk	Arvioidut kustannukset mk
1. KESKENERÄISET TIEHANKKEET				
— Vt 1 Turku—Paimio (E 18)	1997	981	710	150 000 000
— Vt 3 Hämeenlinna—Iittala	1997	323	174	85 000 000
— Vt 3 Iittala—Kulju	2003	880	5	10 000 000
— Vt 3 Tampere—Hämeenkyrö	1996	159	117	37 000 000
— Vt 3 Helsingby—Pitkämäki	1994	187	182	5 000 000
— Vt 4 Äänekoski—Oulun läänin raja	1996	83	73	10 000 000
— Vt 4 Oulu—Ii	1997	454	331	65 000 000
— Vt 5 Vierumäki—Lusi	1996	580	521	40 000 000
— Vt 5 Iisalmen ohikulkutie	1997	161	87	53 000 000
— Vt 5 Hiltulanlahti—Jynkkä	1994	171	164	7 000 000
— Vt 6 Imatra—Kaukopää	1997	272	90	71 000 000
— Vt 7 Otsola—Summa (E 18)	1994	249	238	11 000 000
— Vt 12 Nastola—Uusikylä	1995	99	92	7 000 000
— Vt 17 Joensuu—Ylämylly	1998	105	5	8 000 000
— Vt 21 Miukin liittymä, Tornio	1995	58	45	13 000 000
— Kt 50 Bemböle—Vanhakartano (E 18)	1996	252	177	62 000 000
— Kt 51 Matinkylä—Helsinki	1996	297	279	8 000 000
— Kt 62 Puumalansalmen silta	1995	71	68	3 000 000
— Mt 102 Kehä II Länsiväylä—Turuntie	2000	310	5	15 000 000
— Mt 610 Kärkistensalmen silta	1997	112	32	45 000 000
— Mt 724 Raippaluodon silta	1997	142	38	60 000 000
— Rantaradan tiejärjestelyt	1995	130	116	12 000 000
— Helsinki—Tampere-radan tiejärjest.	1997	120	43	31 000 000
— Talonrakennukset	—	—	—	1 000 000
Keskeneräiset hankkeet yhteensä		6 162	3 592	809 000 000
2. ALKAVAT HANKKEET				
— Vt 7 Koskenkylä—Loviisa (E 18)	1998	120	5	43 000 000
— Kt 45 Pakinkylän eritasoliittymä	1998	150		40 000 000
Alkavat hankkeet yhteensä		270	5	83 000 000

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 944 900 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

25. Tienpidon valtionavut

Valiokunta toteaa, että eduskunta ei hyväksynyt muuttamattomana hallituksen esitystä laiksi yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta. Eduskunnan hyväksymän lain mukaisesti valtion varoista voidaan valtion talousarviossa olevien tähän tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa antaa vuosittain avustusta yksityisen tien kunnossapitoon ja parantamiseen siten kuin laissa tarkemmin säädetään.

Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa yksityistiejärjestelmän tukimuutok-

sen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin lain tarkoittaman rahoituksen turvaamiseksi.

Valiokunta katsoo, että osa yksityisteistä on sellaisia, että ne voitaisiin esim. niiden liikenteellisen merkityksen perusteella luokitella yleisiksi teiksi.

Valiokunta edellyttää, että teiden luokitus tulisi saattaa niiden käyttöä vastaavalle tasolle ja että yksityisten teiden muuttamista yleisiksi teiksi nopeutettaisiin perustelluissa tapauksissa.

30. Merenkululaitos

Suomen talouden kasvu ja lukuisten merisatamien toimintakyvyn turvaaminen edellyttävät

valiokunnan mielestä toimenpiteitä monitoimimurtajakapasiteetin lisäämiseksi.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 11 700 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 14 600 000 markkaa meriturvallisuusohjelman 1996—1999 aiheuttamista vuoden 1996 laitehankinnoista sekä ohjelmaan liittyvistä suunnittelu- ja käyttömenoista. Vastaava vähennys tehdään momentilta 31.30.70.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 514 687 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. *Saimaan kanavan hoitokunta* (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 26 000 markkaa käyttösuunnitelman kohtaan Palkkaukset.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 074 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Käyttösuunnitelma:	mk
Palkkaukset	849 000
Muut menot	225 000
Yhteensä	1 074 000

70. *Kaluston hankinta* (siirtomääräraha 3 v)

Momentin 31.30.21 perusteluihin viitaten momentilta vähennetään 14 600 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 135 400 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

77. (31.30.74 ja 77) *Väylätyöt (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 83 200 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

31. Merentutkimuslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 340 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 29 740 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 24 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 3 024 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

32. Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen

Saimaan kanavan ollessa avoinna liikenteelle merenkululaitos hoitaa Saimaan vesistöalueen jäänmurren osittain omalla kalustollaan ja osittain vuokraamallaan yksityisellä jäänmurtokalustolla. Merenkululaitos ei ole hoitanut Saimaan vesistön jäänmurtoa niinä aikoina, jolloin Saimaan kanava on ollut suljettuna. Se ei ole myöskään suorittanut korvausta jäänmurrosta keskitalvella huolehtivalle varustamolle. Valiokunta katsoo, että pienten liikennemäärien ja yrittäjien harvalukuisuuden vuoksi ei ole kuitenkaan perusteltua, että merenkululaitos hoitaisi jäänmurtoa Saimaalla läpi talven. Korvauksen suorittaminen jäänmurrosta huolehtivalle varustamolle on valiokunnan mielestä sen sijaan perusteltua, koska Saimaan vesistöalueen jäänmurto on esim. metsäteollisuuden puuhuollon kannalta tärkeää myös Saimaan kanavan ollessa suljettuna.

Valiokunta edellyttääkin, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin korvauksen suorittamiseksi varustamolle, joka huolehtii Saimaan vesistön jäänmurrosta kanavan ollessa suljettuna.

Saimaan kanavan vuokra-aika päättyy vuonna 2010. Kanavan sulkujen peruskorjaus tulisi maksamaan arviolta 500 miljoonaa markkaa, mutta peruskorjauksen jälkeenkään kanava ei olisi ympärivuotisessa käytössä. Valiokunta katsoo, että Kymijoen kanavointi edistäisi vesiliikenneverkon eheyttä ja toimintaa ja parantaisi huomattavasti Suomen ulkomaan yhteyksiä esimerkiksi suorilla kuljetuksilla vientisatamiin ulkomailla. Olettaessa myös huomioon edellä mainitut Saimaan kanavan käyttöön liittyvät ongelmat

valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää Kymijoen kanavan, Mäntyharjun kanavan sekä niiden muodostaman kanavaverkoston kuljetustaloudelliset vaikutukset sekä suorittaa Kymijoen kanavan osalta myös rakentamis- ja muiden

kustannusten tarkennuksen sekä perusteellisen ympäristövaikutusten arvioimisen.

Valiokunta katsoo, että vasta näiden selvitysten valmistuttua voidaan päättää mahdollisesta Saimaan kanavan sulkujen perusparannushankkeesta.

50. Ilmatieteen laitos

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 216 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 131 216 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. Telehallintokeskus

Valiokunta korostaa radion ja television lähetyverkkojen digitalisoimisen tärkeyttä. Digitaalinen lähetystoiminta käyttäisi rajoitetusti käytössä olevia radiotaajuuksia huomattavasti tehokkaammin kuin nykyisin käytössä oleva analogitekniikka. Siirtyminen digitaaliseen lähetystoimintaan mahdollistaisi myös sen, että osa nyt analogiseen lähetystoimintaan sidotuista taajuuksista voitaisiin vapauttaa muuhun käyttöön. Siirtyminen digitaaliseen lähetystoimintaan mahdollistaisi teknisesti nykyistä laadukkaamman palvelun.

55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

Viestinnän korvauksia ja avustuksia leikataan 55 prosenttia vuodesta 1995. Tukien vähentäminen aiheuttanee mm. jakeluhintojen nousua, mikä vaikeuttaa taloudeltaan heikompien lehtien mukanaoloa varhaisjakelussa. Myös varhaisjakelussa mukana olevien lehtien määrä vähenee suoran varhaisjakelutuen poistumisen myötä. Paineet haja-asutusalueen jakeluhintojen nostamiseen kasvavat ja haja-asutusalueella asuvat saattavat joutua eriarvoiseen asemaan tarjonnan vähenemisen vuoksi tai vaihtoehtoisesti nousevien tilaushintojen vuoksi.

Valiokunta kiinnittää edelleen huomiota siihen, että jakelupalveluiden saatavuus ja kustannusten tasavertaisuus on turvattava myös haja-asutusalueilla. Postin voitontuloutuksen suuruutta määrittäessä tulee kiinnittää huomiota maaseutujakelun aseman turvaamiseen.

58. Radanpito

Rataverkon kunto on viime vuosina huonontunut ja rataverkolle on jouduttu asettamaan nopeus- ja akselipainorajoituksia. Rajoituksia on jouduttu asettamaan myös teollisuuden kannalta tärkeille rataosuuksille. Ratojen huonon kunnon johdosta raskasta liikennettä saatetaan yhä enemmän joutua siirtämään maanteille. Tätä ei esim. liikenne- ja ympäristöturvallisuuden vuoksi voida pitää tarkoituksenmukaisena. Ratojen huono kunto heikentää myös junien kilpailukykyä yksityisautoiluun nähden. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että rataverkon kunnon heikkeneminen on saatava mahdollisimman pian pysähtymään. Rataverkkojen kunnossapidon tulee perustua pitkäjänteiseen ja kokonaisvaltaiseen perusparannushankkeiden ja rahoituksen suunnitteluun.

Valiokunnan mielestä vientiteollisuuden kannalta keskeisen rataosuuden Inkeroinen—Juurikorpi kunnostus kaksiraiteiseksi tulisi voida aloittaa alkavan vuoden lisätalousarvion perusteella.

99. Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot

45. Itä- ja Keski-Euroopan liikennealan avustaminen (siirtomääräraha 3 v)

Lähialueyhteistyön toteuttaminen edellyttää toimivia rajanylityspaikkoja niihin liittyvine tiejärjestelmineen ja yhteyksineen. Parikkalan rajanylityspaikasta on muodostunut Kaakkois-Suomen kuljetuspalvelujen täydentävyyden kannalta keskeinen väylä Muurmanskin ja Arkangelin korridorihin sekä Karjalan tasavaltaan. Valiokunnan mielestä määrärahaa tulisi voida käyttää Parikkalan rajanylityspaikan tieyhteyden loppuunsaattamiseen osana lähialueiden TA-CIS-ohjelmia.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan selvitysosan mukaan ministeriön tulostavoitteena on muun ohella myötävaikuttaa suotuisaan taloudelliseen ja työllisyyskehitykseen lisäämällä teollisuuden toimeliaisuutta, tukemalla tutkimusta ja tuotekehitystä sekä pk-yrityksiä välittömin ja välillisin rahoitus-, neuvonta- ja koulutustoimenpitein, edistämällä energian säästöä ja uusiutuvan energian käyttöä sekä energiajärjestelmän kilpailu-, ympäristö- ja turvallisuuskäsitteitä sekä helpottamalla pk-yritysten kansainvälistymistä. Edelleen selvitysosassa todetaan, että elinkeinopolitiikan toteuttamisessa kauppa- ja teollisuusministeriön tehtävä on parantaa yritysten yleisiä toimintaedellytyksiä ja suunnata elinkeinotukia tämän mukaisesti.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan painopisteet vuonna 1996 ovat seuraavat:

1. tutkimus- ja tuotekehitys,
2. pienen ja keskisuuren yritystoiminnan lisääminen,
3. pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kansainvälisen (EU) osaamisen olennainen parantaminen ja
4. riskirahoitustoiminta.

Valtiovarainvaliokunta yhtyy edellä selostettuihin kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaa koskeviin yleisiin näkemyksiin ja toteaa, että tähänastista enemmän tulee, kun ministeriön käytössä olevat taloudelliset resurssit suunnitelluissa puitteissa vähenevät, kiinnittää huomiota yksittäisten ja toisistaan erillisten erityistoimenpiteiden asemesta elinkeinopolitiikan yleisten toimintaedellytysten suunniteltuun ja pitkäjänteiseen parantamiseen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomesta on kehittymässä tiedon ja osaamisen yhteiskunta. Sitä osoittaa mm., että huipputek-

niikan tuotteiden osuus viennissä on viime vuosina nopeasti kasvanut. Vuonna 1988 osuus oli vain kuusi prosenttia, mutta on tänä vuonna jo lähes 20 %. Menestys perustuu yritysten panostuksiin, korkeakoulujen opetukseen ja tutkimukseen sekä tärkeältä osalta Teknologian kehittämiskeskuksen toimintaan. Niiden muodostaman kansallisen innovaatiojärjestelmän ansiosta Suomessa on runsaasti teknologiayrityksiä, joilla on suuri kasvupotentiaali. Pelkästään sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa voi syntyä 40 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2000 mennessä. On tärkeätä, että jatkuvan kasvun edellytykset turvataan myös valtion taholta riittävillä panostuksilla perus- ja soveltavaan tutkimukseen sekä tuotekehitykseen.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella pääluokan kokonaishenkilöstömäärä korotetaan 16 henkilötyövuodella. Kokonaishenkilöstömäärän muutoksessa on otettu huomioon 10 henkilötyövuoden lisäys, joka aiheutuu vuoden 1995 kolmannen lisätalousarvion mukaisesta päätöksestä, ja 6 henkilötyövuoden lisäys siirtona kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla sen johdosta, että teknillinen tarkastuskeskus on lakkautettu 1.11.1995 ja tilalle perustettu Teknillinen tarkastuskeskus valtion uusimuotoisena liikelaitoksena.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 2 976 henkilötyövuotta. Hallinnonalalla saa lisäksi olla enintään 250 henkilötyövuotta vastaava henkilöstömäärä ammattiin vastavalmistuneiden työttömien osaaikaisiksi tutkimusapulaisiksi palkkaamiseen liittyen sekä Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta 23 henkilötyövuotta.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

01. Kauppa- ja teollisuusministeriö

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 959 000 markkaa.

Tämän lisäksi momentille lisätään 132 000 markkaa yhden henkilön palkkaamisesta siirtona teknillisestä tarkastuskeskuksesta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 111 202 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

22. Elinkeinpolitiikkaan liittyvä tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perustelujen mukaan määrärahaa saa käyttää muun ohella ulkopuolisilta tilattavien ministeriön strategista valmistelua tukevien tutkimusten ja selvitysten tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös teollisuuspoliittisista tutkimuksista, kehittämishankkeista ja selvityksistä aiheutuviin palkkaus- ja palkkiomenoihin sekä eräisiin muihin toimintamenoihin. Määrärahaa saa käyttää myös enintään 24 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräraikaiseen työsuhteeseen.

Valiokunta korostaa, että määrärahan käytöstä päätettäessä on otettava erityisesti huomioon myös pk-yritystoimintaa palvelevat päämäärät.

66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että momentin selvitysosassa esitetystä poiketen määrärahan käytön erittelyssä tarkoitettun viimeisen kohdan 3 000 000 markan suuruista määrärahan osuutta on tarkoitus käyttää myös rahoitusosuusmaksuihin.

02. KTM yrityspalvelun piiritoimistot

21. Toimintamenot (osa EU) (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 850 000 markkaa. Muutoksen johdosta momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten, että bruttomenojen määräksi tulee 53 611 000 markkaa ja muiden toimintamenojen määräksi 49 111 000 markkaa, joten nettomenot nousevat 49 111 000 markaksi.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään EU-rahoituksen osalta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 111 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n aluekehitysrahastosta ja sosiaalirahastosta rahoitettavien ohjelmien sisältämien kansallisten hankkeiden sekä EU:n teknisen tuen kansallisen tuen rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahaa on varattu 1 537 500 mk EU:n aluekehitysrahaston ja 1 537 500 mk sosiaalirahaston hankkeiden kansallista rahoitusosuutta varten.

(4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa myös käyttää yrityspalvelun piiritoimistojen euroneuvontakeskusten kansallisen rahoitusosuuden maksamiseen. (Uusi)

27. Kuluttajavirasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 370 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 25 308 000 mk.

28. Kuluttajavalituslautakunta

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 100 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 5 285 000 mk.

29. Kilpailuvirasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 350 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 16 458 000 mk.

30. Elintarvikevirasto

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 140 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 140 000 mk.

31. Kuluttaja-asiamiehen toimisto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 150 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 371 000 mk.

32. Patentti- ja rekisterihallitus

22. *Yhdistysrekisterin toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 89 000 markkaa.

Momentin toisen kappaleen lopussa oleva henkilötyövuosien määrää koskeva rajausta poistetaan tarpeettomana.

Luvun selvitysosassa mainittu yksikkökustannusten määrä voi nousta näin 9,1 %:ksi ja maksullisen toiminnan tunnustaulukko muuttuu tämän johdosta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 7 238 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää yhdistysrekisterin palkkaus- ja palkkiomenoihin, koti- ja ulkomaanmatkoihin, julkaisu-, koulutus- ja tiedotusmenoihin, atk-menoihin, laitehankintoihin sekä muihin yhdistysrekisterin toiminnoista aiheutuviin vastaaviin toimintamenoihin. (*Poist.*)

33. Kuluttajatutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 158 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 381 000 mk.

38. Mittatekniikan keskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 150 000 markkaa.

Yhden henkilön palkkaamisen johdosta siirtotona teknillisestä tarkastuskeskuksesta momentille lisätään 404 000 markkaa.

Mainittujen muutosten johdosta momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten, että bruttomenojen määräksi tu-

lee 12 612 000 markkaa ja muiden toimintamenojen määräksi 8 980 000 markkaa, joten nettomenot ovat 9 392 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 392 000 mk.

40. Geologian tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 400 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 208 612 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

28. *Maksullinen palvelutoiminta* (arviomääräraha)

Vuoden 1995 kolmannen lisätalousarvion johdosta perustelujen toisen kappaleen viimeisessä virkkeessä oleva henkilötyövuosien määrä korotetaan 50 henkilötyövuodeksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös koneiden, laitteiden ja muiden kalustoesineiden hankinnasta aiheutuvien, asiakkailta täysimääräisinä veloitettavien menojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää 50 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

41. Turvatekniikan keskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 658 000 markkaa.

Neljän henkilön siirtotona teknillisestä tarkastuskeskuksesta palkkausmenoja lisätään 627 000 markalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 63 077 000 mk.

42. Valtion teknillinen tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 6 200 000 markkaa.

Muutoksen johdosta momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten,

että bruttomenojen määräksi tulee 942 200 000 markkaa ja budjettirahoituksen toiminnan määräksi 346 200 000 markkaa, joten nettomenot ovat 321 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 321 200 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

44. Teknologian kehittämiskeskus

Tekesillä on ollut tärkeä merkitys korkeakouluissa tehtävän soveltavan tutkimuksen rahoittamisessa ja koordinoimisessa sekä kansainvälisen tutkimusyhteistyön rahoittamisessa. Korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen taso on niiden ansiosta ratkaisevasti noussut ja luonut omalta osaltaan edellytykset tietoon perustuvan teollisuuden ja palveluiden kasvuille. Euroopan unionin laatima selvitys osoittaa, että kaikista EU-maista elinkeinoelämän ja korkeakoulujen yhteistyö toimii parhaiten Suomessa, mikä on osaltaan Tekesin ansiota.

Tekesin toiminnasta tehdyn kansainvälisen arvioinnin yhteydessä todettiin Tekesin tuotekehitystuen olleen avainasemassa yritystoiminnan kehittämisessä. Monet pienet yritykset katsoivat Tekesin tuotekehitystuen olleen perusta koko yritysten olemassaololle. Kolmasosa tuotekehityshankkeista olisi jäänyt toteutumatta ilman tukea. Hankehakemuksia on ollut runsaasti enemmän kuin mihin tukea on riittänyt. Tukea on suunnattu erityisesti pk-yrityksille, mutta myös suurille yrityksille, jotka toimivat pk-yritysten ”vetäjinä”. OECD:n selvitys osoittaa, että Suomen kokoisissa kansantalouksissa yritysten osuus tuotekehityskustannuksista on 30–50 %, kun se Suomessa lähestyy jo 65 %.

Ensi vuoden talousarviossa on kuitenkin esitetty, että Tekesin soveltavan tutkimuksen rahoituksen ja tuotekehitystuen myöntämisvaltuuksia leikattaisiin yhteensä lähes 400 milj. markalla. Valiokunta ei pidä leikkausta kansantalouden ja työllisyyspolitiikan kannalta oikeana. Nykytilanteessa Tekesin myöntämisvaltuuksia on pyritävä edelleen lisäämään tietointensiivisen teollisuuden ja palveluiden kasvun jatkumisen turvaamiseksi.

Valiokunta edellyttää, että tulevaisuuden talousarvioissa Tekesin myöntämisvaltuudet soveltavan tutkimuksen ja tuotekehitystuen rahoitukseen turvataan osana kansallista innovaatiojärjestelmää.

49. Kera Oy

42. Korkotuki Kera Oy:lle (arviomääräraha)

Momentille ehdotetaan 235 milj. mk. Määrärahaa saa käyttää yhtiön toiminnan rahoittamiseen myönnettävään korkotukeen Kera Oy:stä annetun lain nojalla annettujen sitoumusten mukaisesti. Momentin perustelujen mukaan suurille yrityksille myönnettäviin lainoihin ei myönnetä korkotukea. Momentin selvitysoosan mukaan hallituksen tarkoitus on toteuttaa muitakin valtion rahoitustuen leikkauksia. Edelleen selvitysoosassa todetaan, että hallituksen tarkoituksena on, että lisäkorkotuen maksaminen on tarkoitus rajoittaa vuoden 1996 alusta kahdeksi ensimmäiseksi lainavuodeksi.

Nykyisin Kera Oy voi myöntää lainoja kehitysalueella ja rakennemuutosalueella yrityksen koosta riippumatta. Etelä-Suomessa suurille yrityksille voidaan myöntää luottoja eräistä teollisuuspoliittisista syistä. Jos suuri yritys omistaa pienen yrityksen osakekannasta yli 25 %, tätä pientäkään yritystä ei enää lueta pk-yritykseksi. Varsinkin kehitysalueella suuret yritykset toteuttavat aivan samoja päämääriä kuin Kera Oy omalla toiminnallaan.

Valiokunta edellyttää, että Kera Oy:n johtokunnalle tulee sallia poikkeustapauksissa oikeus myöntää korkotukilainoja kehitysalueelle ja rakennemuutosalueilla myös muille kuin pk-yrityksille silloin, kun se on erityisen perusteltua työllisyyden ja sitä turvaavan yritystoiminnan rakenteen monipuolistamisen kannalta.

Pääomasijoitustoimintaan ei Kera Oy:lle ole ehdotettu vuoden 1996 talousarvioehdotuksessa lainkaan varoja. Yritystoiminnan alkuvaiheeseen kohdistuva pääomasijoittaminen on pelkätään julkisen rahoituksen varassa. Start Fund of Kera Oy:n jatkorahoitus on auki. Matkailunkehitys Nordia Oy:n toiminnasta on hyviä kokemuksia. Alueelliseen riskisijoitusverkostoon kohdistuva rahoitus on myös auki. Kiireellisin tarve olisi valiokunnan mielestä saada Start Fund of Kera Oy:lle ja Matkailunkehitys Nordia Oy:lle lisää varoja.

Talousarvioehdotuksen mukaan lisäkorkotuen maksaminen rajoitetaan kahdeksi ensimmäiseksi lainavuodeksi. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että kahden vuoden kuluttua lainan korko nousee. Valiokunta katsoo, että olisi vielä harkittava korkotuen pitämistä samansuuruisena koko laina-ajan, jolloin vastaavasti lisäkorko-

prosenttia voitaisiin alentaa. Valiokunta viittaa asian johdosta myös lisäksi jäljempänä momentin 32.51.49 kohdalla olevaan kannanottoonsa.

50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

Luvun selvitysosana mukaan teollisuuspolitiikan tavoitteena on muun ohella sellaisen pysyvästi kilpailukykyisen elinkeinorakenteen kehittäminen, joka samalla työllistää korkeasti koulutettua ja hyvää ansiotasoa edellyttävää työvoimaa. Painopisteitä teollisuuspolitiikassa ovat siten teknologian edistäminen, uusien markkinoiden avaaminen ja teollisuuden rakenteen parantaminen erityisesti valtionyhtiöiden omistusrakenteiden kautta ja rahoitusvälineitä kehittämällä. Hallituksen esityksen mukaan tuki teknologian kehittämiseen suunnataan entistä valikoidummin tulevaisuuden kannalta tärkeille teknikan alueille ja kansainväliseen teknologiayhteistyöhön. Innovaatioiden kaupallisiin menestysmahdollisuuksiin kiinnitetään kasvavaa huomiota.

Valiokunta korostaa sitä, että valtionyhtiöistä laadittujen yksityistämissuunnitelmien toteuttamisen tavoitteena tulee ensisijaisesti olla parantaa valtionyhtiöiden rahoitusasemaa ja samalla vahvistaa koko teollisuuden rakennetta. Vasta toissijaisena tavoitteena voidaan pitää yksityistämisestä saatavien varojen käyttäminen talousarvion yleiskatteeseen. Valiokunnan mielestä on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että Takuukeskuksen toiminnan merkitystä viennin kehittämisessä ja pk-yritystoiminnan edellytysten parantamisessa lisätään.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Takuukeskus on kahden viime vuoden ajan tehnyt takuupäätöksiä talletuspankkien kanssa 50/50 riskinjaolla ja yhteisillä vakuusjärjestelyillä pk-teollisuuden vakautustakauksissa. Periaatteena on ollut, että pankki on valmistellut yhdessä asiakkaansa kanssa luottopäätöksen niin pitkälle, että Takuukeskus voi suoraan käyttää tietoja oman päätöksensä pohjana. Kuluvana vuonna on käynnistetty myös liikepankkien ja vakuutusyhtiöiden kanssa ns. starttitakaus, jossa myös on jaettu riski 50/50 -periaatteella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan edellä selostetun kaltainen yhteistyö yritystoiminnan rahoitusmahdollisuuksien edelleen kehittämiseksi on muutoinkin vireillä. Valiokunta korostaa selostetun yhteistoiminnan hyödyllisyyttä ja edelleen

kehittämisen välttämättömyyttä. Samalla valiokunta kuitenkin toteaa, että edelleen on säilytettävä yrittäjille myös toinen vaihtoehto eli kääntyminen suoraan Takuukeskuksen puoleen avoimen takuutarjouksen saamiseksi.

51. Yritystoiminnan investointi- ja kehittämistuet

49. *Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (osa EU) (arviomääräraha)*

Momentin selvitysosana mukaan hallituksen tarkoituksena on, ettei suuryritysten tuotantoinvestointeja enää tueta. Yritystuesta annetun lain mukaista kehitysalueen investointitukea voi voimassa olevien säännösten mukaan sinänsä myöntää myös po. toimintasektorilla. Valiokunnan mielestä mainitun selvitysosassa olevan lausuman soveltamisessa on otettava huomioon, että EU:n rakennerahastoista osarahoitettavien hankkeiden osalta kansallisen rahoitusmahdollisuuden ylläpitämistä on valiokunnan mielestä pidettävä ao. tavoitealueilla perusteltuna. Valiokunta huomauttaa myös, että TEKESin rahoitus suurille yrityksille voi myös tulla kysymykseen.

Vuoden 1995 toisessa lisätalousarviossa EU-rahoituksella rahoitettavien yrityshankkeiden kansallista rahoitusosuutta pienennetään 130 300 000 markasta 55 000 000 markkaan. Tämän johdosta momentin perustelujen toisen kappaleen viimeisen virkkeen mukainen kansallinen rahoitusosuus korotetaan ehdotetusta 144 100 000 markasta 165 000 000 markaksi.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella perustelujen neljännessä kappaleessa olevaa myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttöä lavennetaan koskemaan pilottihankkeiden kansallisia rahoitusosuuksia.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää yritystuesta annetun lain (1136/93) ja sitä edeltäneen yritystoiminnan aluetuesta annetun lain (1297/88) ja vastaavien aikaisempien lakien mukaisten investointi-, käynnistys- ja kehittämisavustuksien sekä valtioneuvoston pienyritystuesta antaman päätöksen (177/88) ja yrityspalvelu yritysten siirtymistuesta antaman päätöksen (126/89) mukaisten tukien sekä kauppa- ja teollisuusministeriön pienyritysten perustamisen edistämiseksi myönnettävästä tuesta antaman päätöksen (145/89) mukaisten tukien maksamiseen. Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n aluekehitysrahastosta rahoitettavien ohjelmien sisältämien hankkeiden kansallis-

ten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahaa on varattu 165 000 000 mk näiden hankkeiden kansallista rahoitusosuutta varten.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Myöntämisvaltuutta ja määrärahaa saa käyttää myös EU:n yhteisöaloitteiden ja pilottihankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien myöntämiseen ja maksamiseen.

(5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Korkotuki pk-yritysten investointeihin (arviomääräraha)*

Koska korkotukilainoja on myönnetty arvioitua enemmän, momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 23 000 000 markkaa. Momentin selvitysosassa oleva v. 1992—1995 tehtyjen sitoumusten kattamista koskeva selvitys muuttuu siten, että menot ovat 1996 48 milj. mk, 1997 40 milj. mk, 1998 28 milj. mk ja 1999—24 milj. mk.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 48 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. Pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittäminen

Hallituksen tarkoituksena on pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämisessä edistää yritysten uusperustantaa sekä parantaa yritysten kilpailukykyä kehittämällä yritysten liikkeenjohdon- ja markkinointitaitoja, kansainvälistymistä, uuden tekniikan käyttöönottoa, tuottavuutta ja tuotekehitystä sekä yritysten välistä yhteistyötä.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että työttömyyden vähentämiseksi on ensisijaisen tärkeää toteuttaa juuri pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kehittämispäämääriä. Vain tätä kautta voidaan edistää todella tehokkaasti työttömyyden alenemista.

55. Energialaus

27. *Energiansäästön ja energian tehokkaan käytön edistäminen ja energiatiedotus* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta toteaa, että momentti on kuluva vuonna suuruudeltaan 9 000 000 markkaa, josta Energiansäästön Palvelukeskus MOTIVA:n käyttöön on varattu 7 500 000

markkaa. Koko momentille ehdotetaan ensi vuodeksi 7 500 000 markkaa. Momentin käyttötarkoituksena on mm. energiansäästöjen ja energian tehokkaaseen käyttöön liittyvästä informaatiotoiminnasta sekä uuden säästöteknologian markkinoiden edistämisestä aiheutuvien menojen maksaminen.

Valiokunta korostaa MOTIVA:n toiminnan hyödyllisyyttä ja sitä, että suhteellisen pienillä määrärahoilla voidaan tehokkaasti alentaa energiankulutusta ja käyttää siten vapautuvat varat muuhun teollisuutta palvelevaan toimintaan. Saadun selvityksen mukaan MOTIVA:n voidaan arvioida vaikuttaneen jo yli 100 miljoonan markan vuotuisten energiakustannussäästöjen ja noin 2 000 henkilötyövuoden suuruisen työllisyysvaikutuksen syntyyn kahden vuoden aikana. Lisäksi valiokunta toteaa, että MOTIVA:n tuloksekkaalle toiminnalle on mitä ilmeisimmin kasvun mahdollisuudet markkinoilla.

Momentille lisätään kuluva vuoden talousarviota koskevaan valiokunnan mietintöön viitaten 1,5 milj. markkaa Energiansäästön Palvelukeskus MOTIVA:n käyttöön.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 9 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

40. *Energiatuki (osa EU)* (arviomääräraha)

Eduskunnassa on käsitelty momenttiin liittyvä hallituksen esitys 102/1995 vp laiksi energiaavustuksista annetun lain kumoamisesta. Tarkoituksena on toteuttaa energiajärjestelmän muutos, jossa Suomen energiatuen myöntämistä koskevat säännökset mukautetaan EU:n valtion tukia koskeviin säädöksiin. Mainittua lakiehdotusta koskevaan talousvaliokunnan mietintöön 18/1995 vp viitaten valtiovarainvaliokunta toteaa, että vastaisuudessa energiatukia säännellään valtion talousarviolla ja valtioneuvoston päätöksillä. Energiaavustuslain kumoaminen ei poista eduskunnan päätösvaltaa asiassa. Eduskunta päättää energiatuen määrästä ja kohdistamisesta hyväksyessään talousarvion määrärahat ja niiden käyttöperusteet.

Momentin 3. kappaleen sisältämää energiaavustuksia koskevan lain (1607/91) muutosluetteloa täydennetään vuonna 1995 tehdyllä muutoksella.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös energiaavustuksia koskevan lain (1607/91, muut. 1051/92, 1083/93 ja 296/95) ja kotimaisten energialähteiden käytön, energiansäästön ja uuden energian-

tuotantoteknologian käyttöönoton edistämistä annetun lain (1137/88) nojalla myönnettyjen avustusten maksamiseen sekä eräille kotimaista polttoainetta käyttäville kaukolämpökeskuksille myönnettyjen avustusten maksamiseen.

(4.—6. kappale kuten hallituksen esityksessä)

80. Matkailun edistämiskeskus

21. Toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 250 000 markkaa. Muutoksen johdosta momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu siten, että bruttomenojen määräksi tulee 92 563 000 markkaa, maksullisen toiminnan erillismenojen määräksi 13 333 000 markkaa, muiden toimintamenojen määräksi 79 230 000 markkaa ja maksullisen toiminnan tulojen muiden suoritteiden määräksi 13 903 000 markkaa, joten nettomenot ovat 78 530 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 78 530 000 mk.

85. Ulkomaankaupan edistäminen

40. Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella määrärahan käyttötarkoitusta laajennetaan koskemaan myös EU:n sosiaalirahastosta rahoitettavia hankkeita, minkä johdosta 4. ja 6. kappaleisiin tulee muutoksia.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1.—3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n aluekehitys- ja sosiaalirahastosta rahoitettavien ohjelmien sisältämien hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 16 000 000 mk aluekehitysrahaston ja 3 000 000 mk sosiaalirahaston kansallista rahoitusosuutta varten.

(5. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Uusia avustuksia saa myöntää vuonna 1996 180 000 000 mk, josta 30 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston hankkeisiin ja 6 000 000 mk sosiaalirahaston hankkeisiin ja 50 000 000 mk elintarviketeollisuuden sopeuttamiseksi EU-jäsenyyteen.

(7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sosiaaliturvajärjestelmäämme on tähän saakka kehitetty ns. pohjoismaisen mallin mukaisesti. Viime vuosina sosiaaliturvan tasoon on jouduttu puuttumaan valtiontaloudellisista syistä. Leikkaukset ovat kohdistuneet ensisijaisesti sosiaaliin tulonsiirtoihin. Välittömän verotuksen keventäminen ja sosiaaliturvan leikkaukset pyrkivät kasvattamaan väestön toimeentuloeroja. Leikkauksista huolimatta sosiaaliturvamme säilyy kohtuullisella eurooppalaisella tasolla.

Säästöpäätösten yhteisvaikutusten arvioiminen on osoittautunut odotettua vaikeammaksi tehtäväksi. Eduskunta on useaan otteeseen vaatinut, että hallitus seuraa säästöpäätösten kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Valiokunta kiirehtii selvityksen antamista eduskunnalle säästöjen vaikutuksista julkiseen talouteen ja kansalaisten toimeentuloon kokonaisuutena.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että työn tekemisen pitää kaikissa olosuhteissa olla kannattavampaa kuin sosiaaliturvan varassa eläminen. Valiokunta pitää selvänä, että tulo- ja kannustinloukkuongelman ratkaisemiseksi joudutaan puuttumaan niin verotukseen, palvelumaksuihin kuin etuuksiinkin.

Valiokunta on todennut säästöjen aiheuttaneen monille erityisryhmille viime vuosina erilaisia ongelmia. Esimerkiksi psykiatrisia potilaita, päihdeongelmaisia ja kehitysvammaisia on kunnissa siirretty laitoshoidosta avohoitoon ilman, että on samalla varmistettu avohoidon saatavuus ja käytettävissä olevat avohoidon resurssit. Käytännössä nämä ihmiset ovat usein jääneet kokonaan ilman hoitoa ja päätyneet myöhemmin kalliiseen erikoissairaanhoidon.

Valiokunta edellyttää, että osana sosiaali- ja terveydenhuollon porrastusta kiinnitetään erityishuomio kattavan avohoidon järjestämiseen. Lisäksi valiokunta edellyttää omais- ja perhehoidon lisääntyvää käyttämistä ja katsoo, että näitä hoitomuotoja on edelleen kehitettävä

ja huolehdittava hoidon laadun korkeasta tasosta.

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, pääluokan perustelujen ensimmäinen kappale poistetaan ja toisen kappaleen ensimmäistä virkettä muutetaan.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

(1. kappale poist.)

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa vuonna 1996 olla enintään 2 454, (poist.) 1.5.1996 lukien 2 526 ja 1.10.1996 lukien 2 285 henkilötyövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa lisäksi olla kuusi henkilötyövuotta.

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

21. *Toimintamenot (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 699 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentille lisätään 9 000 000 markkaa.

Lisäksi valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen neljännen kappaleen ensimmäinen virke muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 142 187 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n sosiaalirahastosta ja aluekehitysrahastosta rahoitettavia tavoitteita 6, 2, 3, 4 ja 5b koskevia ohjelmia sekä

yhteisöaloitteita toteuttavien hankkeiden kansallisten osarahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahasta on varattu 10 400 000 mk sosiaalirahastosta ja 2 900 000 mk aluekehitysrahastosta rahoitettavien hankkeiden kansallista rahoitusosuutta varten.

(5.—7. kappale kuten hallituksen esityksessä)

02. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 642 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 106 392 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

03. Työttömyysturvalautakunta

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 294 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 635 000 mk.

04. Tarkastuslautakunta

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 311 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 8 311 000 mk.

05. Tapaturmavirasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 510 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 27 010 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

06. Terveystieteiden tutkimuskeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 183 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 10 101 000 mk.

07. Työterveyslaitos

50. *Valtionapu työterveyslaitoksen menoihin* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 795 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 165 795 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

08. Kansanterveyslaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 3 082 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 150 432 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

26. *Rokotteiden hankinta* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perusteluja täydennetään siten, että kansanterveyslaitos voi tehdä rokotteiden hankintasopimuksia, joista aiheutuu valtiolle menoja enintään 2 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Kansanterveyslaitos voi tehdä rokotteiden hankintasopimuksia, joista aiheutuu valtiolle menoja enintään 2 000 000 mk. (Uusi)

09. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 308 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 22 330 000 mk.

10. Säteilyturvakeskus

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 544 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa
81 904 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

11. Lääkelaitos

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 148 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa
5 198 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

14. Valtion mielisairaalat

Luvun perustelujen selvitysosassa todetaan: ”Valtion mielisairaaloiden hallinnollisen aseman muuttamista koskevaa valmistelua jatketaan.” Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on turvata Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan sairaalan toiminnan jatkaminen valtion mielisairaaloina, mitä valiokunta pitää oikeana lähtökohtana. Selvitystyö on rajattava koskemaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen valtuuksien lisäämistä kriminaalipolitiikan hoito- paikan valinnassa. Lisäksi on selvitettävä, voidaanko kuntien osallistumista oikeusturvakeskuksen oikeuspsykiatrisen lautakunnan ja valtion mielisairaaloiden hallintoon lisätä.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että valtion mielisairaaloiden henkilötöyvuosiikiintiötä tarkastellaan vuositasona eikä päiväkohtaisesti.

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 214 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa
9 080 000 mk.

17. Työttömyysturva

50. *Valtionosuus työttömyyskassoille* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan liittyen tulopoliittisten neuvotte- lujen yhteydessä sovittuun työelämän uudistuk- seen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää työttömyyskassalain (603/84) sekä vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain (195) mukaisen valtionosuuden maksami- seen työttömyyskassoille.

51. *Työttömyysturvalain mukainen perusturva* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 1 000 000 000 markkaa siirtana momentille 34.06.52.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toista kapp- letta muutetaan liittyen tulopoliittisten neuvotte- lujen yhteydessä sovittuun työelämän uudistuk- seen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 400 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (602/84) mukaisen perusturvan sekä vuorottelu- vapaakokeilusta annetun lain (195) mukaisen Kansaneläkelaitoksen maksaman vuorottelukor- vauksen maksamiseen.

18. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtu- vista menoista* (arviomääräraha)

Sen johdosta, että eduskunta ei ole muutta- mattomana hyväksynyt hallituksen esitystä sai- rauspäivärahaajärjestelmän ja kuntoutuksen uu- distamista koskevaksi lainsäädännöksi, momen- tille lisätään 60 000 000 markkaa.

Palkansaajalta perittävän työttömyysvakuu- tusmaksun alentamisesta johtuen momentilta vähennetään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 20 000 000 markkaa.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen viimeisessä virkkeessä olevan ”kansaneläkerahaston” nimi muutetaan ”sairausvakuutusrahastoksi”.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 50 000 000 markkaa.

Määrärahaa saa käyttää sairausvakuutuslain (364/63), Kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/91) ja kuntou- tusrahain (611/91) mukaisten valtion osuuk- sien maksamiseen. Kansaneläkelaitoksen järjes- tämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaisen harkinnanvaraisen kuntoutuksen kustannuksiin saa käyttää sairausvakuutusrahaston varoista enintään 378 000 000 mk.

22. Sotilasvammakorvaukset ja erät kuntoutustoiminnan menot

Valiokunta toteaa tyydytyksellä kuluvan vuoden syksyllä sosiaali- ja terveysministeriössä käynnistetyn hankkeen ja sen osana laadittavan selvitystyön, jonka on tarkoitus kattaa kaikki veteraanien hoitoa koskevat uudistustarpeet. Samalla, kun valiokunta kiirehtii veteraaniprojektin toteutusta, se haluaa painottaa erityisesti kuntoutuksen ja kotona asumisen mahdollisuuksien lisäämistä osana tulevia toimia.

28. Muu toimeentuloturva

30. *Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muuttavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannuksiin (arviomääräraha)*

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentille lisätään 47 500 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 48 500 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

66. *Erät avustukset vanhusten huoltoon (siirtomääräraha 3 v)*

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentti palautetaan talousarvioon ja sille myönnetään 6 000 000 markkaa.

Momentin otsikko ja perustelut kuuluvat seuraavasti:

66. *Erät avustukset vanhusten huoltoon (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 6 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää Venäjällä ja Virossa ensisijaisesti inkeriläisille vanhuksille tarkoitettujen palvelu- ja asumisyksiköiden suunnittelusta, perustamisesta ja tähän liittyvästä henkilöstön koulutuksesta sekä toiminnan käynnistämisestä ja seurannasta aiheutuvien menojen maksamiseen.

29. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto

61. *Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (arviomääräraha)*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 17 000 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentille lisätään 260 244 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 300 244 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vuonna 1996 annetaan eduskunnalle ensimmäinen kansanterveyskertomus. Kansanterveyskerptomuksen yhteydessä on hyvä tilaisuus arvioida, miten tehdyt säästöt ovat vaikuttaneet terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimivuuteen ja palvelujen tasapuoliseen saatavuuteen.

Valiokunta toteaa, että suomalaisen sosiaaliturvan rakenteessa toimeentulotuki on viimesijainen etuus. Toimeentulotukimenot ovat viime vuosina kasvaneet voimakkaasti lähinnä työttömyyden kasvusta johtuen. Valiokunnan saamat selvitykset osoittavat, että nyt tehtävät säästöt voivat aiheuttaa kuntien toimeentulotukimenojen kasvua edelleen ja painetta asiakasmaksujen nostamiseen. Valtiovarainvaliokunta kiirehtii sosiaali- ja terveysministeriössä käynnistettyä vähimmäisturvajärjestelmän yksinkertaistamista ja selkiyttämistä.

Valiokunnalle on esitetty erilaisia arvioita kotihoidontuen säästöjen vaikutuksista julkiseen talouteen ja perheisiin.

Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa kotihoidontuen säästöjen julkistaloudellisia ja perheisiin kohdistuvia vaikutuksia ja esittää niistä selvityksen eduskunnalle kevälistuntokaudella 1996.

92. Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö

59. *Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot*

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta on tarkoitus käyttää 165 milj. markkaa rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen vuonna 1996. Valiokunta toteaa, että Raha-automaattiyhdistyksen varsinaisena

tarkoituksena on tukea sosiaali- ja kansanterveysalan järjestöjen toimintaa. Tuoton käyttö vuodesta toiseen valtion talousarvion yleiskatteenksi on vastoin RAY:n varsinaisen toiminnan periaatetta.

Valiokunta toteaa, että veteraanikuntoutuksen hallinnointia ja rahoitusta pitkällä aikavälillä

selvitetään parhaillaan. Osana tätä työtä tehdään ehdotus veteraanikuntoutuksen lainsäädännön uudistamisesta vastaamaan veteraanien muuttuneita tarpeita. Valiokunta pitää tärkeänä, että vastuu veteraanien kuntoutuksesta säilyy valtiolla.

Päälukka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainvaliokunta tukee hallituksen tavoitetta puolittaa työttömyys vaalikauden aikana. Yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa on selvitettävä työllistämisen tiellä vielä olevia lainsäädännöllisiä esteitä. Verokiilasta aiheutuvia työhön menemisen ja työhön ottamisen esteitä on poistettava.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työttömyyspäivärahan ja työttömyysajalta saadun ansiotulon yhteensovituksessa on lainsäädännöstä johtuen ollut ongelmia, jotka joissakin tilanteissa ovat johtaneet päivärahan maksun viivästymiseen. Käytännössä tämä on johtanut siihen, ettei tämäntyyppisiä töitä ole taloudellisestikaan mahdollista ottaa vastaan. Myös hyöty vähäistä suuremmista lisäansioista on verotuksen marginaalivaikutus huomioon ottaen jäänyt suhteellisen pieneksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että lyhytaikaisten työsuhteiden vastaanottamisessa koettujen ongelmien poistamiseksi ryhdytään pikaisiin toimiin.

Saadun selvityksen mukaan maassamme työskentelee jo yli miljoona ihmistä ns. epätyypillisissä työsuhteissa, joissa työaika poikkeaa totutusta huomattavastikin. Työn jakamista ja osa-aikatyön lisäämistä on edelleen edistettävä. Tavoitteena on oltava työllisyyden parantamisen lisäksi työntekijöiden uupumisen estäminen, asiakaspalvelun parantaminen työaikoja uudelleen järjestelemällä sekä entistä parempien työn jakamiseen liittyvien työllistämistuen käyttömallien etsiminen.

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella ja Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta pääluokan perusteluissa mainittua hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärää lisätään kahdeksalatoista.

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, kokonaishenkilöstömäärää vähennetään 148:lla.

Päälukokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 3 690 henkilötyövuotta. Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta hallinnonalalla saa olla lisäksi 3 henkilötyövuotta. Lisäksi hallinnonalalla saa olla pitkäaikaistyöttömien tehostettuun palveluun sekä työhallinnon ja opetushallinnon yhteistyönä järjestettävien ura- ja rekrytointipalvelujen tuottamiseksi korkeakouluista valmistuville momentilla 34.06.21 enintään 80 henkilötyövuotta. Hallinnonalalla saa olla myös Euroopan sosiaalirahaston ohjelmien toteuttamiseksi palkattavien koordinaattorien ja projektinvetäjien johdosta 80 henkilötyövuotta.

01. Työministeriö

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, lukuperustelujen päätösosa poistetaan.

Luvun perustelut:

(Poist.)

20. Kansallinen työelämän kehittämisohjelma ja tuottavuuden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta momentin perustelujen kolmatta kappaletta muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä) Lisäksi määrärahaa saa käyttää molempien

kehittämisohjelmien julkaisuista, erillisselvityksistä, asiantuntijapalkkioista ja seminaarien järjestämisestä, koti- ja ulkomaisesta yhteistyökostojen luomisesta sekä *enintään neljää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksesta ja ohjelmien hallinnointiin osallistuvan väliaikaisen henkilöstön palkkauksesta aiheutuvien menojen maksamiseen.*

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 597 000 markkaa.

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, momentilta vähennetään 9 000 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 299 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 140 679 000 mk.

61. *EU:n osallistuminen työvoima- ja sosiaalipolitiikkaan (EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 22 620 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 691 300 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

03. Työsuojelelun piirihallinto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 845 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 103 981 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

02. *Palkkaukset* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 50 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 125 652 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

21. *Työvoima-asiajn piiri- ja paikallishallinnon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 8 984 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 103 000 markkaa.

Valiokunta viittaa lukuperustelujen selvitysoasaan, jossa on todettu, että työvoimatoimistojen on kyettävä hoitamaan sekä suurten asiakasmäärien palvelu että työvoiman hankintaan ja kehittämiseen liittyvät tehtävät. Valiokunta kiinnittää huomiota työvoimatoimistojen mahdollisuuksiin palvella esimerkiksi nuoria työttömiä. Pyrkimys edistää koulutuksen ja työelämän yhteistyötä ja käyttöön otetut uudet toimintamuodot yhdessä EU-jäsenyyden mukanaan tuomien lisätehtävien kanssa edellyttävät työvoimatoimistojen resurssien vahvistamista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 576 696 000 mk.

25. *Työvoimapalvelujen erityismenot* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin perustelujen toisen kappaleen ensimmäisen virkkeen loppua muutetaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää ammatinvalinnanohjaukseen liittyvien tukitoimenpiteiden korvaamiseen sekä vajaakuntoisten työhönsijoituksen tukemiseen ja muiden vaikeasti työllistettävien palveluun työvoimapalvelulain (1005/93) ja -asetuksen (1251/93), työmarkkinatuesta annetun lain (1542/93) sekä työvoimapalveluihin liittyvistä etuuksista annetun asetuksen (1253/93 *poist.*) mukaisesti. Määrärahaa saa käyttää myös työvoimapalveluihin liittyvistä etuuksista annetussa asetuksessa tarkoitettujen ryhmätapaturma- ja vastuuvakuutusten maksamiseen.

(3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

29. *Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen os-topalvelut* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 52 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 077 782 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

30. *Valtionapu kunnille ja kuntayhtymille työtömyyden lieventämiseen* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 100 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 290 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

50. *Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaaliset edut* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 70 400 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 1 469 050 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

52. *Työmarkkinatuki* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 1 000 000 000 markkaa siirtona momentilta 33.17.51.

Momentille myönnetään 4 009 000 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentin nimikkeeseen lisätään sanat "osa EU" ja momentin perusteluja täydennetään.

Momentin otsikko ja perustelut muuttuvat seuraaviksi:

62. *Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (osa EU)* (arviomääräraha)

(1. ja 2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös työllisyyspoliittisen rakennetuen osalta EU:n aluekehitysrahastosta rahoitettaviin ohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden kansallisten rahoitusosuuksien maksami-

seen. Määrärahasta on varattu 5 000 000 mk kansallista rahoitusosuutta varten.

07. Pakolais- ja siirtolaisuusasiat

Sen johdosta, että hallituksen esitys laiksi turvapaikanhakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta on edelleen eduskunnan käsiteltävänä, luku poistetaan talousarviosta ja sen momentit 34.07.30, 61 ja 66 sekä niiden määrärahat palautetaan sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan momentille 33.28.30, 33.29.61 ja 33.28.66.

Luku:

(Poist.)

99. Työministeriön hallinnonalan muut menot

21. *Työvoimaopiston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 28 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 000 000 mk.

22. *Työneuvoston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 5 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 305 000 mk.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella ja Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta pääluokan perusteluissa mainittua hallinnonalan henkilöstömäärää lisätään kolmella.

Pääluokan perustelut muuttuvat seuraaviksi:

Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa vuonna 1996 olla enintään 2 370 henkilötyövuotta. Hallinnonalalla saa olla lisäksi Euroopan unionin jäsenyyteen liittyvien tehtävien johdosta kolme henkilötyövuotta.

01. Ympäristöministeriö

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 1 830 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 1 200 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 90 030 000 mk.

22. *Kehittäminen ja suunnittelu* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 670 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 2 000 000 markkaa siirtona momentilta 35.30.87.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 43 000 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

61. *Eräät avustukset (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan käsityksen mukaan pitää lähitulevaisuudessa selvittää, miltä talousarviomomentilta myönnetään yhtenäisesti varoja ympäristökasvatustyötä tekeville järjestöille.

11. Ympäristön suojele

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että osa valmisteltavana olevan valtion jätemaksun tuotosta ohjataan saastuneiden maa-alueiden kunnostamiseen ja jätehuollon yleiseen kehittämiseen sekä tutkimus- ja selvitystoimintaan.

13. Ympäristöyhteistyö Suomen lähialueen maiden kanssa

Valtiovarainvaliokunta toteaa lähialueyhteistyön olevan hallinnollisesti hajanaista myös ympäristöyhteistyön osalta. Valiokunta korostaa koordinoinnin etuja ja merkitystä yhteistyölle ja katsoo, että ympäristöministeriön on tehostettava toimiaan koordinoivana viranomaisena Suomen ympäristöyhteistyössä lähialueiden kanssa.

26. Alueelliset ympäristökeskukset

Valtiovarainvaliokunta katsoo, että alueellisten ympäristökeskusten niukat määrärahat ja lisääntyvät tehtävät edellyttävät niiden olevan nykyistä tiiviimmin yhteistyössä muiden aluetason viranomaisten kanssa. EU-varojen hallinnointia aluetasolla on selvennettävä nykyisestään.

21. (35.25.21, osa ja 26.21) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 5 750 000 markkaa.

Lisäksi momentille lisätään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella 225 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 276 323 000 mk.

27. Suomen ympäristökeskus

21. (35.25.21, osa ja 27.21) *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 2 100 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 118 357 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

30. Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnon-suojelu

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella luvun perusteluihin lisätään päätös-osa.

Luvun perustelut kuuluvat seuraavasti:

Metsähallituksen luonnonsuojelutehtävien palvelu- ja muut toimintatavoitteet vuonna 1996 ovat:

Metsähallituksen tulee luonnonsuojelutoiminnassaan ottaa erityisesti huomioon Suomea valtiona sitovat kansainväliset luonnonsuojelusopimukset sekä maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämistä koskeva sopimus. Metsähallituksen tulee omalta osaltaan ja yhteistyössä eri tahojen kanssa edistää Suomen suojelualuejärjestelmän saattamista Euroopan yhteisön vaatimusten mukaiseksi sekä edesauttaa Natura 2000 -suojelualueverkoston luomista maahamme. Luonnonsuojelualueista, erityisesti kansallispuistoista, on edustavuutensa ja palveluidensa puolesta luotava sellaisia luonnonalueita, joihin myös kestävä ja ympäristöä säästävä matkailutoiminta voi pitkäjärjestyksessä tukautua. Opastustoiminnan järjestämisessä lisätään yhteistyötä maakunnallisten ja kunnallisten tahojen kanssa. Opastusrakentamisessa suositaan sellaisia ratkaisuja, jotka edistävät joko valtakunnallisten, maakunnallisten tai paikallisten maisemanhoito- ja rakennussuojelutavoitteiden sekä ekologisesti kestävä ydyskuntarakenteen saavuttamista. (Uusi)

22. *Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 600 000 markkaa.

Lisäksi momentin perustelujen kolmannessa kappaleessa olevan EU:n sosiaalirahaston nimi muutetaan EU:n aluekehitysrahastoksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 62 643 000 mk.

(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Lisäksi määrärahaa saa käyttää EU:n alueke-

hitysrahastosta rahoitettavia ohjelmia toteuttavien tukipäätösten mukaisten hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 1 500 000 mk näiden hankkeiden kansallista rahoitusta varten.

87. *Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 2 000 000 markkaa siirtoma momentille 35.01.22. Lisäksi momentin perustelujen viimeisessä virkkeessä esitettyä kansallista rahoitusosuutta pienennetään 600 000 markalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 87 000 000 mk.

(2.—4. kappale kuten hallituksen esityksessä)

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n aluekehitysrahastosta rahoitettavia ohjelmia toteuttavien tukipäätösten mukaisten hankkeiden kansallisten rahoitusosuuksien maksamiseen valtion osalta. Määrärahasta on varattu 4 400 000 mk näiden hankkeiden kansallista rahoitusta varten.

41. Valtion asuntorahasto

21. *Toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentille lisätään 421 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 23 691 000 mk.

45. Asunto- ja rakennustoimi

54. *Asumistuki* (arviomääräraha)

Asumistuki on osa tulonsiirtojen järjestelmää. Valiokunta korostaa asumisen tukimuotojen selkiyttämistä ja kohtaantumisen parantamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että asumistuen leikkauksen vaikutuksia seurataan.

56. *Avustukset korjaustoimintaan* (siirtomääräraha 3 v)

Suomen työllisyysohjelmaan liittyvän hallituksen periaatepäätöksen johdosta momentille lisätään 150 000 000 markkaa. Lisäksi momentin perustelujen toista kappaletta muutetaan.

Valtiovarainvaliokunta viittaa vuoden 1995 kolmannen lisätalousarvion yhteydessä lausumaansa ja katsoo, että on päästävä käytäntöön, jossa koko vuodelle tarvittavat korjausavustuspäämäärät myönnetään varsinaisessa talousarviossa ja jossa kunnat soveltavat korjausavustusten hakemisessa jatkuvaa hakumenettelyä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään 180 000 000 mk.

Määrärahaa saa käyttää *asunto-osakeyhtiö-*
talojen korjausten avustamiseen. Määrärahaa saa
käyttää myös vanhusväestön ja vammaisten
asuntojen korjaustoimintaan sosiaalisin perus-
tein. Määrärahan jaossa etusijalle asetetaan pal-
velurakenteen muutokseen liittyvien avohoitoa
tukevien toimenpiteiden rahoittaminen. Lisäksi
määrärahaa saa käyttää avustusten maksami-
seen vanhojen kerrostalojen hissien, *kulkuluis-*
kien yms. rakentamiseen, kuntoarvioiden laati-
miseen ja asunnoissa ilmenevien terveyshaittojen
edellyttämiin korjaustoimenpiteisiin sekä *kokei-*
luluonteisesti *laitosrakennusten muuttamiseen*
asuinkäyttöön soveltuviksi. Valtioneuvosto mää-
rää tarkemmin avustusten myöntämisperusteista
siten, että perusteita voidaan soveltaa myös ai-
emmilta vuosilta käyttämättä jääneisiin määrä-
rahoihin.

60. *Siirto valtion asuntorahastoon*

Valiokunta pitää saadun selvityksen perus-
teella todennäköisenä, että arvopaperistamisella
on asuntorahastoon koottavissa nykyistä mer-
kittävästi enemmän pääomaa. Valiokunta pitää
tärkeänä, että hallitus Suomen työllisyysohjel-
masta tekemänsä periaatepäätöksen mukaisesti
ehdottaa lisäystä aravalainojen myöntämisval-
tuuteen aravavuokra-asuntojen ja asumisoikeus-
asuntojen rakentamisen lisäämiseksi, mikäli lai-
nojen kysyntä ylittää käytettävissä olevan val-
tuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan on-
gelmana vähävaraisten yksinäisten asunnontar-
vitsijoiden ja kuntien kannalta on, että pieniä
asuntoja ei kyetä osoittamaan tarvitsijoille ky-
syntää vastaavasti. Hankintalainoituksen laa-
jempi käyttö antaisi kunnille ja muille vuokra-
asuntoja ylläpitäville tahoille mahdollisuuden
hankkia olemassa olevasta asuntokannasta pie-
niä asuntoja vuokrakäyttöön. Samalla on kehi-
tettävä uusia ratkaisuja esimerkiksi asuntojen
muunneltavuuteen ja muihin pohjaratkaisuihin.

Pääluokka 36

VALTIONVELKA

01. Markkamääräisen velan korko

90. *Markkamääräisen velan korko* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella markkamääräisen velan korkomenot lisääntyvät vuoden 1995 markkamääräisen lainanoton arvioitua selvästi suuremman määrän johdosta. Erityisesti sarjaobligatioiden korkomenojen lisäys on merkittävä. Momentille ehdotetaan lisättäväksi 531 388 000 markkaa.

Momentin selvitysosassa oleva määrärahan arvioitu jakaantuminen muuttuu edellä lausutun johdosta seuraavasti:

	mk
Yleisöobligatiolainat	1 396 000 000
Sarjaobligatiolainat	11 452 000 000
Velkasitoumuslainat	2 251 000 000
Vakuutuslaitoslainat	55 250 000
Työeläkekassalainat	8 200 000
Työeläkelaitoslainat	58 770 000
Eläkesäätiölainat	3 230 000
Lainat valtion eläkerahastolta	800 000 000
Velkakirjalainat eläkesäätiöiltä ...	89 138 000
Lainat muilta	47 600 000
Yhteensä	16 161 188 000

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään **16 161 188 000 mk.**
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

03. Valuuttamääräisen velan korko

90. *Valuuttamääräisen velan korko* (arviomääräraha)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella markkamääräisten lainojen hyvän menekin johdosta on valuuttamääräistä lainanottoa voitu vastaavasti alentaa. Tästä syystä ja markan ulkoisen arvon vahvistumisen johdosta valuuttamääräisen velan korko jää arvioitua pienemmäksi. Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 644 100 000 markkaa.

Momentin selvitysosassa oleva arvioitu määrärahan jakaantuminen muuttuu edellä lausutun johdosta seuraavasti:

	mk
Dollarilainat	888 383 000
Puntalainat	1 605 397 000
Ruotsinkruunulainat	51 723 000
Tanskankruunulainat	23 736 000
Saksanmarkkalainat	2 864 119 000
Floriinilainat	653 472 000
Belgianfrangilainat	103 600 000
Luxemburginfrangilainat	183 356 000
Sveitsinfrangilainat	509 633 000
Ranskanfrangilainat	2 038 803 000
Italianliiralainat	27 590 000
Itävallanshillinkilainat	35 492 000
Jenilainat	846 327 000
ECU-lainat	1 794 040 000
PSC-lainat	316 000
Muiden valuuttojen määräiset lainat	211 613 000
Yhteensä	11 837 600 000

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään **11 837 600 000 mk.**
(2. kappale kuten hallituksen esityksessä)

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. *Tulo- ja varallisuusvero*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentille lisätään 4 000 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että verokeräytymä muodostuu vuonna 1996 aiemmin arvioitua suuremmaksi. Lisäksi valiokunta toteaa myös vuonna 1996 toimitettavassa maksuunpanotilityksessä valtiolta perittävän määrän jäävän vuoden 1995 kolmannessa lisätalousarviossa esitetystä syystä arvioitua pienemmäksi. Lisäksi ennakonkantona ja jäännösveroina yhteisöiltä kertyvien veromäärien arvioidaan kasvavan aikaisemmin arvioidusta.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille	arvioidaan	kertyvän
42 700 000 000 mk.		

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

(04.) *Televero*

Koska momentin perusteluissa oleva maininta momentin poistamisesta talousarviosta kuuluisi olla momentin selvitysosassa, se poistetaan itse momentista.

Momentti:

(*Poist.*)

06. Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut

01. *Tuontitulli*

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 100 000 000 markkaa.

Valtiovarainvaliokunta toteaa, että lähinnä EU-jäsenyydestä aiheutuneen kaupan rakenteen muuttumisen johdosta kansallisena tuontitullina kertyvän tullitulon arvioidaan jäävän arvioitua vähäisemmäksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille	arvioidaan	kertyvän
75 000 000 mk.		

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

25. Oikeusministeriön hallinnonala

50. Vankeinhoitolaitoksen tulot

Valtiovarainministeriöltä saatujen tarkentuneiden tuloarvioiden johdosta momentilta vähennetään 5 000 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 80 000 000 mk.

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala

97. Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot (EU)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella EU:n aluekehitysrahaston osuus pienenee 5b-ohjelman tultua hyväksytyksi. Tämän vuoksi momentilta vähennetään 2 720 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 616 650 000 mk.

29. Opetusministeriön hallinnonala

43. Ylioppilastutkintolautakunnan tulot

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentilta vähennetään nettotuloista 356 000 markkaa. Momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu edellä sanotun johdosta siten, että toiminnan menot kasvavat vastaavalla summalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 44 000 mk.

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

02. EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastosta saatavat tulot (EU)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella EU:n 5b-ohjelmien tultua hyväksytyksi momentilta vähennetään 1 900 000 markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 648 900 000 mk.

32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

32. Patenti- ja rekisterihallituksen maksullisen palvelutoiminnan tulot

Tulopoliittisen sopimuksen johdosta momentilta vähennetään nettotuloa 1 894 000 markkaa.

Momentin selvitysosassa oleva menojen ja tulojen erittely muuttuu edellä lausutun johdosta seuraavasti:

Menojen ja tulojen erittely:

	mk
Maksullisen toiminnan menot	149 607 000
Bruttotulot	150 231 000
Maksullisen toiminnan tulot	149 731 000
— julkisoikeudelliset suoritteet	143 064 000
— muut suoritteet	6 667 000
Muut tulot	500 000
Nettotulot	624 000

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 624 000 mk.

(2. ja 3. kappale kuten hallituksen esityksessä)

34. Työministeriön hallinnonala

40. Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot (EU)

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella EU:n sosiaalirahastosta saatava tulo yhteisöaloitteisiin on aiemmin arvioitua suurempi ja sosiaalirahaston osuus on kasvanut 5b-ohjelman tultua hyväksytyksi. Tämän vuoksi momentin tuloarviota tulisi lisätä 24 740 000 markalla. Momentin selvitysosassa oleva vuoteen 1996 kohdistuvan erittelyn jälkimmäinen osa li sääntyy vastaavalla summalla.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 766 394 000 mk.

70. Palkkaturvamaksujen palautukset

Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella momentilta vähennetään 1 000 000 markkaa, mikä vähennys aiheutuu meno- ja tulomomentin vastaavuutta koskevan teknisen virheen korjaamiseksi.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille arvioidaan kertyvän 245 000 000 mk.

Osasto 15

LAINAT

02. Valtion nettolainanotto

01. Nettolainanotto

Nettorahoitustarpeen supistuttua lähinnä valiokunnan tekemän tuloveron tuottoarvion lisäyksen johdosta momentilta vähennetään 3 370 milj. markkaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään 35 335 000 000 mk.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan menot ovat 193 526 474 000 markkaa.

Tulot ovat ehdotuksen mukaan 193 530 601 000 markkaa. Edellä olevan mukaisesti syntyy talousarvioon 4 127 000 markan ylijäämä.

Viitaten siihen, mitä edellä on esitetty, valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että eduskunta hyväksyisi edellä mainituin muutoksin hallituksen esityksen vuoden 1996 talousarvioksi.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pekkarinen, varapuheenjohtaja Törnqvist, jäsenet Ala-Nissilä, U. Anttila, Apukka, Kallis, Laaksonen, Laitinen, Lehtosaari, Malm, Nyby, Puisto, Rajamäki, Rauramo, Roos, Saario, Sasi, Savela, Tiuri, Tyk-

Samalla valiokunta ehdottaa,

että talousarvioaloitteet n:ot 1—364 hylättäisiin.

Valtiopäiväjärjestyksen 86 §:n mukaan eduskunta päättää talousarvion julkaisemisesta Suomen säädöskokoelmassa. Talousarviota noudetaan siitä alkaen, kun se on julkaistu.

Edellä lausuttuun viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että eduskunta päättäisi julkaista vuotta 1996 koskevan talousarvion Suomen säädöskokoelmassa, ja

että sitä sovelletaan 1 päivästä tammi-kuuta 1996 alkaen.

kyläinen ja Vihriälä sekä varajäsenet Ala-Harja, Aula, Ihmäki, Joenpalo, Kemppainen, M. Koski, P. Leppänen, Liikkanen, Lindqvist, H. Markkula-Kivisilta, A. Ojala, M. Pietikäinen, M. Pohjola, Pykäläinen, Rask, Saarinen, Uotila ja Vuorensola.

Vastalauseita

I

YLEISPERUSTELUT

1. Talouden kehitysnäkymät

Lipposen hallitus sai edeltäjältään hyvää vauhtia tervehtyvän kansantalouden. Kokonaistalouden kasvu oli Euroopan nopeinta. Vienti-
alat jatkoivat nopeaa nousuaan ja näillä aloilla myös kannattavuus oli parantunut ennätyksellisesti.

Kansantalouden nopea velkaantumisura käännettiin Ahon hallituksen aikana ylijäämäiseksi ja näkymät vaihtotaseen ylijäämäisyyden edelleen kasvamiseen olivat hyvät.

Kasinotalouden seurauksena syntyneestä lamasta selviytyminen ei kuitenkaan onnistunut ilman valtion velkaantumista. Mutta myös sen kasvu oli saatu loivenevalle uralle. Siinä ja laman toisen vaikean ongelman työttömyyden voittamiseksi tarvitaan oikein kohdistettuja julkisten menojen säästöjä, mutta myös ennen muuta työllistävän pk-sektorin työllistämiskynnyksen mataltamista.

Lipposen hallituksen ensiotteiden tulokset puhuvat puolestaan.

Tammikuusta 1994 tammikuuhun 1995 työttömien määrä väheni 46 000 henkilöllä, loka-
kuusta 1994 lokakuuhun 1995 enää noin 20 000:lla, työllisyyskoulutuksen lisääntyminen pois lukien 11 000 henkilöllä.

Työttömyyden laskuvauhti on hiipumassa nopeasti.

Samoin on käymässä Suomen kansantalouden. Tuoreimpien tilastojen mukaan kasvu on hidastunut kohta kolmanneksen alkuvuoden ja Ahon hallituksen viimeisen vuoden vauhdista.

Muutoksen taustalla on kaksi tekijää ylitse muiden. Ensiksi, hallitus iskee säästömoukarilaan juuri niitä, joita nyt pitäisi rohkaista ja auttaa työhön. Toiseksi, hallitus on ummistanut silmänsä näkemästä pienten ja keskisuurten työval-

taisten yritysten ongelmia ja niiden työllistämiskynnyksen mataltamisen todellista tarvetta.

2. Keskustan linja on työllistävämpi, oikeudenmukaisempi ja kannustavampi

Keskustan budjettilinja työllistää 50 000—60 000 ihmistä enemmän kuin hallituksen budjet-
tiesitys. Keskustan esitys tähtää työttömyyden puolittamiseen vaalikauden aikana ja työttömyysasteen alentamiseen 13 prosenttiin ensi vuonna. Keskustan budjettilinja ei lisää valtion menoja eikä velanottoa hallituksen esitykseen verrattuna.

Keskusta ei hyväksy hallituksen työttömyyttä lisääviä leikkauksia esimerkiksi lasten kotihoidontukeen, elintarviketalouden kotimaiseen pakettiin ja kuntien valtionosuuksiin. Keskustan säästölinja työllistää 30 000 ihmistä enemmän kuin hallituksen esitykset.

Keskusta alentaa pienten ja keskisuurten yritysten työllistämiskynnystä enimmillään kuuden prosenttiyksikön maksukevennyksillä. Näin syntyy 20 000—30 000 uutta työpaikkaa. Esimerkiksi 10 työntekijän yrityksessä Keskustan esitys merkitsee noin 120 000 markan kevennystä työnantajamaksuihin ensi vuonna.

Keskusta esittää pk-yritysten vakuuspulmien helpottamista järjestelyin, joilla taataan luottokannan 3—4 miljardin markan lisäys. Keskusta esittää lisäksi eräiden palvelualojen alv-kannan alentamista väliaikaisesti verovaikutuksiltaan 300 miljoonalla markalla.

Lisäksi Keskusta edellyttää, että työmarkkinajärjestöt sopivat pikaisesti sellaisista työelämän lainsäädännön ja sopimusjärjestelmien joustoista, joilla voidaan tuntuvasti alentaa työllistämisen kynnystä.

Hallituksen säästöistä kärsivät eniten lapsiperheet, perusturvan varaan joutuvat ja viljelijä-

perheet. Keskustan linja estää säästöjen kasautumisen lapsiperheille ja pienituloisille.

Keskustan säästölinjan suurin ero hallitukseen on suhtautumisessa lapsiperheisiin. Hallituksen leikkauksista yksinomaan lapsiperheisiin kohdistuu yhteensä ensi vuonna noin 1 600 miljoonaa markkaa, kun Keskusta kohdentaisi lapsiperheisiin vain 350 miljoonan markan säästöt. Esimerkiksi kahden pienen lapsen perheelle, joka saa kotihoidontukea ja jossa toinen puoliso ansaitsee 8 000 markkaa kuukaudessa, Keskustan perhepoliittinen linja merkitsee bruttona kuukaudessa noin 760 ja vuodessa noin 9 180 markkaa enemmän kuin hallituksen leikkauslinja. Kolmen lapsen perheessä erot ovat vastaavasti noin 960 markkaa ja 11 600 markkaa.

Opintotuen, sairauden ajan ja yleensä perusturvan osalta Keskusta säästää hallitusta vähemmän. Keskusta ei hyväksy luopumista jokaiselle kuuluvasta Suomessa asumiseen perustuvasta sosiaaliturvan mallista. Kohdennamme säästöt oikeudenmukaisemmin työssä oleviin. Hallitus kohdentaa työttömyysturvasäästöt ensi vuonna vain työmarkkinatukeen. Keskusta säästää työmarkkinatuesta vähemmän, mutta aloittaisi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kohdistuvat säästöt ja uudistamisen jo vuonna 1996.

Keskustan linja on oikeudenmukaisempi myös erilaisia kuntia ja eri alueita kohtaan.

Keskustan linja kannustaa työntekoon ja yrittämiseen sekä lisää ostovoimaa. Pienyritysten työnantajamaksujen ja verojen alennus luo uusia työpaikkoja ja kannustaa uusien yritysten perustamiseen. Uusi kannustinvähennys kunnallisverotuksessa keventää pieni- ja keskituloisten työn verotusta ja purkaa kannustinloukkuja. Keskustan verolinja keventää pieni- ja keskituloisten verotusta enimmillään 800 markalla vuodessa.

3. Keskustan työllisyysvaihtoehto

Kasvu keskeisillä pääomavaltaisilla vientialoilla on ollut viime vuosina Suomessa ennätysellisen nopea. Tappioista aikaisemmin kertoneet taseet ovat kohentuneet nopeasti ja omien pääomien vahvistuminen tapahtuu merkittävältä osaltaan nyt terveesti myös tulo- ja investointitukella.

Yleinen viennin nopean kasvun vaihe näyttää olevan päättymässä. Tässä tilanteessa talouden nopean kasvun jatkuminen edellyttää kotimarkkinatuotannon ripeää elpymistä ja sitä tukevia

voimakkaita toimenpiteitä pk-sektorin työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi. Pk-sektorin nousu ja työllisyyden paraneminen on juuttunut korkean työllistämiskynnyksen aiheuttamiin esteisiin.

Nyt tarvitaankin nopeita toimia pk-sektorin työllistämiskynnyksen madaltamiseksi monelta eri kohdalta. On laskettava pk-yritysten välillisiä työvoimakustannuksia, helpotettava yritysten takaus- ja vakuuspulmia, kevennettävä palveluyritysten arvonlisäverotusta ja toteutettava pk-sektorin erikoistarpeet ymmärtävä työelämän uudistus.

3.1. Pienten ja keskisuurten yritysten välillisiin työvoimakustannuksiin noin 5,5 miljardin markan kevennys

Nopeimmin toteutettavissa olevat toimet pk-yritysten välillisten työllistämiskustannusten keventämiseksi ovat työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen (nyt 6,1 % ja 2 %), sairausvakuutusmaksun (nyt 1,6 %) ja kansaneläkevakuutusmaksun (nyt 2,4 %, 4,0 % ja 4,9 %) poistaminen tai radikaali madaltaminen.

Keskusta esittää

— Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu lasketaan pienimmiltä yrityksiltä, joilla palkkasumma on alle 6 milj. mk/v 0,1 %:iin, 6—20 milj. mk:n välillä 2 %:iin, 20—60 milj. mk:n välillä 4 %:iin ja yli 60 milj. mk:n palkkasumman osalta 6 %:iin. Työntekijän työttömyysvakuutusmaksun suuruudeksi Keskusta esittää hallituksen työllisyysohjelman mukaisesti 1,5 %.

— Työnantajan sava-maksu poistetaan 6 milj. mk:n palkkasummaan saakka. Maksu on 1 % 6—60 milj. mk:n palkkasumman välillä ja 2 % 60 milj. markkaa ylittävältä palkkasumman osalta.

— Työnantajan kela-maksu poistetaan kokonaan 6 milj. mk:n palkkasummaan saakka. Pääomavaltaisuudesta ja palkkasummasta riippuen kela-maksu nousisi asteittain poistojen määrästä ja palkkasummasta riippuen ensin 3 %:iin ja suurimpien yritysten osalta 6,9 %:iin.

— Työllistämiskynnyksen yhteisälänema olisi enimmillään noin 6 prosenttiyksikköä. Esimerkiksi 10 työntekijän yrityksessä, jossa palkkasumma olisi noin 2 milj. mk, kevennyksen suu-

ruus olisi noin 120 000 mk vuodessa. (Hallituksen äskeisen työllisyysohjelman mukaan kevennys olisi 20 000 mk vuodessa.)

— Yhteensä Keskustan esitys merkitsee pk-yritysten välillisten työvoimakustannusten kevenemistä noin 5,5 miljardilla markalla.

Välillisten työvoimakustannusten kevennyksen rahoitus

Työttömyysvakuutusmaksu:

Budjettiesitykseen verrattuna Keskustan esitys merkitsee pk-yrityksille noin 2,5 miljardin markan suuruista maksurasitteen kevennystä. Jäljelle jäävä rahoitusaukko paikataan työttömyyskassojen keskuskassan ylikertymällä.

Sava-maksu:

Ehdotukset merkitsevät pk-yritysten maksurasitteen kevenemistä noin miljardilla markalla. Samaten suurempien pääomavaltaiten yritysten kustannukset lisääntyvät noin 300 milj. markalla.

Keva-maksu:

Ehdotukset merkitsevät pk-yritysten maksujen kevenemistä vajaalla kahdella miljardilla markalla ja suurimpien yritysten rasitteen kasvua vajaalla miljardilla markalla.

Yhdistettyihin keva-sava-rahastoihin näin syntyvä noin 1,8 miljardin markan suuruinen aukko rahoitetaan

a) tulouttamalla rahastoon työllisyyden ja paremman kasvun seurauksena syntyvästä alv:n lisätuotosta noin 1,5 mrd mk ja

b) pitämällä työntekijän sava-maksu nykyisen suuruisena 150 000 markan vuositulon ylittävältä tulon osalta, mikä tuottaa noin 300 milj. markkaa.

3.2. Pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen pullonkaulojen poistaminen

Keran ja TT:n selvityksen mukaan noin 60 000 pk-yrityksen arvioidaan kärsivän vakuuspulasta. Turun kauppakorkeakoulun tutkimuksen mukaan pk-yritysten pääomavaje on 10 mrd mk, mikä rajoittaa niiden kasvumahdollisuuksia.

Vakuuspulaa kärsivissä yrityksissä on 300 000—350 000 työntekijää. Mikäli vakuuspulaa voitaisiin poistaa siten, että joka toinen edellä

sanotuista yrityksistä on valmis palkkaamaan uuden työntekijän, se merkitsisi 30 000 uutta työpaikkaa. Vakuuksien tarve tällaisen tavoitteen saavuttamiseksi olisi noin 3—4 mrd markkaa.

Keskustan mielestä yhdenkään kannattavan yrityksen laajentamis- tai perustamishanke ei saa jäädä kiinni reaaliavauksien romahduksesta tai puuttumisesta.

Julkisen vallan pk-yrityksiin kohdistuva takaustoiminta pitääkin uudistaa perinpohjin. Valtiontakuukeskuksen yli 60 mrd markan suuruinen takauskanta kohdentuu suuryrityksiin yli 90-prosenttisesti. Lisäksi on huomattava, että VTK:lta puuttuu alueorganisaatio. Keran takauskanta on vastaavasti vain 140 miljoonaa markkaa.

Myöntämisvaltuuksia on molemmilla, mutta takaustuotteiden ”huonon laadun” vuoksi niitä ei käytetä.

Keskusta esittää,

a) että pk-yritysten takausjärjestelmiä uudistetaan niin, että niiden seurauksena saadaan liikkeelle pk-yritysten tarvitsema vähintään 3—4 miljardin markan luottokanta vielä vuonna 1996. Käytännössä tämä edellyttää uusien takaus tuotteiden ja -alueiden kehittämistä siten, että valtion riskinotto kasvaa radikaalisti ja takausalue laajenee.

Takauskannan lisääminen 3—4 miljardilla markalla voi merkitä esimerkiksi 7 prosentin luottotappioiden valtiolla asian organisointitavasta riippuen noin 100—250 miljoonan markan suuruista luottotappioiden kasvua vuonna 1997.

b) että Suomeen perustetaan erityisesti pk-yritysten takauksia keskitettyä takuupankkia. Asian hoidon organisoinniseksi vaihtoehtoja ovat:

** pk-yritysten takaustoiminnan organisoinnin Keran kautta,

** valtion ja lähinnä pankki- ja vakuutuslaitosten yhteisvoimin perustettava takuupankki

** tai Valtiontakuukeskuksen yhteyteen perustettava alueorganisaation omaava pk-takuukeskus

c) että Keran myöntämisvaltuuksia lisätään 100 miljoonalla markalla. Hallituksen esittämää Keran korkotuen heikentämisestä luovutaan

d) että henkilöyritysten verotusasemaa parannetaan tasavertaiseksi osakeyhtiöiden kanssa.

3.3. *Palvelualojen arvonlisäverotaakkaa alennettava*

Lähinnä työllistävän palvelusektorin kannalta täyteen 22 %:n arvonlisäverokantaan siirtyminen on merkinnyt palveluiden kysynnän kehityksen hidastumista ja monasti myös harmaan talouden ulottumista po. palvelualoille. Erityisen selvästi korkea arvonlisäverokanta rasittaa kulluttajille tuotteitaan myyviä työvaltaisia palvelualoja.

Keskusta esittää,

— että työllistävillä, lähinnä kotimarkkinoille suuntautuvilla palvelualoilla otetaan väliaikaisesti käyttöön 22 %:n arvonlisäverokannan sijasta alempi 12 %:n verokanta. Kevennyksen kohteeksi tulevien toimialojen rajausta suoritetaan siten, että veromenetysten suuruudeksi muodostuu enintään 300 miljoonaa markkaa, mikä merkitsee käytännössä noin 3 mrd markan suuruisen palvelualojen liikevaihdon tulemistä alennetun arvonlisäverokannan piiriin.

Yhteenveto pk-yritysten työllistämismahdollisuuksien parantamiseen johtavista toimenpiteistä:

- välillisten työvoimakustannusten alennus 5, 5 mrd mk
- pk-sektorin takausjärjestelmän uusiminen ja 3–4 miljardin markan luottojen takaus uusin ehdoin
- alv-kannan alentaminen 22 %:sta 12 %:iin palvelualoilla vero vaikutuksiltaan 300 milj mk:n edestä, mikä merkitsee 3 miljardin markan suuruisen palvelualojen liikevaihdon tulemistä alennetun alv:n piiriin
- pk-yritysten leikkauksista tinkiminen noin 300 milj mk:lla.

Yhteensä Keskustan esittämät toimet pk-yritysten toimintamahdollisuuksien parantamiseksi merkitsevät työllisyyden parantumista 20 000—30 000 henkilöllä.

3.4. *Hallituksen säästöt lisäävät työttömyyttä*

Hallituksen säästölinja johtaa monilla aloilla

työttömyyden kasvamiseen ja työvoiman tarjonnan lisääntymiseen. Kertaantuessaan samoihin sosiaaliryhmiin säästöt ovat aiheuttamassa yksityisen välttämättömyyshyödykkeiden kysynnän taantumisen. Tämä puolestaan lisää työttömyyttä.

Säästöjen työttömyyttä lisäävä vaikutus	
** kuntasektori (1,55 mrd)	7 000 työtöntä
** elintarviketalous	10 000 työtöntä
** kulutuskysyntävaikutus	8 000 työtöntä
Työvoiman tarjonnan lisääntyminen	
** kotihoidontuki, lapsilisät, opintotuki	5 000 työtöntä.

Kohtien yhteisvaikutus heikentää työllisyyttä 30 000 henkilötyövuodella.

3.5. *Keskustan työllisyyslinjan ero hallituksen esityksiin verrattuna*

** Leikkauslinjan ero työllistävyydessä	25 000 työpaikkaa
** Leikkauslinjan ero työvoiman lisätarjontaan	5 000 työpaikkaa
** Pk-sektorin parantuva työllisyys	20 000—30 000 työpaikkaa
Yhteensä	50 000—60 000 työpaikkaa

Nämä toimet alentavat työttömyyttä hallituksen budjettilinjan verrattuna kaksi prosenttiyksikköä enemmän. Arviomme mukaan hallituksen tähänastisilla linjauksilla on päästävässä parhaimmassa tapauksessa 15 %:n eikä budjettiesityksessä esitettyyn 14,5 %:n työttömyysasteeseen. Tämäkin edellyttää työelämän radikaalia uudistamista juuri työllistämistä pahiten estävien joustamattomuuksien purkamiseksi.

Keskustan työllistämislínjan tässä esitetyillä toimenpiteillä on siten saavutettavissa 13 %:n työttömyysaste.

3.6. *Parantuvan työllisyyden vaikutukset budjetin menoihin*

Budjetin pohjalukuihin verrattuna Keskustan 1,5 prosenttiyksikköä alhaisempi työttömyysaste merkitsee valtiovarainministeriön arvion mukaan budjetin menopuolella seuraavia menojen vähennyksiä:

	milj. mk
33.17.50 Valtionosuus työttömyyskassoille, 62,5 %:n valtionosuudella säästö ..	750
33.17.51 Työttömyysturvalain mukainen perusturva	150
33.18 —19 Valtionosuuden lasku sava- ja keva-rahastoon	150
34.06.52 Työmarkkinatuki	450
35.45 Asumistuki	100
Lisäksi on otettava huomioon mm. toimeentulotukeen ja sen valtion- osuuteen viiveellä kohdistuvat muutokset, minimiarvio	100
Työttömyysasteen laskun aiheuttamat säästöt yht.	1 700

4. Keskustan verolinja on kannustavampi ja oikeudenmukaisempi

Väillisten verojen tuotto kasvaa

Verokanta pidetään ennallaan. Verotuotto kasvaa paremman työllisyyden, nopeatuvan kasvun ja lisääntyvän kulutuskysynnän vuoksi runsaalla kolmella prosentilla eli noin 1,8 mrd markalla, josta 1,5 mrd mk ohjataan sava-keva-rahastoon pk-yritysten maksutaakan keventämiseksi (Ks. kohta 4.2) ja 300 milj. mk käytetään palvelualojen alv-kannan alentamiseen.

Liikenteen polttonesteiden verotukseen Keskusta esittää hallituksen esitykseen verrattuna 20 p/litra kevennyksen, jonka vaikutus on noin 400 miljoonaa markkaa. Likimain vastaava kiristys tehdään ympäristöperusteiseen energiaverotukseen.

Keskusta esittää mm. tupakkaveron kiristämistä siten, että valmisteverojen tuotto kasvaa noin 200 miljoonaa markkaa, kun otetaan lisäksi huomioon työllisyyden ja kasvun nopeatumisen aiheuttama valmisteverojen lisätuotto.

Keskusta keventää verotusta

Valtiontalouden tasapainottamis- ja säästötaakan oikeudenmukainen jako edellyttää sitä, että pieni- ja osin keskituloistenkin verotusta kevennetään hallituksen esittämästä.

Keskusta esittää otettavaksi käyttöön kunnallisverotuksessa ns. kannustinvähennyksen. Vähennys tehtäisiin kunnallisveroprosenttiin ja sen suuruus olisi yksi prosenttiyksikkö vuositulon 80 000 markkaan saakka. Sen ylittävältä osalta vähennyksen suuruus pienenesi 0,2 prosenttiyksiköllä jokaiselta seuraavalta vuositulon 10 000 markalta.

Keskustan esitys keventää verotusta 120 000 markan verotettavaan vuosituloon saakka. Yh-

teensä kevennys on verovelvollisille runsaat 700 miljoonaa markkaa.

Kuntien verotuottoon näin syntyvä aukko korvataan valtion tulo- ja varallisuusveron (noin 500 miljoonalla markalla ja valmisteverojen noin 200 miljoonalla markalla) kasvavalla tuotolla siten, että yhteisöveron jako-osuutta korjataan kuntien hyväksi sanotulla 700 miljoonalla markalla. Esityksellä ei ole näin ollen vaikutuksia budjetin loppusummaan.

Sivuperintöjen osalta Keskusta hyväksyy hallituksen esityksen mukaisen uudistuksen.

Perintö- ja lahjaverouudistuksen osalta Keskusta ei hyväksy pienehköjen perintöjen hallituksen esityksen mukaista verotuksen kiristämistä. Ero hallituksen esitykseen on noin 100 miljoonaa markkaa.

Keskusta esittää, että sava-maksu voisi olla hallituksen esityksen mukainen kuitenkin siten muutettuna, että 150 000 markkaa ylittävän vuositulon osalta maksun suuruus säilyy nykyisellään eikä 0,45 prosentilla laskettuna.

Keskustan esitys keventää verotusta (enimmillään 800 mk/vuodessa) 120 000 markan vuosituloon saakka. 120 000—150 000 markan välillä Keskustan ja hallituksen verolinja on sama. Sen yläpuolella Keskustan mallissa verotus (tuloverotus + veronluonteiset maksut) on asteittain hallituksen esitystä korkeampi siten, että noin 200 000 markan verotettavan vuositulon kohdalla Keskustan malli on vuodessa noin 200 markkaa korkeampi kuin hallituksen esitys.

Koska Keskusta ei hyväksy lapsiperheiden tulonsiirtojen leikkauksia, Keskustan malli lisää hallituksen esitykseen verrattuna lapsiperheiden käytettävissä olevia tuloja vielä yli 250 000 markkaa ansaitsevien huoltajien kohdalla.

Hallitus on kohtalokkaalla tavalla hukkaamassa talouden nousun ja työllisyyden nopean parantamisen avaimet. Kansan kahtiajaon politiikka synnyttää liki yhtä paljon uutta työttömyyttä, kuin hidastuva talouskasvu luo toisaalle

uutta. Muutos on välttämätön työllisyyden vuoksi. Samoin muutos on välttämätön yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vuoksi. Siksi valiokunta katsoo,

että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

M E N O T

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Hallitus esittää kehitysyhteistyöhön yhteensä 1 982 miljoonaa markkaa.

66. *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Luvun 24.30 perusteluihin viitaten ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennettäisiin 200 000 000 markkaa.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus leikkaa kuntien valtionosuuksia vuoden 1995 tasoon verrattuna 3 800 miljoonalla markalla. Kokonaisuudessaan kuntiin kohdistuvat vaikutukset ovat vielä suuremmat, koska nyt jätetään tekemättä myös 1,35 miljardin markan suuruinen indeksitarkistus sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjakotarkastelu, joka toisi kunnille arviolta jopa 3—3,5 miljardia markkaa. Edelleen valtio irtisanoutuu osallistumasta kuntien toimeentulotukimenojen kasvuun, joka johtuu tulonsiirtojen leikkauksista.

Valtionosuuksien leikkaustapa kohtelee epäoikeudenmukaisesti erityyppisiä kuntia, kun alemman kantokykyluokan kunnat menettävät lähes poikkeuksetta 949 markkaa/asukas, mutta korkeimmissa kantokykyluokissa olevat kunnat

549 markkaa/asukas. Samanlainen seuraus on sillä, että kansaneläkemaksujen "kliiraaminen" tehdään epäneutraalilla tavalla. Pahimmilta seuruksilta välttytään ensi vuonna vain sillä, että järjestelmämuutokseen sisältyvä siirtymäsäännös rajaa kuntakohtaiset muutokset enintään $\pm$ 200 markkaan/asukas.

Keskustan mielestä 3,8 miljardin markan leikkaus yhdistyneenä järjestelmämuutokseen ja indeksitarkistusten sekä kustannustenjaon poistoon on ylimitoitettu ja aiheuttaa kohtuuttomia taloudellisia ongelmia monille kunnille. Se tulee aiheuttamaan myös irtisanomisia ja työttömyyttä vastoin hallituksen työttömyyden puolittamista koskevaa tavoitetta.

Ylisuuren leikkauksen vuoksi kansalaisten koulutuspalveluiden taso ja laatu sekä yhdenvertainen oikeus koulutukseen vaarantuvat. Samoin heikkenevät mahdollisuudet turvata tasapuolisesti kaikille kansalaisille välttämättömät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Edellä olevasta syystä ja ottaen huomioon leikkausten työllisyysvaikutukset katsomme, että tarkoituksenmukaisinta olisi toteuttaa valtionosuuksien pienentäminen tasaleikkauksena 450 markkaa/asukas. Samanaikaisesti voitaisiin poistaa kantokykyluokitus ja kliirata kansaneläkkeiden lisäosaosuudet siten, ettei se aiheuta muutosta valtion ja kuntien välisiin suhteisiin eikä kuntien keskinäisiin suhteisiin. Arviomme mukaan esityksellämme voitaisiin turvata noin 7 000 työpaikan säilyminen kunnissa.

Valtionosuusleikkauksen yhteisvaikutus olisi 2 283 miljoonaa markkaa ja se toteutettaisiin siten, että yleisestä valtionosuudesta vähennettäisiin 50, sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudesta 243 sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta 157 markkaa/asukas. Edelleen talousarvioon jätettäisiin 50 miljoonaa markkaa harkinnanvaraista valtionosuutta vaikeimpaan asemaan joutuneille kunnille.

Maakuntien ja alueiden kehittäminen vaatii riittäviä voimavaroja. Tarvetta korostavat EU-jäsenyyteen liittyvät paineet reuna-alueiden selviytymismahdollisuuksiin, osallistuminen tavoiteohjelmien kansalliseen rahoitukseen sekä maakuntien omien kehittämissuunnitelmien tukeminen. On otettava huomioon, että keskittymiskehitys on kiihtynyt ja väestön muutto keskuksiin kasvanut. Monien alueiden tuleva kehitys on vaarassa näivettyä.

Hallintovaliokunta on yksimielisesti kiinnittänyt lausunnossaan huomiota maakunnan kehittämisrahan pienentämisestä aiheutuviin ongel-

miin. Ennalta sitomattomiin hankkeisiin kansalliseen aluekehitystyöhön EU:n ohjelma-alueiden ulkopuolella jäisi vain 10 miljoonaa markkaa.

97. (26.97, osa) Avustukset kunnille

31. (26.97.31 ja 33) *Kuntien yleinen valtionosuus ja verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaustulot* (arviomääräraha)

Kuntien valtionosuusleikkausta on pienennetty ja tästä seuraava talousarviomäärärahojen lisäys on jaettava yleisperusteluissa kerrotulla tavalla eri hallinnonaloille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.97.31 (26.97.31 ja 33) otettaisiin lisäyksenä 170 000 000 markkaa.

98. (26.97, osa) Alueiden kehittäminen

Valiokunnan mietinnössä on todettu, että EU:n perustamissopimukseen otetun läheisyysperiaatteen mukaan asiat on ratkaistava mahdollisimman lähellä niiden kohteita.

Tämänhetkinen tilanne on se, että rakennerahastoista saatavien varojen käytöstä päätetään varsin pitkälle keskushallinnossa. Katsomme, että alueiden omaa päätösvaltaa suhteessa valtion sektoriviranomaisiin on merkittävästi vahvistettava antamalla aluekehitysviranomaisina toimiville maakunnan liitoille lisää päätösvaltaa maakuntiin tulevien voimavarojen kohdentamisessa. Läheisyysperiaatteen tulisi näkyä myös siinä, että aluekehitysrahoista nykyistä suurempi osa "könttäsümmana" ohjattaisiin maakuntiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 26.98 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että aluekehitysrahoista nykyistä suurempi osa ohjataan maakuntiin ja

että erityisesti maakuntien liittojen päätösvaltaa määrärahojen kohdentamisessa lisätään."

Suomen EU-jäsenyyssopimuksessa on sovittu tavoite 6 -alueelle EU:lta saatavan tuen määrä. Myöhemmin on ilmennyt, että tuki lähes kokonaisuudessaan tulee käytetyksi maatalouden tukijärjestelmien (LFA) ja sosiaalirahaston (ESF)

rahoitukseen, jolloin yleisiin kehittämishankkeisiin ei ole saatavissa EU-tukea. Tämä on johtanut siihen, että tavoite 6 -alueet ovat hyvin eriarvoisessa asemassa muihin EU-tukialueisiin nähden. Edellinen hallitus teki periaatepäätöksen, että tämä epäoikeudenmukaisuus korvataan näille alueille myöhemmillä toimenpiteillä. Näin ei ole kuitenkaan käytännössä tapahtunut.

6-tukialueiden kehittämistoimet on turvattava kansallisella kehittämisrahoituksella. Tähän eivät alueiden omat rahat kuitenkaan yksin riitä. Myös EU:ssa omaksuttu additionaaliperiaate edellyttäisi kansallisen rahoituksen turvaamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 26.98 perusteluissa myös lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus huolehtii kaikissa oloissa siitä, että 6-tavoitealueiden tuki-intensiteetti on aina vähintään 1,4-kertainen 2- ja 5 b-tavoitealueiden tukitasoon verrattuna siten kuin valtioneuvosto 27.4.1994 päätti."

43. (26.97.43) *Maakunnan kehittämISRaha (osa EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Kansallisen aluekehitystyön turvaamiseksi on maakunnan kehittämISRaha pidettävä saman suuruksena kuin vuonna 1995.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.98.43 otettaisiin lisäyksenä 20 500 000 markkaa.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Puolustusvoimat

Puolustusministeriön menot kasvavat hallituksen budjettiesityksessä ensi vuonna 776 miljoonaa markkaa eli 10,0 prosenttia. Hallitus esittää puolustusministeriön hallinnonalalle vuodelle 1996 määrärahoja 8 834 miljoonaa markkaa.

Puolustusmateriaalihankintoihin on tarkoitus käyttää ensi vuonna 3 461 miljoonaa markkaa. Tästä hävittäjähankinnan osuudeksi on budjetoitu 2 402 miljoonaa markkaa.

Puolustusvoimat on hankkinut viime vuosina runsaasti puolustusmateriaaleja ulkomailta.

Hankintamenojen lisäystarvetta vähentävät lähivuosina Venäjältä tehtävät materiaalihankinnat, joilla lyhennetään Suomen saatavia.

16. *Puolustusmateriaalihankinnat* (siirtomääräraha)

Ehdotamme,

että momentilta 27.10.16 vähennettäisiin 100 000 000 markkaa.

Päälukka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallitus on antanut ymmärtää, että opetustoimen valtionosuuksien yksikköhintojen pitäminen ennallaan estäisi säästöt opetustoimesta. Tämä ei pidä paikkaansa, koska opetustoimen käyttöön tulevat kokonaismäärärahat vähenevät. Valtionosuusleikkaus on paitsi ylimitoitettu myös kohdennettu siten, että se tulee eriarvoistamaan kansalaisia. Koulutuksen laatu ja saatavuus kärsivät. Esimerkiksi Kuntaliiton arvion mukaan valtionosuusleikkaukset johtavatkin peruskoulumenojen leikkaamiseen juuri niillä alueilla, joissa asukaskohtainen leikkaus on suuri ja verotulokasvu pieni.

Keskusta pitää hyvin valitettavana, että hallituksen linjalla perusopetuksen järjestämisen edellytyksiä heikennetään. Linja on myös ristiriidassa hallituksen ohjelman kanssa. Hallitusohjelmassaan todettiin hallituksen toimivan niin, että "koulutuksen ja tutkimuksen merkitys vahvistuu".

Hallituksen keväällä läpi ajama opintotuen leikkaus on myös huonosti linjassa hallitusohjelmassa mainitun koulutuksen merkityksen vahvistamisen kanssa. Opintorahan ja opiskelijan asumislisän leikkaukset ovat puuttumista opiskelijan perusturvaan. Opintoraha on jo nyt perusturvaetuksista kaikkein alhaisin.

Niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu olisi, että lukuvuoden 1996 alusta opintoraha ja opiskelijan asumislisä palautettaisiin entiselle tasolle.

Kiinnitämme huomiota myös siihen, että hallitus ei riittävästi panosta tutkimus- ja kehitystoiminnan vahvistamiseen. "Osaamisen Suomea" ei rakenneta leikkaamalla esimerkiksi teknologian kehittämiseen tarkoitettuja varoja hallituksen esittämällä tavalla.

39. Opintotuki

55. *Opintoraha* (arvionmääräraha)

Monet oppilaitosten ylläpitäjät ovat viime vuosina vähentäneet lukion ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkojen korvaamista ja järjestämistä. Tämän seurauksena koulutuksen tasa-arvo ja saatavuus ovat heikentyneet.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvosto teki 19.5.1994 edellä mainitusta syystä periaatepäätöksen, jonka mukaan lukion ja ammatillisten oppilaitosten matkatuki ja majoitusetu siirrettäisiin osaksi opintotukea vuonna 1996. Talousarvioehdotukseen ei sisälly tämän päätöksen toimeenpanoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 29.39.55 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin lukion ja ammatillisten oppilaitosten koulumatkojen korvaamiseksi siten, että oppilaiden tasa-arvo ja koulutuksen saatavuus turvataan."

Viime vaalikaudella uudistettiin opintotukijärjestelmää — taloudellisen niukkuudenkin oloissa. Opintotukiuudistuksen tavoitteena oli vähentää opiskelijoiden velkaantumista. Yli 20-vuotiaiden opintoraha kasvoikin noin 2,5-kertaiseksi.

Keväällä tehdyt opintorahan ja asumislisän leikkaukset käänsivät kehityksen väärään suuntaan. Tehdyt leikkaukset lisäsivät opiskelijoiden velkaantumista ja loivat paineita kuntien toimeentulotukeen. Niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu olisi, että ensi vuonna opintoraha ja opiskelijan asumislisä palautettaisiin entiselle tasolle. Lisäksi oikeudenmukaisuuden nimissä olisi käytävä työhön alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden aseman korjaamiseksi. Ensi vuonna olisi alle 20-vuotiaiden kodin ulkopuolella asuvien korkeakouluopiskelijoiden opintotuki parannettava vanhempien opiskelijoiden tasolle.

Opintoraha ja opiskelijan asumislisä on palautettava vuoden 1995 alun tasolle 1.8.1996 alkaen. Lisäksi 1.8.1996 alkaen muualla kuin vanhempien luona asuvien 20 vuotta nuorempien korkeakouluissa opiskelevien opintoraha nostettaisiin samalle tasolle vanhempien opiskelijoiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.39.55 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 130 000 000 markkaa.

43. (29.42 ja 43) Yleissivistävä koulutus

31. *Valtionosuus peruskouluopetuksen käyttö-kustannuksiin* (arviomääräraha)

Kun peruskoulun valtionosuusperusteita muutettiin 1.8.1995 lukien edellytti eduskunta, että kunnan peruskoulun valtionosuuden perusteena olevaa yksikköhintaa korotetaan, jos kunnan peruskoulumenot ovat esimerkiksi kunnan koosta ja harvasta asutuksesta, saaristoisuudesta, kaksikielisyydestä, saamenkielisestä opetuksesta tai muusta niihin verrattavasta erityisestä syystä keskimääräistä korkeammat eikä kunta muutoin pysty turvaamaan asianmukaisen opetuksen antamista.

Tunnuslukujärjestelmään siirtyminen tuli sittemmin osaksi valtionosuusjärjestelmän laajempaa uudistusta. Tästä syystä yksikköhinnan korotus ei nyt käytännössä korota kyseisen kunnan valtionosuutta lainkaan. Tunnuslukujärjestelmästä eniten kärsivien kuntien mahdollisuudet perusopetuksen laadukkaaseen järjestämiseen vaarantuvat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 29.43.31 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että peruskoulun tunnuslukujärjestelmään siirtymisestä aiheutuvat kohtuuttomat valtionosuusmenetykset kompensoidaan siten, että opetusministeriö varaa erillisen harkinnanvaraisen määrärahan muutoksesta kärsineille kunnille.”

Valtionosuusleikkauksia on perusteltu kuntien verotulojen kasvulla. Tällöin on tietoisesti unohdettu kuntien menojen merkittävä kasvu mm. palkkatarkistusten ja kustannustason nousun vuoksi. Esimerkiksi Kuntaliitto on arvioinut, että monissa kunnissa ei synny leikkausten katteeksi edellytettyä verotulojen kasvua. Lisäksi kuntien menoja kasvattavat mm. valtion nyt maksamia sosiaalisia tulonsiirtoja koskevat säästölakiesitykset. Myös laajenevat kuntien velvoitteet — erityisesti päivähoito ja ammatillinen kou-

lutus — lisäävät kustannuksia. Näin ollen leikkaukset johtavat vääjäämättä toimintojen leikkaamiseen siitäkin huolimatta, että palvelutaso ei sitä enää sietäisi.

Hallituksen esittämällä lainsäädännöllä ei puututa yksikköhintoihin. Kuitenkin tosiasiaassa valtio ei suorita kunnille yksikköhintojen mukaista valtionosuutta. Koska kaikilla kunnilla ei ole mahdollisuutta lisätä omaa osuuttaan, seurauksena on opetustoimen määrärahojen väheneminen.

Hallituksen budjettiesityksen kokonaisvaikutukset arvioidaan kuntatalouteen noin 5,4 mrd markaksi, josta valtionosuuksien kokonaisleikkaus on 3,8 mrd markkaa. Nämä leikkaukset yhdessä järjestelmämuutoksen kanssa vaikeuttavat kohtuuttomasti varsinkin eniten menettävien kuntien mahdollisuuksia vastata riittävän kattavasti perusopetuksen palveluista. Ylimoitettujen valtionosuusleikkausten seuraukset voivat näkyä mm. siinä, että opetuksen tasoa ja laatua ei pystytä takaamaan, opetusryhmien koot kasvavat, sijaisten käyttämistä joudutaan supistamaan, erityisopetuksesta joudutaan luopumaan monissa kunnissa, kouluyksiköitä joudutaan sulkemaan ja yhdistämään. Tällöin koululaisten koulumatkat tulevat joissakin kunnissa kohtuuttomiksi. Lisäksi kuntien opetustoimessa voidaan joutua henkilöstösupistuksiin.

Näin ollen ylimitoitettu kuntien valtionosuusleikkaus heikentää lasten ja nuorten mahdollisuutta saada eri puolilla Suomea tasapuolista ja laadukasta opetusta ja koulutusta.

Valiokunnan olisi tullut lausunnossaan esittää koko valtionosuusleikkauksen rajoittamista 450 markkaan/asukas eli 2 283 milj. markkaan, joka merkitsisi opetus- ja kulttuuritoimen osalta 157 markan leikkausta asukasta kohden.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.43.31 otettaisiin lisäyksenä 550 000 000 markkaa.

34. *Valtionosuus yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Oppilaiden kouluympäristön laadusta on pidettävä huolta. Tämä lisää oppilaiden viihtyvyyttä ja oppimismotivaatiota. Valmiita rakennus- ja peruskorjaussuunnitelmia on runsaasti eri puolilla maata. Lisäksi työllisyysyhtiö puoltaa sitä, että oppilaitosrakentamiseen voitaisiin varata tuntuvasti enemmän määrärahaa kuin mitä hallitus on esittänyt. Valtionosuuden myöntämisvaltuus tulisikin kaksinkertaistaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 29.43.34 perustelujen neljäs kappale muutetaan seuraavaksi:

”Vuonna 1996 valtionosuutta yleisivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin saa myöntää siten, että hankkeista aiheutuvat valtionosuudet ovat tammikuun 1996 hintatasossa yhteensä enintään 270 milj. mk ja että valtionosuuksista yhteensä enintään 90 milj. mk saa myöntää toteutusaikaisena.”

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 29.43.34 otettaisiin lisäyksenä 23 000 000 markkaa.

69. Aikuiskoulutus

On välttämätöntä, että myös lääninhallituksella tulisi olla joustava mahdollisuus hankkia ammatillista aikuiskoulutusta sellaiselta oppilaitokselta, joka järjestää kussakin tilanteessa laadukkainta ja sopivinta koulutusta. Ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoitusjärjestelmä vaatii siis uudistamista. Valiokunnan olisi tullut yhtyä sivistysvaliokunnan lausuntoon tässä asiassa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 29.69 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin niin, että lääninhallitukset voivat ostaa ammatillista aikuiskoulutusta kaikilta julkisen valtion alaisilta oppilaitoksilta vuonna 1997.”

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot (Luvut 29.88, 90 ja 98)

Veikkausvaroja on viime vuosina yhä enenevässä määrin alettu käyttää lakisääteisten menojen katteena. Tällainen kehitys aivan ilmeisesti vaarantaa mahdollisuuksia ylläpitää veikkaustoimintaa kansallisena monopolina, minkä säilymisen peruste on voittovarojen ohjaaminen liikuntakasvatukseen, urheilun sekä taiteen, tieteiden ja nuorisonkasvatustyön tukemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lukuryhmän (29.88, 90, 98) perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus laatii selvityksen siitä, miten Veikkausvarojen väliaikaiseksi tarkoitettu käytöstä lakisääteisiin menoihin luovutaan niin, että voidaan palata veikkausvarojen alkuperäisiin jakoperusteisiin.”

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

31. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

41. *Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Eduskunta hyväksyi keväällä vuoden 1995 ensimmäiseen lisätalousarvioon liittyvän hallituksen esityksen maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta siten, että tukea voidaan myöntää Euroopan yhteisöjen komission antamaa lupaa alhaisempaan. Lisätalousarviossa edellisen hallituksen pinta-alalisiin suuntaamaa määrärahaa supistettiin 380 milj. markalla, jolloin vuoden 1995 pinta-alaliset laskivat 96 milj. markkaan. Toimenpiteellään hallitus samalla avasi Suomen EU-jäsenyyssratkaisun osana solmitun kansallisen paketin. Kansallinen tukipaketti ja siihen liittyvä siirtymävaiheen tuki viljelijöille olivat kenties ratkaisevasti vaikuttaneet viljelijäväestön äänestyskäytäytymiseen EU-kansanäänestyksessä.

Vuoden 1996 talousarvioesityksessä kansallista tukea on alennettu 750 milj. markalla 27.5.1994 tehdyn periaatepäätöksen mukaisesta tasosta, jolloin pinta-alalisiä ei voida ensi vuonna maksaa ollenkaan. Komission päätöksen mukaan pinta-alalisiä voitaisiin maksaa vuonna 1996 vielä 272 milj. markkaa. Säästö on epäoikeudenmukainen, koska se kohdistuu nuoriin vasta-alkajiin ja velkaihin viljelijöihin. Pahimmassa tapauksessa säästöt vaikeuttavat artiklan 141 soveltamisesta käytäviä neuvotteluja, koska ko. artiklan soveltamisen edellytyksenä on muiden toimenpiteiden täysimääräinen soveltaminen.

Siirtymävaiheen tukeen olisi joka tapauksessa liittynyt 3 miljardin markan alenema 5 vuoden

aikana. Maatalous olisi tätä kautta siis jo osallistunut säästöihin ilman em. 750 miljoonan leikkaustakin. Ellei lisäleikkausta olisi tehty, olisi vielä kuitenkin mahdollistettu alueellisesti tasapainoisen maatalouden kehittäminen. Kansallisen tuen leikkaus on kohtuuton jo siksin, että maataloustuotteiden markkinahinnat ovat alentuneet Euroopan alhaisimmalle tasolle. Tuottajahintojen alentuminen merkitsee maataloudelle noin miljardin markan menetystä. Tähän täytyy lisätä vielä markan vahvistumisen 800—1 000 milj. markan suuruinen vaikutus EU-tukiin. Lisäksi sosiaalisektorilla maatalouden lomituksesta leikataan 250 milj. markkaa ja eläkkeistä 150 miljoonaa.

Maatalouden rakenteen kehittämiseen ei ole vuonna 1995 käytetty varoja laisinkaan; MAKE-RAn varojen jäädyttämisellä investoinneissa on aiheutettu välivuosi. Hallitus on ratkaisevalla hetkellä laiminlyönyt maatalouden sopeuttamisen ja kotimaisen maatalouden rakenteen kehittämisen.

Edellä todetun valossa olisi ollut kohtuullista, että maatalouden markkinointikustannuksista vuonna 1994 ja sitä aiemmin maataloustuottajilta liikaa peritty osuus, yhteensä 482 milj. markkaa, olisi palautettu viljelijöille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.31.41 otettaisiin lisäyksenä 272 000 000 markkaa pinta-alaliisien maksamiseen.

86. (30.86 ja 96) Metsätalous (osa EU)

44. *Metsänparannustuki (osa EU)* (siirtomääräraha 3 v)

Käsitellessään vuoden 1995 varsinaista talousarviota eduskunta valtiovarainvaliokunnan ehdottamalla tavalla lisäsi metsänparannusvaroja. Metsänparannustukeen osoitettiin varsinaisessa talousarviossa 235 milj. markkaa, minkä lisäksi eduskunta edellytti, että myös metsänparannuslainoista vuodelta 1994 ja 1995 säästyneitä varoja käytetään metsänparannustukeen.

Uusi hallitus leikkasi vuoden 1995 ensimmäisessä lisätalousarviossa metsänparannustukea 35 milj. markalla. Vuodelle 1996 hallitus ehdottaa metsänparannustukeen 195 milj. markkaa. Tästä on tarkoitus käyttää enintään 27 milj. markkaa Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisiin menoihin myönnettävän valtion tuen maksamiseen. Yhteensä avustuksiin ja lainoihin on varattu 215

milj. markkaa, kun vastaava summa vuoden 1991 talousarviossa oli yli 400 miljoonaa.

Ehdotettua säästöä ei voida pitää sen kummemmin työllisyys- kuin kansantaloudellisista- kaan lähtökohdista perusteltuna.

Luvun perusteluissa lausuttuun viitaten ehdotamme,

että momentille 30.86.44 otettaisiin lisäyksenä 40 000 000 markkaa, josta enintään 6 000 000 markkaa käytettäisiin Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain mukaisiin menoihin.

Päälukko 31

LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tielaitos

Tielaitos on aikeissa laittaa lähes kaikki Suomen lautat ja lossit yöaikaan seisomaan ja päiväsaikaan aikataululiikenteeseen. Valiokunta on katsonut mietinnössään, että lossien yöliikenteen lopettaminen on ongelmallista ja että niiden käyttämisen tulisi olla mahdollista yölläkin. Aikataulujen laatiminen lossiliikennettä varten on mietinnössä katsottu sinänsä asianmukaiseksi.

Etenkin saaristossa asuvat pitävät aikataulujen käyttöönottoa paluuna 30 vuoden takaiseen tilanteeseen. Yöliikenteen lopettaminen kokonaan lopettaa samalla myös hälytysliikenteen näillä paikoilla.

Katsomme, että säästöjen tuntuva kohdentaminen tiepiireissä lossien ja lauttojen palvelutsoa laskeviin kohteisiin asettaa saariston ja syrjäisten vesistöalueiden kansalaiset entistäkin eriarvoisempaan asemaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 31.24 perusteluissa lausuttaisiin:

"Valiokunta edellyttää, että valtion tieverkkoon kuuluvilla losseilla ei oteta aikatauluja käyttöön aikatauluttamisesta paikallisille asukkaille aiheutuvien haittojen vuoksi ja

että lossien yöliikenne hoidetaan normaaliin tapaan etenkin saarilla, joilla ei ole muuta liikenneyhteyttä kuin lossiyhteys."

Edelleen ehdotamme,

*että luvun 31.24 perusteluissa lausuttai-
siin:*

*"Valiokunta edellyttää, että perustien-
pidon määrärahoista päätetään eduskun-
nassa tiepiirikohtaisesti talousarvion kä-
sittelyn yhteydessä."*

(25.) Tienpidon valtionavut

(50.) *Valtionapu yksityisten teiden kunnossapi-
toon (arviomääräraha)*

Huolimatta siitä, että eduskunta on päättänyt pitää yksityisteiden valtionapujärjestelmää koskevan lainsäädännön voimassa, hallitus ei ole aikeissa ohjata yksityisteiden avustamiseen määrärahoja vuonna 1996. Vielä kuluvan vuoden talousarviossa yksityisteiden rakentamista tuetaan 13,5 milj. markalla ja kunnossapitoa 103,5 milj. markalla.

Yksityistieverkollamme kuljetetaan merkittävät määrät puu- ja maa-ainesraaka-aineita. Samoin tämä tieverkko palvelee vapaa-ajan liikennettä, kesämökki-, sienestys-, marjastus- ja eräretkillä liikkuvia kansalaisia. Erityisen tärkeä yksityistieverkko on tiekuntien varrella asuville paikallisille asukkaille.

Ilman valtionapua yksityisteitä uhkaa väistämättä niiden kunnan rappeutuminen, tiekuntien kustannukset nousevat ja ympärivuotiset kuljetukset vaikeutuvat. Haja-asutusalueiden yksityisteiden markkamäärältään vähäisten kunnossapitomäärärahojen poistaminen samaan aikaan, kun määrärahoja lisätään huomattavasti moottoriteiden rakentamiseen, on kovin huonosti perusteltavissa valtiontaloudellisilla syillä.

Edellä olevan perusteella ja mm. talousarvioaloitteisiin n:o 205 ja 284 viitaten ehdotamme,

*että luku 31.25 Tienpidon valtionavut ja
sillä oleva momentti 31.25.50 Valtionapu
yksityisten teiden kunnossapitoon (arvio-
määräraha) palautettaisiin talousarvioon
ja*

*että momentille 31.25.50 myönnettäi-
siin 80 000 000 markkaa.*

55. Viestinnän korvaukset ja avustukset

(42.) *Lehtien maaseutujakelun korvaus*

Pääministeri Lipposen hallitus päätti lopettaa

lehtien maaseutujakelun korvausten maksamisen 1.7.1995 lukien. Tämä johtaa jo hyvin lyhyellä aikavälillä siihen, että lehtien jakelua harvaan asutuilla alueilla ei voida hoitaa jatkossa nykyisessä laajuudessaan. Haja-asutusalueilla asuvat ihmiset joutuvat näin tiedonsaannin suhteen eriarvoiseen asemaan. Kun sekä momentti 31.55.42 Lehtien maaseutujakelun korvaus että momentti 31.55.44 Sanomalehtien yhteisjakelun tuki ollaan poistamassa kokonaan talousarviosta, lehtien tilaushinnat nousevat suunniteltua enemmän.

Lehtien maaseutujakelun korvaus on aina maksettu postille, eikä sitä ole pidetty varsinaisena lehdistötukena. Silti myös lehdistön kannalta olisi tärkeää, että lehdistön maaseutujakelun tuki säilyisi talousarviossa. Tällöin voitaisiin varmistua myös siitä, etteivät postitaksat nouse ja että postin palvelutaso maaseudulla ei heikkene.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että momentti 31.55.42 Lehtien maa-
seutujakelun korvaus palautettaisiin ta-
lousarvioon ja*

*että momentille 31.55.42 myönnettäi-
siin 50 000 000 markkaa.*

Lisäksi ehdotamme,

*että momentin 31.55.42 perusteluissa
lausuttaisiin:*

*"Valiokunta edellyttää, että hallitus
huolehtii siitä, että haja-asutusalueilla
asuvat ihmiset eivät joudu eriarvoiseen
asemaan palvelutason ja tiedonsaannin
suhteen."*

58. Radanpito

21. (31.58.21 ja 62, osa) *Ratahallintokeskus ja
perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Rataverkon kunto on tällä hetkellä huolestuttavalla tasolla, koska useimmat päärataosuudet on viimeksi peruskunnostettu 20—30 vuotta sitten. Esimerkiksi valtiontilintarkastajat ovat kertomuksissaan kiinnittäneet huomiota rataverkon kuntoon ja vaatineet pikaisia toimenpiteitä.

Rataverkon kunnossapito ja kehittäminen liikennemääriä vastaavasti edellyttäisi vuosina 1996—99 noin 2,0—2,3 miljardin markan panostusta vuosittain. Hallitus esittää vuodelle 1996 Ratahallintokeskukselle ja perusradanpitoon ai- noastaan 1 410 milj. markkaa. Määräraha on

niin vähäinen, että liikennettä on pakko ryhtyä rajoittamaan vielä nykyistä enemmän mm. radalta suistumisten välttämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.58.21 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa.

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Suurtyöttömyyttä ei nykytilanteessa kyetä ratkaisemaan vanhakantaisin keinoin. Pienyrietykset verkottuvat sekä keskenään että tuotannonaloittain suurten yritysten kanssa. Yrittäjyyden ja osaamisen yhteiskunta nousee suurten rakenteiden yhteiskunnan tilalle. Siksi juuri nyt on syytä tukea pienten yritysten syntymistä ja toimintaedellytyksiä.

Tässä tilanteessa talouden nopean kasvun jatkuminen edellyttääkin kotimarkkinatuotannon ripeää elpymistä ja sitä tukevia voimakkaita toimenpiteitä pk-sektorin työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi.

Yritysten investointi- ja pk-avustukset samoin kuin energia-avustukset onkin pidettävä vuoden 1995 tasolla. TEKESin tuotekehitysavustusten ja -lainojen myöntämisvaltuuksia sekä Keran korkotukilainojen myöntämisvaltuuksia on nostettava. Valtiontakuukeskukselle osoitettua määrärahaa on korotettava. Kaiken kaikkiaan on panostettava kauppa- ja teollisuusministeriön uuden työn luomista edistäviin keinoihin eikä työtä paikasta toiseen siirtäviin tilapäistukiin.

44. Teknologian kehittämiskeskus

Työpaikat voivat lisääntyä vain yritystoiminnan laajenemisen kautta, erityisesti on toivo pantava vientiin suuntautuviin teknologiayrityksiin. Siksi on yllättävää hallituksen esittämät leikkaukset TEKESin eli teknologiarahoituksen määrärahoihin ottaen huomioon, että TEKESin määrärahojen on suoritetuissa arvioinneissa todettu ohjautuneen tuloksekkaasti.

Hallitus esittää TEKESin tuotekehitysavustuksien myöntämisvaltuuksia leikattavaksi vuoden 1995 talousarvioon verraten 841 milj. mk:sta 520 milj. mk:aan ja tuotekehityslainoja 250 milj. mk:sta 200 milj. mk:aan. Tämä ei ole perustelta-

vissa, sillä teknologiayritysten kasvu ja uusien teknologiayritysten perustaminen on tärkeimpiä henkivakuutuksiamme.

40. *Tuotekehitysavustukset (osa EU) (arviomääräraha)*

Luvun perusteluissa lausuttuun viitaten katsonne, että TEKESin tuotekehitysavustuksia korotettaisiin 200 miljoonalla markalla.

Ehdotamme,

että momentin 32.44.40 perustelujen neljäs kappale muutetaan seuraavaksi:

”Vuonna 1996 avustuksia saa myöntää enintään 720 000 000 mk. Määrärahasta on osa alueiden kehittämistä annetun lain (1135/93) 6 §:n mukaista aluekehitysrachaa.”

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 32.44.40 otettaisiin lisäyksenä 50 000 000 markkaa.

83. *Tuotekehityslainat (arviomääräraha)*

Luvun perusteluissa lausuttuun viitaten katsonne, että TEKESin tuotekehityslainojen myöntämisvaltuutta tulisi korottaa 50 miljoonalla markalla.

Ehdotamme,

että momentin 32.44.83 perustelujen neljäs kappale muutetaan seuraavaksi:

”Vuonna 1996 uusia lainoja saa myöntää enintään 250 000 000 markkaa.”

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 32.44.83 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa.

49. Kera Oy

42. *Korkotuki Kera Oy:lle (arviomääräraha)*

Hallituksen talousarvioesitys sisältää ehdotuksen alentaa Kera Oy:n uusien korkotukilainojen myöntämisvaltuutta investointien ja käyttöpääoman rahoittamiseen myönnettävien lainojen osalta 100 milj. mk:lla. Tämä on kovin epäonnistunut toimenpide. Keran riskirahoitus toiminta on nimittäin ollut varsin tehokasta ja valtion menojen kannalta edullinen keino vaikuttaa uusien työpaikkojen luomiseen pk-yrityksissä.

Edellä olevan perusteella katsomme, että Keran korkotukilainojen myöntämisvaltuutta tulisi korottaa 100 000 000 markalla ja että hallituksen esittämästä Keran korkotuen heikentämisestä tulisi luopua.

Ehdotamme,

että momentin 32.49.42 perustelujen kuudes kappale muutetaan seuraavaksi:

”Uusia korkotukilainoja Kera Oy saa myöntää vuonna 1996 pienten ja keski suurten yritysten investointien ja käyttöpääoman rahoittamiseen yhteensä enintään 1 400 000 000 markkaa. Suurille yrityksille myönnettäviin lainoihin korkotukea ei myönnetä. Lisäksi Kera Oy saa myöntää yhteensä enintään 300 000 000 markkaa uusia kehittämisen-, perustamisen- ja ympäristölainoja.

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 32.49.42 otettaisiin lisäyksenä 5 000 000 markkaa.

50. Teollisuuden ja sitä palvelevan tutkimuksen edistäminen

60. Siirrot valtiontakuurahastoon ja vientita-
kuukorvaukset (arviomääräraha)

Pääluokan perusteluissa lausuttuun viitaten ehdotamme,

että momentille 32.50.60 otettaisiin lisäyksenä 30 000 000 markkaa.

51. Yritystoiminnan investointi- ja kehittämistuet

49. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (osa EU) (arviomääräraha)

Erityisesti kehitysalueilla tulisi nyt panostaa pk-yrityksille suunnattuihin investointi- ja kehittämistukiin, jopa riskinottoa lisäten. Työllistämistä on edistettävä auttamalla pk-sektoria nopeaan nousuun.

Maakunnissa valmistellut alueohjelmat rakentuvat vahvasti nimenomaan pienyrittäjyyden varaan. Ohjelmien riittävä kansallinen rahoitus on varmistettava. Senkään takia käsittelyssä oleva hallituksen leikkausesitys yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemisesta ei ole mitenkään hyväksyttävissä.

Edellä olevan perusteella katsomme, että pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden

tukemiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisvaltuutta tulisi korottaa 150 miljoonalla markalla.

Ehdotamme,

että momentin 32.51.49 perustelujen kolmas kappale muutetaan seuraavaksi:

”Uusia avustuksia saa myöntää vuonna 1996 enintään 500 000 000 mk, mistä enintään 250 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston rahoittamiin yritystukihankkeisiin. Valtioneuvosto päättää kunkin tukimuodon osuuksista.”

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 32.51.49 otettaisiin lisäyksenä 60 000 000 markkaa.

55. Energiatalous

40. Energiatuki (osa EU) (arviomääräraha)

Hallitus on leikkaamassa myös uuteen energiateknologiaan satsaamisesta. KTM:n perustaman energiansäästön palvelukeskuksessa MOTIVA:ssa on laskettu, että yksi tukimarkka energiakatselmukseen tuo keskimäärin 5 markan vuotuiset energiakustannusten säästöt. Siksi talousarvioesitykseen sisältyvä leikkaaminen energia-avustuksista on huonosti harkittu. Kiinnittämekin hallituksen huomiota siihen, että MOTIVA:n toiminta voisi jatkua nykyisessä laajuudessaan myös tulevaisuudessa.

Hallituksen esitys merkitsee kotimaisten uusiutuvien, kestävien energiamuotojen kehittämisen hidastamista. Energia-avustusten myöntämisvaltuus pienenee 60 milj. mk:aan, kun edellisen hallituksen aikana se oli korkeimmillaan yli 200 milj. mk vuodessa ja vielä 1995 budjetissa 130 milj. mk. Tämä leikkaus on Suomen vientiäkin ajatellen kohtalokas: energiateknologian lupaavasti kasvanut vienti kärsii, kun bioenergiaan sekä energian tehokkaaseen käyttöön ja energian säästöön liittyvät kehityshankkeet ja koelaitokset eivät saa riittävää tukea. Muun muassa kotimaisen energiapuun käyttöä olisi tuettava kaukolämpökeskuksissa. Energiapolitiikan heikentäminen on myös osa aluepolitiikan heikentämistä.

Edellä olevan perusteella katsomme, että energia-avustusten myöntämisvaltuutta olisi korotettava 70 miljoonalla markalla.

Ehdotamme,

että momentin 32.55.40 perustelujen viides kappale muutetaan seuraavaksi:

”Määrärahaa saa myös Suomen lähialueilla toteutettavien hankkeiden tukemiseen. Vuonna 1996 annettavien avustussitoumusten enimmäismäärä on yhteensä 60 000 000 mk, mistä 12 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston rahoitamiin hankkeisiin.”

Lisäksi ehdotamme,

että momentille 32.55.40 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa.

85. Ulkomaankaupan edistäminen

40. Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (arviomääräraha)

Hallitus esittää yritysten kansainvälistymisavustusten myöntämisvaltuutta leikattavaksi vuoden 1995 talousarvioon verraten 277 milj. mk:sta 180 milj. mk:aan. Tämä leikkaus olisi huono ratkaisu, sillä se heikentäisi pk-yritysten mahdollisuuksia kansainvälistymiseen ja vientikynnyksen ylittämiseen.

Edellä olevan perusteella katsomme, että yritysten kansainvälistymisen edistämiseen tarkoitettujen avustusten myöntämisvaltuutta korotetaan 70 miljoonalla markalla.

Ehdotamme,

että momentin 32.85.40 perustelujen kuudes kappale muutetaan seuraavaksi:

”Uusia avustuksia saa myöntää vuonna 1996 250 000 000 mk, josta 36 000 000 mk EU:n aluekehitysrahaston hankkeisiin ja 50 000 000 mk elintarviketeollisuuden sopeuttamiseksi EU-jäsenyyteen.”

Lisäksi ehdotamme:

että momentille 32.85.40 otettaisiin lisäyksenä 25 000 000 markkaa.

Päälukka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon pääluokan

osalta pääministeri Lipposen hallituksen esitykset merkitsevät monessa suhteessa radikaaleja periaatteellisia muutoksia. Hallitus ei enää näe valtion yhdeksi tärkeimmistä tehtävistä puolustaa heikoimmassa asemassa olevia, mikä on viime vuosikymmeninä ollut suomalaisen vähimmäisturva- ja tasa-arvoajattelun kulmakivenä.

Hallituksen linjaukset merkitsevät universaalisuuden periaatteesta luopumista mm. sairausajan turvassa ja kansaneläkejärjestelmässä. Myös työttömyyden kohdatessa eri ikäryhmiä kohdellaan eri tavoin. Monien valiokunnassa kuultujen asiantuntijoiden mukaan linjan muutos merkitsee kasvavaa syrjäytymisriskiä. Muutokset ovat myös vastoin hallitusohjelmassakin kirjattua tavoitetta vähimmäisturvan yhtenäistämisestä ja selkiyttämisestä.

Sosiaaliturvaan kohdistuvat monet leikkaukset yhdessä hallituksen verolinjausten kanssa johtavat valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan eri väestöryhmien välisten toimeentuloerojen kasvuun.

Hallitus säästää väärin. Siksi säästöt olisi pitänyt kohdistaa toisella tavalla. Erityisesti olisi tulut huolehtia siitä, että estetään leikkausten aiheuttamat kasautuvat vaikutukset, joita nyt tulee väistämättä varsinkin lapsiperheille. Lapsilisien, lasten kotihoidontuen ja eri etuuksien lapsikorotusten pienentäminen heikentävät voimakkaasti varsinkin useampilapsisten perheiden toimeentulomahdollisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 33 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että sosiaalisten tulonsiirtojen, maksujen ja verotuksen yhteisvaikutukset selvitetään kiireellisesti ja huolehditaan, että leikkaukset eivät heikennä kaikkein heikko-osaisimpien turvaa.”

Hallituksen säästötoimissa toistuu johdonmukaisesti linja, jossa eri-ikäisiä ihmisiä kohdellaan eri tavoin. Työpaikkansa säilyttäneet ja muutenkin turvatuimmassa asemassa olevat eivät joudu säästötoimien kohteeksi. Lapsiperheiden ohella varsinkin nuoriin alle 20-vuotiaisiin sen sijaan kohdistetaan monia heidän asemaansa heikentäviä muutoksia, kuten opintotuen leikkaus ja työmarkkinatuen poistaminen sekä sairausturvan heikentäminen opiskelu- ja varusmiesaikana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 33 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että sosiaaliturvaa kehitettäessä otetaan tasapuolisesti huomioon eri ikäryhmien tarpeet niin, että säästötoimenpiteissä vältetään ikäsyrrintä.”

Paitsi toimeentuloa, lapsiperheiltä kavenneetaan myös valinnanmahdollisuuksia. Keskusta ei hyväksy lasten kotihoidontukeen tehtävää lähes neljänneksen leikkausta. Se ei ole perusteltavissa edes säästösyistä, sillä perheet joutuvat turvautumaan entistä enemmän yhteiskunnalle kalliimpaan kunnalliseen päivähoitoon. Kun useat vanhemmista palaavat suunniteltua nopeammin työelämään, seurauksena on sijaisuuksien väheneminen ja avoimen työttömyyden lisääntyminen.

Työttömyyttä lisäävät myös ylisuuret kuntien valtionosuuksien leikkaukset sekä liian nopeassa aikataulussa toteutettavat lomituspäätösmäärärahajärjestelmän leikkaukset. Keskusta esittää näihin säästölinjan, joka turvaa parhaalla tavalla kansalaisten palvelujen saannin ja kunta-alalla työskentelevien työllisyyden. Kunnallisten peruspalveluiden piirissä työpaikat ovat naisvaltaisia. Näin ollen näiden työpaikkojen menetykset yhdessä suuremmassa määrin naisiin kohdistuvien sosiaaliturvan leikkausten kanssa merkitsevät sukupuolten välisen epätasa-arvon kasvamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 33 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että talous-, työllisyys- ja sosiaalipoliittisia päätöksiä tehtäessä huolehditaan eri sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisesta.”

Työttömyysturvan osalta hallitus on valinnut linjan, joka entisestään heikentää heikoimman turvan eli työmarkkinatuen piirissä olevien pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien asemaa. Tältä osin esitämme työministeriön pääluokkaan lisämäärärahaa. Pääluokan perusteluissa esitetään myös toimivampi vaihtoehto: työttömyyskassajärjestelmän uudistus ja ansiosidonnaisen työttömyysturvan rakenneuudistuksen aloittaminen jo vuonna 1996.

Tulevien eläkemenojen kasvun hillitsemiseksi tarvitaan pitkävaikutteisesti vaikuttavia säästö-

jä. Keskusta hyväksyykin pääosin hallituksen esitykset yksityisalojen ja valtion eläkkeiden määräytymisperusteiden uudistamisesta. Emme kuitenkaan hyväksy ikäjakoon perustuvan kahden eri indeksin soveltamista, koska se johtaa yli 65-vuotiaiden eläketurvan heikentymiseen suhteessa muihin väestöryhmiin.

Keskusta ei hyväksy kansaneläkelakiin tehtäviä periaatteellisesti merkittäviä muutoksia perustein, jotka esitetään tarkemmin alamomentin 60 perusteluissa. Maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia menoja Keskusta säästäisi vähemmän kuin hallitus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 33 perusteluissa lausutaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että sosiaaliturvan kehittämisen lähtökohtana tulee olla jokaiselle kuuluva Suomessa asumiseen perustuva sosiaaliturva, jolla turvataan yhtäläinen ja kattava vähimmäisturva ja kohtuullinen ansioturva elämän eri riskitilanteissa.

Valiokunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut turvataan kaikille tasapuolisesti riippumatta iästä, sukupuolesta, asuinpaikasta tai muusta vastaavasta seikasta.”

15. Perhekustannusten tasaus

52. Lapsilisät (arviomääräraha)

Pääministeri Lipposen hallitus leikkasi lapsilisää 375 miljoonalla markalla (vuositasolla 750 miljoonaa markkaa) 1.7.1995 alkaen. Lapsilisien pienentäminen kohdistettiin erityisesti perheisiin, joissa on kaksi tai useampia lapsia. Markkamääräisesti suurempina ja useamman lapsen perheisiin erityisesti kohdistuvina lapsilisien leikkaukset toimivat hyvin epäsosiaalisesti. Lopputulospolitiikka leikkauksesta on päinvastainen siihen nähden, mikä eri perhetyyppien toimeentuloa koskevien tutkimusten perusteella olisi ollut oikeudenmukaista.

Epäkohdan korjaamiseksi lapsilisää tulee vuoden 1996 alusta korottaa siten, että korotus painotetaan kahden tai useamman lapsen perheisiin. Yksinhuoltajakorotus pidetään edelleen 200 markkana kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.15.52 otettaisiin ylimääräisenä lisäyksenä 400 000 000 markkaa.

18. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Hallituksen esitys poistaa oikeus sairauspäivärahaan tulottomilta sekä heikentää merkittävästi pienimpiä päivärahoja on äärimmäisen epäsolidaarinen ja vastoin perusoikeusuudistusta. Valiokunnan tekemät korjaukset poistavat osan ongelmista, mutta eivät kuitenkaan takaa aukotonta vähimmäisturvaa jokaiselle kansalaiselle sairauden aikana. Sen vuoksi vähimmäispäiväraha on Keskustan mielestä säilytettävä nykyisen tasoisena ja ansiosidonnaisen osan määräytymisperusteita muutettava oikeudenmukaisemmiksi niin, että kokonaissäästötavoite toteutuu.

Kun valiokunta teki vaikeavammaisten kuntoutuksen osalta Keskustan edellyttämät korjaukset, ei Keskustan esitys sairausvakuutuksen loppusumman osalta eroa valiokunnan mietinnöstä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 33.18.60 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että sairausajan ja muun vähimmäisturvan yhtenäistäminen ja selkiyttäminen toteutetaan nopeasti hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti ja että näin estetään kansalaisten joutuminen perustoimeentuloturvan ulkopuolelle sairauden aikana.”

19. Eläkevakuutus

51. *Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaisista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Hallitus on esittänyt maatalousyrittäjien eläkelaisista johtuviin menoihin 150 miljoonan markan leikkausta vuonna 1996. Myös seuraavina vuosina leikkaus olisi samansuuruinen. Muutos on liian suuri ottaen huomioon maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän poikkeuksellisuuden mm. työssä ja eläkkeellä olevien määrän suhteen. Leikkaus johtaisi maatalousyrittäjien eläkemaksun kohtuuttomaan nousuun, mikä vaikeuttaisi

monien muiden samanaikaisten säästötoimenpiteiden vuoksi jo muutenkin ahdingossa olevien maatalousyrittäjien toimeentuloa ja vaarantaisi eläkejärjestelmän rahoituksen. Pienentämällä säästötavoitetta nämä vaarat voidaan välttää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.19.51 otettaisiin lisäyksenä 100 000 000 markkaa.

60. *Valtion osuus kansaneläkelaisista johtuvista menoista* (arviomääräraha)

Keskusta ei hyväksy kansaneläkkeen pohjaosan muuttamista työeläkevähenteiseksi, koska se murtaa suomalaisen kansanvakuutuksen toisen peruspilarin: oikeuden kansaneläkkeeseen. Mielestämme sosiaaliturvassa tulee säilyttää hyväksi koettu universaalisuusperiaate. Pohjaosan asteittainen poisto heikentää pienehköä työeläkettä saavien toimeentuloa, mutta ei vaikuta lainkaan suuria eläkkeitä nauttivien eläkkeen määrään. Työkyvyttömyyden määrittelyssä pohjaosan poisto tulee aiheuttamaan kirjavuutta, koska kansaneläkelaitoksen koordinoiva rooli häviää. Edelleen on ratkaisematta, miten pohjaosaan sidotut muut etuudet jatkossa määräytyvät.

Keskusta on tyytyväinen, että valiokunta otti aikalisän kansaneläkkeen lapsikorotusten poistamisen osalta. Keskustan mielestä olisi kuitenkin luovuttava kokonaan niiden poistamisesta, samoin kuin suunnitelmista poistaa hautausavustus ja puolisolisä.

Kansaneläkemenoiissa voidaan vuonna 1996 toteuttaa säästö pienentämällä pohjaosaa 45 markalla kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.19.60 otettaisiin lisäyksenä 230 000 000 markkaa.

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

30. *Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

Kuntien valtionosuuksien ylimitoitettu leikkaus vaarantaa varsinkin vaikeimmassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien mahdollisuudet turvata asukkaalleen sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut. Uhkana on myös kunta-alan työntekijöiden työttömyyden ja lomautusten lisääntyminen.

Valtionosuusleikkaukseen on sisällytetty myös lasten kotihoidontuen 700 miljoonan markan eli lähes neljänneksen leikkaus. Tämä lisää monien lapsiperheiden taloudellista ahdinkoa ja johtaa hakeutumiseen työmarkkinoille suunniteltua aikaisemmin. Seurauksena on kalliimman kunnallisen päivähoidon kasvava käyttö ja mm. sijaisten paheneva työttömyys. Yhteiskunnan todelliset säästöt eivät toteudu hallituksen arvioimalla tavalla, kun edellä mainittujen kustannusten lisäksi otetaan vielä huomioon kunnallisen toimeentulotuenkin kasvava tarve.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan onkin lisättävä riittävät määrärahat lainmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.32.30 otettaisiin lisäyksenä 830 000 000 markkaa.

57. Lomatoiminta

40. *Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin* (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien lomituspalveluissa on mahdollista säästää mm. lomitusjärjestelmää koskevilla uudistuksilla ja eräillä muilla keinoilla. Maatalousyrittäjien määrän väheneminen jo sinänsä pienentää kustannuksia vuosittain. Hallituksen esittämien säästöjen aikataulu on kuitenkin kohtuuton. Liian rajut säästöt lisäävät maatalouslomittajien työttömyyttä ja vaarantavat lomituspalvelujen saannin. Säästöt tuleekin jaksottaa pitemmälle ajalle, kuten maa- ja metsätalousvaliokunta yksimielisesti totesi lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Keskustan mielestä vuonna 1996 säästötavoitteesta voidaan toteuttaa noin puolet.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.57.40 otettaisiin lisäyksenä 130 000 000 markkaa.

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Työttömyys on valtiontalouden vajauksen ohella toinen suurista ongelmistamme. Hallitus on asettanut tavoitteeksi työttömyyden puolittamisen vaalikauden aikana. Tavoite on oikea, mutta hallituksen keinot sen saavuttamiseksi

ovat osin virheellisiä, osin riittämättömiä ja liian hitaita. Kun työttömyyden lasku oli alkuvuonna jo hyvässä vauhdissa, on se nyt merkittävästi hiipunut. Niinpä työttömyys on uusimpien tietojen mukaan vain parikymmentätuhatta alempi kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana, kun ero vielä alkuvuonna oli 42 000. Kausivaihtelusta puhdistettuna työttömyys on pysytellyt liki samana jo usean kuukauden ajan.

Työministeriön valiokunnalle antaman selvityksen mukaan työvoimapiirien arviot ensi vuoden työllisyyskehityksestä ovat selvästi pessimistisempiä kuin ne olivat vielä viime keväänä ja mitä hallitus on arvioinut.

Keskeisenä syynä työttömyyden laskun hidastumiseen on taloudellisen kasvun vaimentuminen. Erityisen ongelmallista on, että kotimarkkinasektorin, mm. rakennustoiminnan ja palveluiden, elpyminen ei ole lähtenyt käyntiin.

Samanaikaisesti menetetään työpaikkoja eräillä yksityisillä palvelualoilla, kuten pankkisektorilla, sekä elintarviketaloudessa ja kunnissa. Hallituksen talousarvioesityksen sisältämät leikkaukset edelleen pahentavat viimeksi mainittujen alojen työttömyyttä. Yhdessä työvoiman tarjontaa lisäävien säästöpäätösten, mm. kotihoidontuen ja opintotuen leikkausten, kanssa nämä lisäävät työttömyyttä jopa 30 000:lla.

Keskusta on esittänyt laajan talous- ja työllisyysohjelman, jossa esitetään keinot työttömyyden alentamiseksi ensi vuonna 50 000—60 000 pienemmäksi kuin mihin hallituksen linja johtaa. Ohjelman ytimenä on virheellisten säästöpäätösten oikaiseminen sekä pienen ja keskisuuren yritystoiminnan voimakas vauhdittaminen.

Yritystoiminnan edellytysten parantamiseksi alennetaan huomattavasti varsinkin pienten yritysten välillisiä työvoimakustannuksia. Lisäksi turvataan uuden työn luomiseksi tärkeät yritysten kehittämispanostukset KTM:n pääluokan kohdalla tarkemmin kuvatulla tavalla. Näiden keinojen käyttäminen mahdollistaa paremman työllisyyden eikä vääristä yritysten välistä kilpailutilannetta, kuten saattaa tapahtua suorien työllistämistukien yhteydessä. Näiden toimien toteuttaminen mahdollistaa sen, että työvoimapolitiikan toimeenpanon vaatimia valtion voimavaroja voidaan vastaavasti hieman keventää.

Keskusta pitää myös välttämättömänä, että toteutetaan nopeasti pk-sektorin tarpeet ymmärtävä työelämäuudistus. On tunnustettava, että työelämässä on tapahtunut ja tapahtumassa valtava murros. Vanhoihin rakenteisiin ripustautu-

va politiikka ja jäykistynyt työmarkkinamekanismi eivät kykene vastaamaan uusiin haasteisiin. Kun työllistämisen tiellä yleisesti tunnustetaan olevan myös lainsäädännöllisiä esteitä, on ne poistettava ilman viivytyksiä.

Keskustan mallin mukainen talous- ja työllisyysohjelma alentaisi merkittävästi työttömyyttä. Työtä vailla on kuitenkin edelleen merkittävä määrä ihmisiä, ja heidän toimeentulonsa on turvattava. Työttömyyden pitkittyminen nostaa suhteellisesti varsinkin työmarkkinatukea saavien pitkäaikaistyöttömien osuutta. Nuoret ovat toinen merkittävä työmarkkinatuen saajien ryhmä.

Keskusta ei hyväksy hallituksen linjausta, joka heikentää juuri vaikeimmassa tilanteessa olevien, työmarkkinatukea saavien tilannetta. Lapsikorotusten pienentäminen ja odotusajan pidentäminen johtavat kunnallisen toimeentulotuen tarpeen kasvuun. Työmarkkinatukeen on varattava riittävät määrärahat. Säästöjä puolestaan voitaisiin saada oikeudenmukaisemmin aloittamalla ansiosidonnaisen työttömyysturvan rakenneuudistus jo vuoden 1996 alusta alkaen. Erityisen tärkeä keino työttömyyden taakan jakamiseksi on uudistaa työttömyyskassajärjestelmä siten, että siirrytään yhteiseen kassaan, jonka jäsenmaksuperuste on kaikille yhtäläinen. Näin tasoitetaan maksurasite eri alojen kesken ja saadaan työttömyyden kustannuksiin osallistumaan oikeudenmukaisesti myös ne, joiden työpaikat ovat parhaiten turvatut.

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

29. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ostopalvelut (arviomääräraha)

Talous- ja työllisyyspolitiikan muutos yritystoimintaa lisääväksi ja avoimen sektorin työllisyyttä parantavaksi mahdollistaa säästöt työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ostopalveluissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 34.06.29 vähennettäisiin 80 000 000 markkaa.

30. Valtionapu kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)

Kuntien varsinaisten valtionosuuksien lisääminen kuntien perustehtävien turvaamiseksi sekä talous- ja työllisyyspolitiikan linjan muutos yritystoimintaa lisääväksi ja avoimen sektorin työllisyyttä merkittävästi parantavaksi mahdol-

listaa säästöt kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen suunnattavissa työministeriön hallinnonalan valtionavuuissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 34.06.30 vähennettäisiin 60 000 000 markkaa.

52. Työmarkkinatuki (arviomääräraha)

Perusoikeusuudistus edellyttää myös työttömien yhdenvertaista kohtelua ja sitä, että kansalaisia ei siirretä ensisijaisen sosiaaliturvan piiristä kunnallisen toimeentulotuen varaan. Työmarkkinatuen lapsikorotusten pienentäminen ja odotusajan pidentäminen ovat vastoin näitä periaatteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 34.06.52 otettaisiin lisäyksenä 350 000 000 markkaa.

62. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)

Talous- ja työllisyyspolitiikan linjan muutos yritystoimintaa lisääväksi, yritysten kehittämisedellytysten parantamiseksi ja avoimen sektorin työllisyyden kohentamiseksi mahdollistavat säästöt valtionavusta työttömyyden lieventämiseen varattavissa määrärahoissa työministeriön hallinnonalalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 34.06.62 vähennettäisiin 60 000 000 markkaa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pohjois-Suomessa on valmistumassa kartoitutus Rion sopimuksen mukaisesti luonnonsuojellisesti arvokkaiden vanhojen metsien suojelemiseksi. Rion sopimuksen pohjalta tehty kansainvälinen suositus asettaa valtioille 5 prosentin suojelutavoitteen metsätalousmaasta. Juuri valmistuneen Metsäntutkimuslaitoksen kansainvälisiin kriteereihin pohjautuvan selvityksen mukaan Suomi täyttää tämän tavoitteen, ja Suomessa on suojeltu metsätalousmaata 6,8 prosentin pinta-alalta. 96 prosenttia tähän asti suojeluun osoitetusta metsäalasta sijaitsee Pohjois-Suomessa nyt kartoituksessa olevalla alueella. Suoje-

lun aluetaloudelliset vaikutukset ovat huomattavat.

Rion sopimusten periaatteiden toteuttaminen edellyttäisi ekologisten periaatteiden huomioon ottamista nykytilannetta paremminkin metsätaloustaloudessa olevissa metsissä sekä luonnonsuojelualueiden perustamista muualle kuin Pohjois-Suomeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että pääluokan 35 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että tehdesään päätöstä Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelusta hallitus samalla tekee päätökset täysimääräisistä kompensatioista suojelun haittavaikutuksista työtömmiksi joutuville sekä aluetalouksille koituvista tappioista niin, että suojelun kustannukset koko kansantaloudelle tulevat samanaikaisesti päätetyiksi.”

45. Asunto- ja rakennustoimi

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä on lisätty valtion tukeman asuntotuotannon tavoitemääriä ja muutettu uustuotannon painopistettä hienoisesti aravalainoitettun vuokra-asuntotuotannon puolelle. Samoin aravalainoitettun korjaustoiminnan tavoitemääriä on lisätty. Toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia. Tässä tilanteessa on järkevää lisätä aravatuotannon osuutta valtion tukemassa tuotannossa.

Valtion intressissä on sille itselleen sekä asukkaille halvaksi tulevan asuntorahoitusmuotojen

kehittäminen. Viime vaalikaudelle käynnistettiin asuntolainojen arvopaperistaminen asuntotuotannon elvyttämiseksi.

Valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä todetaan, että ”valtion asuntorahaston varoista saadaan myöntää lainoja yhteensä enintään 4 715 000 000 mk sekä sen lisäksi vuodelta 1995 peruuntuneita hankkeita tai muuten käyttämättä jäänyttä myöntämisvaltuutta vastaava määrä”.

Mielestämme arvopaperistamisella voidaan koota huomattavasti enemmän varoja kuin hallitus on ennakoanut. Katsommekin, että aravamyöntämisvaltuutta tulisi lisätä 460 miljoonalla markalla. Tällöin voitaisiin käynnistää lähes 1 000 asunnon uustuotanto sekä 1 300 asunnon perusparantaminen.

Esittämämme aravavaltuuden lisäys ei kasvata budjettimenoja eikä valtion lainanottoa. Hallituksen esittämää linjaa voimakkaampi uustuotannon vauhdittaminen ja peruskorjauksiin panostaminen olisi myös työllistämisen näkökulmasta vahvasti perusteltu.

Edellä olevan perusteella esitämme, että valtion vuoden 1996 aravamyöntämisvaltuutta lisättäisiin 460 miljoonalla markalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.45.60 perustelujen toinen kappale muutetaan seuraavaksi:

”Vuonna 1996 saadaan valtion asuntorahaston varoista myöntää lainoja yhteensä enintään 5 175 000 000 mk sekä sen lisäksi vuodelta 1995 peruuntuneita hankkeita tai muuten käyttämättä jäänyttä myöntämisvaltuutta vastaava määrä.”

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1995

Mauri Pekkarinen
Maria Kaisa Aula
Raimo Liikkanen

Jukka Vihriälä
Markku Vuorensola
Markku Lehtosaari

Markku Koski
Olavi Ala-Nissilä
Maija-Liisa Lindqvist

II

YLEISPERUSTELUT

Hallitus nimesi itsensä työllisyyden ja yhteisvastuun puolueeksi. Kuitenkaan työttömyys ei ole maaliskuun jälkeen alentunut, vaan pikemmin kasvanut. Työllisyyteen on kiinnitetty liian vähän huomiota verrattuna mm. EMU-kriteerien täyttämisen intoon. Myöskään yhteisvastuullisuutta ei ole tunnettu: toisille annetaan, kun toisilta otetaan. Otetaan kaikkein heikoimmilta, mikä on täysin ristiriidassa vastuullisen asioiden hoidon kanssa.

Kristillinen Liitto pitää valtion talouden tasapainottamista ja työllisyyttä tärkeinä. Eräillä veroratkaisuilla olisi voinut mahdollistaa eräiden tärkeiden tulonsiirtojen säilyttämisen.

Edellisessä hallituksessa annettiin finanssipoliitikassa sosiaaliselle aspektille paljon arvoa, esimerkiksi korotettu sava-maksu, pakkolainalla oli korkeahko kynnys jne.

Tämän budjetin pahimmat virheet ovat: 1. sairausvakuutuksen päivärahaa koskevat leikkaukset, 2. yksityisteiden valtion avun poistaminen, 3. kotihoidontuen leikkaaminen ja 4. opintorahan leikkaaminen.

Näitä leikkauksia olisi voitu kompensoida säilyttämällä televero, 400—500 milj., korottamalla eräitä valmisteveroja n. 400 milj. markkaa sekä ns. pörssiveron palauttamisella n. 800 milj. markkaa.

Valtion kuntien avustuksiin kohdistuvat leikkaukset ovat suuria ja koskevat viime kädessä kunnallisia palveluja tarvitsevia henkilöitä. Kunnat ovat eri asemassa, koska 3,8 miljardin leikkauks ei ota huomioon sitä, että toisissa kunnissa veroäyrikertymä on kasvanut, mutta toisissa kunnissa päinvastoin pienentynyt. Tästä syystä pitäisi harkinnanvaraista valtionapua köyhillä kunnille korottaa 50 miljoonasta huomattavasti.

Kansallisen maataloustuen leikkausten takia on aiheutettu tarpeetonta ahdinkoa, minkä vuoksi esitettyä summaa on tarpeen korottaa 272 milj. markkaa. Kehitysapuleikkaukset eivät ole kansainvälisten sitoumustemme mukaisella tasolla ja niihin on aiheellista lisätä 200 milj. markkaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

TULOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

08. Valmisteverot

Verotuksen painopistettä olisi siirrettävä yhä enemmän palkkatuloverotuksesta erillisiin välilisiin veroihin. Viime vuosina tehdyt muutokset välillisiin veroihin ovat koskeneet pääasiallisesti vain tupakka-, alkoholijuoma- ja polttoaineveroja.

Valmisteverojen tuotto on huomattava ja pienetkin korotukset tuotteiden hintoihin tuottavat merkittäviä summia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että luvun 11.08 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että makeis- ja virvoitusjuomaveroa korotetaan siten, että sen vaikutus kuluttajahintaan olisi n. 30 p virvoitusjuomapullon ja makeispussin hintaan.”

10. Muut verot

Uusia pisteveron tapaisia veroja on viime vuosina otettu käyttöön, mutta myös lopetettu. Matkustaja- eli chartervero on aika ajoin niin Suomessa kuin ulkomailla ollut käytössä. Tätä veroa on perusteltu sekä fiskaalisilla syillä että vaihtotasesyillä.

Kansalaisten ja kansantalouden kannalta tämä vero on kuitenkin parempi kuin palkkatulovero ja sama koskee televeroa, joka esitetään lopetettavaksi vuonna 1996. Muutama vuosi sitten luovuttiin ns. pörssiverosta, jonka tuotto vanhan veroprosentin ja nykyisen pörssiliiketoiminnan mukana olisi noin 800 miljoonaa mark-

kaa. Entisessä muodossa pörssiveroa ei voitane periä, mutta osakeyhtiöiden arvo-osuusjärjestelmiin tehtävät merkinnät voisivat olla veroperusteena.

Tällainen vero ei vaikuttaisi kielteisesti varsinaiseen osakekauppaan, mutta se saattaisi hillitä siihen liittyvää keinottelua, jota yhteiskunnan pitäisi muutoinkin yrittää rajoittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että luvun 11.10 perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että selvitetään miten osakeyhtiöiden arvo-osuusjärjestelmään tehtävät merkinnät voitaisiin tehdä leimaveron alaisiksi.”

M E N O T

Pääluokka 24

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. *Varsinainen kehitysyhteistyö* (siirtomääräraha 3 v)

Kehitysyhteistyöhön osoitetut varat jäävät selvästi alle 0,4 prosentin bruttokansantuotetuuden, vaikka eduskunta päätti 1994, että 0,4 prosenttia on ehdoton minimi. Lisäksi prosenttiosuuteen on hallituksen esityksessä laskettu mukaan valtiovarainministeriön pääluokasta suoritettava 200 miljoonaa markkaa kehitysyhteistyöhön. Mainitun 0,4 prosentin osuuden bruttokansantuotteesta pitäisi kuitenkin toteutua pääluokassa 24.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että momentille 24.30.66 lisättäisiin 200 000 000 markkaa, josta osoitetaan käyttösuunnitelman kohtaan 2 (Maa- ja aluekohtainen yhteistyö) 100 000 000 markkaa,
kohtaan 6 (Humanitääriäinen apu) 70 000 000 markkaa, ja
kohtaan 9 (Kansalaisjärjestöt) 30 000 000 markkaa.*

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

97. (26.97, osa) Avustukset kunnille

34. *Kuntien harkinnanvarainen avustus*

Harkinnanvaraiseen rahoitusavustukseen suunniteltu 50 miljoonaa markkaa tulee olemaan liian pieni parantamaan riittävästi vaikeuksiin joutuneiden kuntien rahoitusasemaa. Määrärahan olisi oltava ainakin 300 miljoonaa markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 26.97.34 lisättäisiin 250 000 000 markkaa kuntien harkinnanvaraiseen avustukseen.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

39. Opintotuki

55. *Opintoraha* (arviomääräraha)

Alle 20-vuotiaat korkeakouluopiskelijat ovat täysin kohtuuttomassa tilanteessa opintorahan suuruuden suhteen verrattuna yli 20-vuotiaisiin. Opiskelutilanne ja -kulut ovat kaikille samat, joten oikeudenmukaisuuden vuoksi tämä tilanne on korjattava välittömästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.39.55 lisättäisiin 130 000 000 markkaa.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSHALLINNONALA

31. Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

41. *Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)* (siirtomääräraha 2 v)

Ei ole oikein, että maatalouden kansallista tukipakettia pienennetään sovitusta määrästä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 30.31.41 lisättäisiin 272 000 000 markkaa käytettäväksi maaja puutarhatalouden kansalliseen tukeen.

86. (30.86 ja 96) Metsätalous (osa EU)

42. Valtionapu metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioille (osa EU)

Metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioiden pienennetty tuki on yhteiskunnan oman hyvinvointioksan sahaamista, sillä nykyajan vaatimaa tehokasta metsänhoitoa ei saada ilman hyvin toimivaa metsäsuunnittelua, metsänomistajien neuvontaa ja kehittämistoimintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 30.86.42 lisättäisiin 30 000 000 markkaa.

44. Metsänparannustuki (osa EU) (siirtomääräraha 3 v)

Metsänparannustukea on vähennetty, vaikka todellinen tarve ei suinkaan ole pienentynyt. Metsien merkitys kansantaloudellemme ja hyvinvoinnillemme on ratkaiseva. Viennistä lähes 40 prosenttia on metsätuotteita ja valuuttavirroista noin 50 prosenttia. Mitä metsänparannuksesta on pois, on suoraan pois tulevasta.

Metsänparannusvarojen leikkaus ei ole myöskään sopusoinnussa työllisyyden hoidon tavoitteiden kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 30.86.44 lisättäisiin 40 000 000 markkaa.

Pääluokka 31

LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

(25.) Tienpidon valtionavut

(50.) Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha)

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1995

Bjarne Kallis

Yksityisteillä on merkitystä myös muille tien käyttäjille, kuten marjastajille ja vapaa-aikanaan luonnossa liikkuville sekä erityisesti puutavaran kuljettajille. On kohtuutonta, että valtio vetäytyy kokonaan pois vastuusta.

Lossien yöliikenteen lopettaminen tai sen muuttaminen tilausperusteiseksi on ongelmallista. Lossien hoitamat osuudet ovat osa tieverkkoa, jonka käyttämisen tulee olla mahdollista yölläkin. Myös tilausperusteiseen yöliikenteeseen siirtyminen aiheuttaa huomattavaa käytännön haittaa esimerkiksi kalastajille, maanviljelijöille, vuorotyöntekijöille ja turisteille. Lossien tulee kulkea myös yöllä, silloin kun kohtuullisen pituista kiertotietä ei ole käytettävissä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että luku 31.25 ja sillä oleva momentti 31.25.50 Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon (arviomääräraha) palautettaisiin talousarvioon ja

että momentille 31.25.50 otettaisiin 70 000 000 markkaa.

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

06. Työvoimapolitiikan toimeenpano

62. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (arviomääräraha)

Työllisyyshallituksen nimeä kantavan hallituksen pitäisi kiinnittää erityisen paljon huomiota työllisyyden edistämiseen. Vanhojen työllistämiskeinojen lisäksi pitää uusiakin keinoja soveltaa. Valtionapu työttömyyden lieventämiseen vaikuttaa välittömästi työllisyystilanteeseen ja tässä vaikeassa tilanteessa tähän tarkoitukseen varattua määrärahaa tulee korottaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 34.06.62 lisättäisiin 200 000 000 markkaa.

ULKOASIAINVALIOKUNTA

Liite 1

Lausunto 1/1995 vp

Hallituksen esitys 72/1995 vp

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla ulkoasiainvaliokunta on päättänyt antaa lausunnon hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 1996 (HE 72/1995 vp), joka on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan 19 päivänä syyskuuta 1995.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina alivaltiosihteeri Mauri Eggert, osastopäällikkö Marjatta Rasi ja linjanjohtaja Pertti Majanen ulkoasiainministeriöstä sekä budjettipäällikkö Erkki Virtanen valtiovarainministeriöstä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kehitysyhteistyö ja kehitysmaasuhteet ovat olennainen osa Suomen ulkopolitiikkaa ja ulkomaanapua. Kehitysyhteistyön todetaan olevan tärkeimpiä kanavia vuorovaikutukseen kehitysmaiden kanssa. Valiokunta on näistä asioista samaa mieltä.

Esityksessä arvellaan Suomen kehitysyhteistyön määrän vuonna 1996 vastaavan 0,34 prosenttia bruttokansantuotteesta. Vuonna 1988 vastaava bkt-osuus oli 0,60, vuonna 1991 0,80 ja vuonna 1994 0,31 prosenttia. Jos bruttokansantuote kasvaa vuonna 1996, valiokunta pitää mahdollisena, että kehitysyhteistyön bkt-osuus tulevana vuonna painuu alle 0,3 prosentin. Huolimatta tällaisen vähenemisen laskennallisesta luonteesta valiokunta pitää sen heijastamaa kehityksen suuntaa erittäin huolestuttavana.

Toisaalta kehitysyhteistyöbudjetissa nyt esitetyt myöntö- ja sopimusvaltuudet uhkaavat täysimääräisinä käytettäessä syödä kaiken liikkumailan lähivuosien määrärahoissa, jollei niissä ole odotettavissa merkittävää tasokorotusta.

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset ovat kohdistuneet sekä Suomen osallistumiseen YK:n erityisjärjestöjen monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön että Suomen kahdenväliseen kehitysyhteistyöhön. Lisäksi kehitysyhteistyöbudjetissa on ollut ja on edelleen painotuksia, joita valiokunta ei pidä onnistuneina. Tällainen on

erityisesti kehitysmaihin suuntautuvan viennin korkotuen huomattava osuus, joka tosin on hie-
man laskenut käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä. Kehitysvaikutuksiltaan verraten vähäisen korkotuen korostaminen ei edistä kehitysyhteistyön vastaanottajamaiden tarpeista lähtevän kehityksen tukemista. Jotta kehitysyhteistyövarojen käyttö olisi paremmin sopusoinnussa kehitysyhteistyöstrategian kanssa, pitäisi valiokunnan mielestä harkita uusien korkotukiluottojen jäädyttämistä kehitysyhteistyövarojen jäädyttämisen ajaksi.

Valiokunnan käsityksen mukaan hankintojen suuntaamista kotimaahan voidaan kehitysyhteistyön tavoitteet huomioon ottaen paremmin edistää jäljempänä esitetyllä tavalla.

Valiokunnalle annetun selvityksen mukaan muiden ministeriöiden kuin ulkoasiainministeriön pääluokkiin sisältyvistä kehitysavun luonteisista määrärahoista, jotka kokonaismäärältään ovat noin 500 miljoonaa markkaa, vain noin 300 miljoonaa markkaa on sellaista, joka OECD:n kriteerien mukaan voidaan laskea viralliseksi kehitysavuksi.

Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus on sisällytetty esitykseen erillisenä alakohtana, mitä valiokunta pitää oikeansuuntaisena kehityksenä. Yleisemminkin pitää varmistaa kehitystutkimukseen ja -evaluaatioon tarkoitettujen määrärahojen riittävyys.

Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista Euroopan unionille menevä osuus on valiokunnalle annetun selvityksen mukaan vaikeasti arvioitavissa. Esityksessä on EU:n komission arvion mukaisesti osoitettu 40 miljoonaa markkaa Euroopan kehitysrahastolle (EDF) ja 200 miljoonaa markkaa EU:n omaan kehitysyhteistyöbudjettiin valtiovarainministeriön pääluokassa. Viimeksi mainitun luvun oletetaan pysyvän tulevana vuosina ennallaan, kun taas Suomen EDF:lle menevän maksun oletetaan olevan vuonna 1997 90 Mmk, vuonna 1998 130 Mmk ja vuonna 1999 160 Mmk. Suomen osuus koko EDF-8:sta olete-

taan olevan 1 160 Mmk. Neuvottelujen viivästy-
misen vuoksi on epävarmaa, alkavatko maksa-
tukset jo vuonna 1996. Valiokunta pitää tärkeä-
nä, että Suomen maksuista EDF:lle ja kokonais-
osuudesta siinä mahdollisimman pian saadaan
tarkat tiedot.

Mikäli Euroopan kehitysrahaston vuoden
1996 maksatus ei toteudu, siihen arvioitu noin 40
miljoonaa markkaa tulisi käyttää rahoitustueksi
YK:n kehitysjärjestöille (UNDP:lle, UNICEF:lle,
UNIFEMille, UNFPA:lle ja WFP:lle).

Esityksessä on osoitettu vajaat 200 miljoonaa
markkaa YK-järjestelmän kautta tapahtuvaan
monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön ja suunnit-
teen saman verran kansainvälisten rahoituslai-
tosten vastaavaan toimintaan. Valiokunnan saa-
man tiedon mukaan määrärahojen jakautumi-
nen YK-järjestelmän eri osille (pääasiassa
UNDP:lle, UNICEFille, UNFPA:lle ja WFP:lle)
ei olennaisesti poikkeaa kuluvan vuoden jakau-
masta. YK-järjestelmälle ja kansainvälisille ra-
hoituslaitoksille tarkoitettujen määrärahojen
leikkaukset ovat viime vuosina olleet tuntuvim-
pia. Valiokunta tähdentää, että Suomen EDF:lle
maksettavien osuuksien asteittainen kasvu ei saa
entisestään heikentää maamme panosta monen-
keskiseen kehitysyhteistyöhön YK:n puitteissa.
Samalla valiokunta korostaa, että vain ylläpitä-
mällä laadukkaita bilateraali- ja monilateraali-
projekteja voimme osoittaa alan tuntemusta ja suomalaisten tuotteiden
käyttökelpoisuutta myös EU:n kehitysyhteistyöprojekteissa.

Valiokunta toteaa, että kehitysmäärärahoihin
tehdyt leikkaukset, jotka asiallisesti jatkuvat
vuonna 1996, eivät vastaa Suomen kehitysyhteis-
työn parlamentaariseen valmisteluunkin perus-
tuneita periaatteita. Kahdenvälisen kehitysyhteis-
työn leikkaukset huonontavat mahdollisuuksia
pitkäjänteiseen maaohjelmointiin ja heiken-
tävät Suomen mainetta yhteistyökumppanina.
Valiokunnan saaman tiedon mukaan Suomi ei
kuitenkaan ole joutunut jättämään kesken yhtään
kehitysyhteistyöprojektia, vaikka joidenkin
projektien sisältöä on jouduttu supistamaan.
Suomi ei toistaiseksi myöskään ole joutunut pe-
rumaan sitoumuksiaan. Suomen kehitysyhteis-
työmäärärahoissa yleisesti tapahtunut jyrkkä
lasku on kansainvälisesti kuitenkin herättänyt
kielteistä huomiota.

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä valiokun-
nalle on ilmoitettu, että ulkoasiainministeriön
kehitysyhteistyöosasto ei ole joutunut toistaisek-
si vähentämään vakinaista henkilökuntaansa
toiminnan supistumisen vuoksi. Vähennystä on

kuitenkin tapahtunut luonnollisen poistumisen
kautta. Uutta rekrytointia ei viime vuosina ole
tapahtunut ja määrärahaissa työsuhteessa ol-
lutta henkilökuntaa on jouduttu vähentämään.

Kehitysyhteistyötä palvelevien yritysten pal-
veluksessa ollutta työvoimaa on valiokunnan
saaman tiedon mukaan hyvin todennäköisesti
jäänyt ilman kokemustaan vastaavaa työtä. Va-
liokunta näkee tässä kehityksessä sen kielteisen
mahdollisuuden, että suomalainen asiantunte-
mus kehitysyhteistyössä ajan myötä vähenee,
mikä olisi omiaan heikentämään kansallista pa-
nostamme.

Suhteessa Suomen maksatuksiin on suomalai-
sia asiantuntijoita ja konsultteja sekä suomalai-
sia tavarantoimituksia käytetty erittäin vähän
hyväksi. Sekä Norja että Ruotsi ovat viime aikoi-
na vahvistaneet monenkeskisiä hätäapuvalmiuk-
siaan. Myös Suomessa olisi perustettava hätä-
apuvalmiusvarasto sekä luotava monenkeskistä
hätäapua varten asiantuntijarekisteri ja pidem-
mällä jännevälikillä siviilihenkilöistä koostuva val-
miusyksikkö. Eräänä mahdollisuutena tilanteen
parantamiseksi valiokunta pitää aktiivista etukä-
teistiedon hankintaa perusteilla olevista projek-
teista.

Valiokunta panee myönteisesti merkille, että
hallitus on päättänyt teettää selvityksen kehitys-
yhteistyön painopisteistä, samoin kuin monen-
keskisen ja kahdenvälisen kehitysyhteistyön ja
eri apukanavien tuloksellisuudesta. Selvityksen
perusteella hallituksen on tarkoitus tehdä periaa-
tepäätös Suomen kehitysyhteistyön suuntaami-
sesta sekä suunnitelma aikataulusta, jolla kehi-
tysyhteistyön bruttokansantuoteosuutta voi-
daan nostaa 0,7 prosenttiin. Valiokunta pitää
tärkeänä, että hallitus johdonmukaisesti etenee
tähän tavoitteeseen selvittämällä omasta puolel-
taan mahdollisuudet sen toteuttamiseen näköpii-
rissä olevassa tulevaisuudessa ja laatimalla sitä
tarkoittavan selkeän ohjelman.

Erillisenä kysymyksenä valiokunta haluaa
kiinnittää huomiota ennenkin korostamaansa
kehitysmaiden naisten aseman parantamiseen.
YK:n väestökokouksessa Kairossa vuonna 1994
ja tänä vuonna pidetyssä YK:n naisten maail-
mankonferenssissa Pekingissä korostettiin var-
sinkin nuorten tyttöjen ja naisten koulutuksen
parantamiseen ja perhesuunnitteluun liittyviä ta-
voitteita. Myös imeväis-, lapsi- ja äitikuolleisuu-
den vähentäminen on viime vuosina saanut yhä
keskeisempää huomiota kansainvälisessä kehi-
tysyhteistyössä. Valiokunta toteaa, että Suomen
YK:n väestörahas-
tolle (UNFPA) antaman tuen

vähentäminen heikentää maamme panosta näiden tärkeiden tavoitteiden edistämiseksi.

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittavasti,

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1995

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Paasio, varapuheenjohtaja Biaudet, jäsenet Aaltonen (osittain), Hassi, Hurskainen, Isohookana-Asunmaa,

Juhantalo, Kekkonen, Korkea-aho, S. Pietikäinen, Salolainen, Tuomioja, Wahlström ja Zyskowitz (osittain) sekä varajäsenet Kallis ja Kiljunen (osittain).

Käytetyt lyhenteet:

EDF	Euroopan kehitysrahasto
EU	Euroopan unioni
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
UNDP	YK:n kehitysohjelma
UNFPA	YK:n väestörahasto
UNICEF	YK:n lastenavun rahasto
UNIFEM	YK:n naisten kehitysrahasto
WFP	Maaailman elintarvikeohjelma
YK	Yhdistyneet Kansakunnat

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Liite 2

Lausunto 5/1995 vp

Hallituksen esitys 72/1995 vp

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 19.9.1995 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmenevässä tarkoituksessa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 72/1995 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1996.

Valiokunta rajaa lausuntonsa talousarvioesityksen momentin 30.38.21 selvitysosaan, josta ilmenee, että Lohjan kaupungilta vuokratuissa kiinteistöissä sijainneen Porlan kalanviljelylaitoksen toiminta on lakkautettu.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina kalatalousylitarkastaja Kari Airaksinen maa- ja metsätalousministeriöstä, ylijohtaja Kare Turtiainen ja erikoistutkija Markku Kaukoranta Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta, kalatalousbiologi Markku Marttinen Uudenmaan maaseutuelinkeinopiiristä, johtaja Tarmo Jalava Köyliön kalanviljelylaitoksesta sekä kalastusmestari Pekka Ilmarinen Porlan kalanviljelylaitoksesta.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos on valiokunnalle antamassaan selvityksessä todennut tehtyjen selvitysten osoittavan, ettei Porlan laitoksen lopettaminen vaaranna kalakantojen hoitoa Etelä-Suomessa eikä uhanalaisten lajien säilyttämistä ja ettei laitoksen lopettamisesta myöskään ole merkittävää haittaa tutkimukselle.

Valiokunnalle annetussa selvityksessä on toisaalta tuotu esiin, että Porlan laitos on kaikista muista Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen laitoksista poikkeava, erityisesti eteläisten kevät-kutuisten kalojen viljelyyn soveltuva kalanviljelylaitos, joka on tuottanut eteläisen Suomen vesistöjen erityisolosuhteisiin hyvin soveltuvia hoitolajeja ja kantoja. Leimaa-antavaa Etelä-Suomen rannikon sisävesille on vesistöjen rehevyys ja savisameus. Porlan laitos on tuottanut kaikki valtion viljelemät toutaimet, karpit ja suutarit sekä valtaosan kuhasta ja täpläravusta. Laitoksen lakkauttaminen aiheuttaisi huomattavan lisävajeen kuhanpoikasten saannissa, josta tulisi-

vat kärsimään erityisesti eteläisimmän Suomen kuhankasvattajat ja istutukset.

Selvityksestä on myös käynyt ilmi, että Porlan laitos, joka on valtion ainoa kalanviljelylaitos eteläisessä Suomessa, on kehittänyt Suomessa käytössä olevat kuhan, toutaimen ja täpläravun viljelymenetelmät. Lakkauttaminen aiheuttaisi huomattavia vaikeuksia tai täydellisen katkoksen annoskokaisen täpläravun tuotantomenetelmien kehittämisessä. Lisäksi laitoksen lakkauttaminen merkitsisi Etelä-Suomen kalavesien hoidon kannalta tärkeän kehitys- ja tutkimustoiminnan päättymistä, koska vastaavalle tutkimustoiminnalle ei ole edellytyksiä muissa valtion kalanviljelylaitoksissa. Uudellamaalla on useita erittäin uhanalaisia taimenkantoja, joista vain yksi (Ingarskilanjoen meritaimen) on valtion kalanviljelyn kohteena. Peruskorjattuna Porlan laitos soveltuisi näiden kantojen talteenottoon.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää Porlan laitoksen toiminnan merkitystä ratkaisevana eteläisimmän Suomen kalataloudelle. Samalla valiokunta toteaa selvityksen osoittavan, vastoin Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kantaa, ettei Porlan laitoksen toimintaa voida korvata muissa jo toimivissa laitoksissa tapahtuvalla toiminnalla. Valiokunta katsookin, että tulevaisuudessa eteläisimmän Suomen kalanviljely tulee turvata joko peruskorjaamalla Porlan laitos tai perustamalla uusi vastaavanlainen kalanviljelylaitos. Valiokunta pitää tärkeänä, että toiminta Porlan laitoksessa jatkuu keskeytyksettä, tai mikäli päätetään perustaa uusi laitos, uuden laitoksen toiminnan alkamiseen saakka.

Valiokunta oheistaa saamansa asiakirjaselvityksen valtiovarainvaliokunnan käyttöön.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kalli, jäsenet Kantalainen, Koistinen, Komi, Nurmi, Pulliai-

nen, Rimmi, Rosendahl, Saario ja Viitamies sekä varajäsenet Mähönen ja Ranta-Muotio.

PUOLUSTUSVALIOKUNTA

Liite 3

Lausunto 3/1995 vp**Hallituksen esitys 72/1995 vp***Valtiovarainvaliokunnalle*

Eduskunnan apulaispääsihteeri on kirjeellään 19 päivältä syyskuuta 1995 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentista ilmevässä tarkoituksessa puolustusvaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjanotteen hallituksen esityksestä n:o 72/1995 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1996. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 28.9.1995 antaa asiassa lausunnon valtiovarainvaliokunnalle puolustusministeriön hallinnonalan osalta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina talousjohtaja Pekka Mattila sekä taloussuunnittelija Mauri Rauhala puolustusministeriöstä, eversti Ismo Turunen sekä eversti Juha Visamo pääesikunnasta, everstiluutnantti Arto Kotro Itäisen maanpuolustusalueen esikunnasta, Turun ja Porin sotilasläänin komentaja, kenraalimajuri Hannu Särkiö, Helsingin ilmatorjuntarykmentin komentaja, everstiluutnantti Kari Siiki, puheenjohtaja Pekka Kouri Upseeriliitto ry:stä, varapuheenjohtaja Risto Järvinen Päälystöliitto ry:stä, puheenjohtaja Pirkko Mattila Puolustusvoimain Henkilökuntaliitto ry:stä sekä palkkasihteeri Keijo Kaleva Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry:stä.

Hallituksen esitys

Puolustusministeriön hallinnonalalle ehdotetaan vuodelle 1996 määrärahoja 8 834 milj. markkaa, mistä muihin kuin sotilaallisen maanpuolustuksen menoihin on varattu noin 100 miljoonaa. Puolustusmateriaalihankintoihin on tarkoitus käyttää ensi vuonna kaikkiaan 3 461 milj. markkaa. Tästä torjuntahävittäjähankinnan osuus on indeksi- ja valuuttakurssimuutoksiin budjetoitu määräraha mukaan lukien 2 402 miljoonaa. Hyväksytyistä materiaalihankintatilausvaluuksista torjuntahävittäjäjärjestelmän hankintaan kuluu vuonna 1996 noin 66 %. Puolustushaarojen ja aselajien uusinta- ja täydennys-

hankintoihin myönnetään maksatusmäärärahaa 270 milj. markkaa.

Puolustusvoimien toimintamenoihin esityksessä on varattu 5 073 milj. markkaa, mistä jo pelkästään palkkausmenot ovat noin 3 017 miljoonaa. Hallinnonalan kokonaishenkilöstömäärä saa olla vuonna 1996 enintään 20 001 henkilötyövuotta. Rationalisointiohjelman toteuttamisesta aiheutuva henkilöstön vähentäminen pyritään hallituksen esityksen mukaan toteuttamaan luonnollista poistumaa hyväksi käyttäen.

Kertausharjoitusten määrälliseksi tavoitteeksi hallitus on asettanut 200 000 kertausharjoituspäivää, mikä on noin 55 % reserviläisten koulutuksen tavoitetasosta. Varusmiesikäluokasta koulutetaan esityksen mukaan ainakin 82 %.

Hallinnonalan rakennuskannan rappeutumisen estämiseksi ja lisärakennustarpeiden osittaiseksi tyydyttämiseksi rakentamiseen kohdennettuja määrärahoja lisätään, ja ne ovat budjetti-vuonna 187 milj. markkaa.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sotilaallisen maanpuolustuksen kehys on laskenut käyvän arvon mukaan lähes miljardi markkaa vuodesta 1992. Kasvua kuluva vuodesta (ml. lisätalousarviot) on noin 500 milj. markkaa. Samalla kuitenkin torjuntahävittäjien maksuosuus kasvaa noin 900 milj. markalla eli muut määrärahat tosiasiaassa supistuvat 400 miljoonalla. Palvelussuhteen ehtojen tarkistuksen johdosta puolustusministeriö tosin saanee vuoden 1996 lopullisessa talousarviossa esitykseen nähden vielä vajaan 100 milj. markan lisäyksen.

Henkilöstö ja koulutus. Puolustusvoimien henkilöstöä on vähennetty 1 650 hengellä viimeisten viiden vuoden aikana. Saadun selvityksen mukaan rationalisointi jatkuu ja tavoitteena on vielä noin 400 hengen vähentäminen. Rationalisoinnit

on valiokunnan mielestä toteutettava niin, että hallinnonalan tehtäviin tarvittavan henkilöstön määrä pysyy riittävänä. Rationalisointitoimien on perustuttava kokonaistaloudellisiin laskelmiin ja niiden ehdottomana edellytyksenä on oltava, että niillä saavutetaan todellista säästöä valtiontaloudessa. Pysyviä työpaikkoja ei saa korvata työllisyystyövoimalla.

Erityisesti siviilihenkilökunnan vähentämisen johdosta varusmiehiä joudutaan käyttämään muun muassa valvonta-, päivystys- ja vartiointitehtävissä, mikä saattaa johtaa esimerkiksi vastuukysymyksissä kohtuuttomuuksiin. Varusmiesten käyttäminen näihin tehtäviin ei ole perusteltua myöskään asevelvollisten koulutuksen, puolustusvoimien toiminnan eikä työllisyydenhoidon näkökulmasta.

Varusmiesten palvelusmotivaation ja koulustavoitteiden kannalta on haitallista, että maasto- ja sotaharjoituksia joudutaan yhä karsimaan. Joukkokohtaisia harjoituksia vähennetään ja jäljelle jääviä harjoituksia pidetään maasto-olosuhteiden sijasta yhä enemmän varuskunnissa. Yksilötasolla varusmiehille pystytään antamaan vielä hyvä koulutus, mutta toimintaa joukon osana ja johdossa ei ole mahdollista harjoitella riittävästi. Myös kouluttajien ammattitaito heikkenee ja palveluksesta kotiutuu huomattavasti enemmän koulutettua reserviä. Liikekannallepääno-organisaatio kyetään vielä pitämään toimintakykyisenä, mutta paikallispuolustus- ja huoltojoukkoja ei kyetä monien sotilasläänien alueella lainkaan kouluttamaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että kertausharjoitusvuorokausien määrää kyetään nostamaan lähemmäksi edellä todettua tavoitetasoa viimeistään vuonna 1997.

Materiaali ja kiinteistöt. Hallituksen esityksen mukaan ainakin 80 % hankitusta materiaalista saatetaan käyttö- tai varastointikuntoon. Etenkin ajoneuvojen osalta ongelmana on valiokunnan saaman selvityksen mukaan varaosien puute; yhä suurempi osa ajoneuvoista joudutaan siirtämään varastoihin käyttökunnottomina. Myös varastotiloista on puutetta ja merkittävää osaa puolustusvoimien kalustosta joudutaan säilyttämään ulkosalla.

Huolimatta siitä, että puolustusvoimien rakentamismäärärahoja lisätään vuoteen 1995 verrattuna, ne ovat vuonna 1996 vain runsaat puolet tarkoitukseen vuonna 1992 käytetystä 330 milj. markasta. Esitetyllä määrärahalla voidaan toteuttaa lähivuosina uusien torjuntahävittäjien vaatimat tukeutumisrakenteet ja pääosa puolustusvoimien rationalisointiohjelman

vaatimasta rakentamisesta. Muita rakennuskohteita voidaan toteuttaa vain hyvin rajallisesti.

Kasarmien kunto on monissa joukko-osastoissa luvattoman heikko. Erityisesti 1960- ja 1970-luvulla rakennetut kiinteistöt kärsivät home- ja kosteusvaurioista. Mikäli näitä ei välittömästi korjata, tiloissa työskentelemään ja asumaan joutuvat henkilöt altistuvat terveysriskeille ja ammattitaudeille, jolloin myös yhteiskunnalliset kustannukset muodostuvat suuremmiksi.

Nykyisen suurtyöttömyyden aikana puolustusvoimien kiinteistöjen rakentamiseen ja peruskorjaukseen on käytetty työministeriön työllisyysmäärärahoja vähemmän kuin nousukaudella. Puolustusvoimilla on valiokunnan saaman selvityksen mukaan runsaasti nopeasti käynnistettäviä ja työllistäviä rakennushankkeita. Oikeusministeriöltä saadun, vankien työllistämiseen tarkoitetun rahoituksen ongelmana on ollut se, että se käytännön syistä on jouduttu ohjaamaan vain niille paikkakunnille, joilla on vankien työsiirtoloita. Suotavinta olisi, että puolustusvoimien rakentamiseen tarvittavat määrärahat voitaisiin budjetoida puolustusministeriön omalle hallinnonalalle, jolloin ne kohtaantuisivat mahdollisimman hyvin puolustusvoimien tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Puolustustarviketeollisuus. Budjettiesityksessä on todettu, että puolustusministeriön yhtenä keskeisenä tulostavoitteena on vuonna 1996 puolustuskyvyn kannalta tärkeän kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytysten turvaaminen ja kriisiajan tuotantovalmiuden ylläpito. Valiokunta pitää valitettavana sitä, että puolustusvoimien esittämää uutta tilausvaltuutta tutkimuksen ja kotimaisen tuotannon kehittämiseksi ei tämän tavoitteen mukaisesti ole voitu sisällyttää puolustusbudjettiin. Tämä heikentää olennaisesti puolustusvoimien mahdollisuuksia vastata tulevaisuuden haasteisiin ja saattaa johtaa kotimaisen puolustustarviketeollisuuden tilausten romahtamiseen. Ilman kotimaisia tilauksia alalla hankittu osaaminen ja jo tehdyt kehittämisinvestoinnit vanhenevat ja uusien tuotteiden vientipotentiaali menetetään. Puolustusministeriön esittämällä tilausvaltuudella olisi voitu varmistaa keskeisen kotimaisen puolustusvälinetutannon jatkuvuus, saatu valmistelluksi vuonna 2000 ilmeisesti alkavia laajempia hankintoja ja voitu laajentaa kotimaista tuotantoa nykyaikaisempaan suuntaan. Puolustusvaliokunta pitää ehdottoman välttämättömänä, että tilausvaltuus sisältyy vuoden 1997 talousarvioon.

Muuta. Varusmiesten etuisuudet on käytännössä jäädytetty vuoden 1991 tasolle. Puolustusvaliokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa, joissa se on edellyttänyt, että varusmiesten taloudelliset etuudet nostetaan siviilipalvelusmiesten etuuksien tasolle.

Puolustusvaliokunta toteaa, että edellä lueteluista puutteista huolimatta puolustusvoimat kykenevät toistaiseksi ylläpitämään keskeiset toimintonsa. Vuoden 1996 toiminnan painopisteet ovat saadun selvityksen mukaan varusmies-

ten ja henkilökunnan koulutuksessa ja keskeisten tietojärjestelmien kehittämisessä. Puolustusvoimien henkilöstön ammattitaito on edelleen hyvä.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lamminen, jäsenet Immonen, Kekkonen, Korteniemi, Lind-

qvist, Mähönen, Nurmi, Partanen, Pesälä, Piha, T. Pohjola, Pykäläinen, Tiilikainen ja Viitamies sekä varajäsen Jääskeläinen.

Eriävä mielipide

Puolustusvoimien toimintamäärärahojen karsiminen on mielestäni ollut epäonnistunut toimenpide. Toiminta on jo nyt selkeästi kärsinyt karsituista määrärahoista. Puolustusvoimien tehtävät ja velvoitteet edellyttävät puolustusmäärärahojen lisäämistä tulevana vuosina. Mikäli toimintamäärärahoja ei tulevana vuosina lisätä, odotettavissa on mm. varusmiesten rauhan-

ajan palvelusturvallisuuden ja puolustusvoimien palkatun henkilöstön terveyden vaarantuminen esim. homevaurioisten rakennusten vuoksi. Myös Keskussotilassairaalan kiinteistö vaatii pikaista korjaamista (kosteusvauriot). Puolustusmäärärahojen lisäämisen tulee kohdistua toimintamäärärahoihin, joilla on työllistävä vaikutus.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1995

Tuija Nurmi

SIVISTYSVALIOKUNTA

Liite 4

Lausunto 2/1995 vp
Hallituksen esitys 72/1995 vp

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 1995 lähettänyt hallituksen esityksen 72/1995 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1996 valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi.

Eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin mukaan valiokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle 30 päivän kuluessa esityksen lähettämisestä valiokuntaan.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina kansliapäällikkö Vilho Hirvi, talousjohtaja Eero Pulkkinen, ylijohtaja Kalervo Siikala, ylijohtaja Markku Linna, ylijohtaja Leevi Melametsä, ylijohtaja Olli Saarela, hallintojohtaja Håkan Mattlin, kulttuuriasianneuvos Pekka Pekkonen, hallitusneuvos Timo Lankinen, kehittämisspäällikkö Marjatta Lindqvist ja opetusneuvos Marita Savola opetusministeriöstä, kansliapäällikkö Pertti Sorsa, osastopäällikkö Kimmo Nissilä ja ylitarkastaja Antti Tapaninen työministeriöstä, ylijohtaja Heli Kuusi opetushallituksesta, osastopäällikkö Marja-Terttu Hautanen-Jokela Vaasan lääninhallituksesta, piiritarkastaja Kai Kaski Vaasan työvoimapiiristä, yksikön päällikkö Matti Honkonen Hämeen työvoimapiiristä, lääninkouluneuvos Esko Kangas Hämeen lääninhallituksesta, sivistystoimen päällikkö Matti Rasila Suomen Kuntaliitosta, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, koulutuspäällikkö Erkki Husu Toimihenkilöjärjestö STTK ry:stä, osastopäällikkö Jukka Mäkelä Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry:stä, puheenjohtaja Heikki Santala Suomen Erityisteknisten Liitto Setelistä, johtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työantajain Keskusliitto TT:stä sekä varatoimitusjohtaja Tauno Jalonen Suomen Yrittäjien Keskusliitto SYKL ry:stä.

Sivistysvaliokunta on keskittynyt tässä lausunnossa tarkastelemaan opetusministeriön toi-

mialan yhtä painopistealuetta eli työllisyyden sekä koulutuksen ja työelämän yhteistyön edistämistä. Valiokunta esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Yleistä

Valiokunta on arvioidessaan talousarvioesitystä keskittynyt vain työttömyyden hoitamisen kannalta merkittävään kysymykseen eli koulutuksen ja työelämän yhteistyön edistämiseen.

Valiokunnan mielestä perusajatuksena tulee olla järjestää työttömille, nuorille tai muuten lisä- tai uudelleen koulutuksen tarpeessa oleville aikuisille sellaista koulutusta, joka on tutkintotaivoitteista ja joka tähtää korkeaan käytännön ammattitaitoon ja työpaikan saantiin tai itsensä työllistämiseen.

Valiokunta korostaa, että valtiovallan toimenpitein on tärkeää tukea ihmisen elinikäistä oppimista edesauttamalla opiskelumotivaation ja oppimisvalmiuksien kehittämistä kaikissa elämän vaiheissa: päivähoitossa, esikoulussa, peruskoulussa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa, korkeakoulutuksessa, aikuiskoulutuksessa ja myös vapaassa sivistystyössä. Valiokunta ilmaisee kuitenkin tässä yhteydessä huolestumisen uusista valtionosuusleikkauksista ja pitää tärkeänä, että kunnat huolehtivat koulutuksen voimavarojen riittävydestä.

Työelämän ja koulutuksen yhteistyön järjestäminen ja kehittäminen kaikilla koulutusjärjestelmämme aloilla ja tasoilla on välttämätöntä. Eri koulutusaloilla tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia joustavasti valita aineita eri oppilaitoksista. Oppilaitostasolla yhteistyön tärkeitä muotoja ovat muun muassa opiskelijoiden työharjoittelu, päättötöiden kytkeminen yrityksiin ja laitoksiin, työpajatoiminta, yrittäjyyden ja erilaisten innovaatioiden tukeminen ja edistäminen, opettajien työelämäyhteyksien, harjoittelun

sekä asiantuntijavaihdon lisääminen. Opettajan-koulutusta tulee kehittää muun muassa lisäämäl-lä työelämäyhteyksiä.

Valiokunnan tekemien huomioiden mukaan edelleenkin vaaditaan myös asenteiden muutosta nykyistä avoimemmiksi ja yhteistyöhakuisem-miksi niin koulutuksen hallinnon ja toteutuksen kuin yritysten ja muiden työelämän organisaati-oiden taholla.

Valiokunta pitää tärkeänä, että edistetään naisten hakeutumista koulutukseen nykyistä useammille aloille, muun muassa tulevaisuuden kannalta merkittävän tietotekniikan alalle, jotta mahdollisimman moni alalle potentiaalisesti so-veltuva henkilö saisi koulutuksen Suomen tule-vaisuusstrategian kannalta keskeisellä alalla.

Koulutuksen ja työelämän yhteistyön edistäminen

Työvoimapolitiisessa koulutuksessa on otet-tava päämääräksi koulutukseen osallistuvien työllistyminen sekä uusien työpaikkojen synty-minen työvoimapolitiisessa koulutuksen avulla.

Valiokunta pitää välttämättömänä säädösten, määräysten ja ohjeiden muuttamista siten, että koulutusostoissa koulutuksen laadun, koulutet-tujen työllistymisen ja uusien työpaikkojen syn-tyminen tulee olla ratkaisevat tekijät ostopäätök-siä tehtäessä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että kou-lutuksessa pyritään painottamaan nykyistä enemmän koulutuksen vaikuttavuutta ja kestä-viä ratkaisuja. Pienessä maassa ja erityisesti suur-työttömyyden jatkuessa on välttämätöntä pa-nostaa korkeaan osaamiseen ja koulutuksen kautta tapahtuvaan mahdollisimman tehokkaa-seen työllistämiseen. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että koulutuksesta suurin osa tulisi järjes-tää tutkintotavoitteisena ammatillisena koulu-tuksena.

Eduskunnan lähtökohtana oli sen hyväksyes-sä 15.4.1994 ammattitutkintolain (306/94), että tämän lain mukaisesta ammatillisesta perustut-kinnosta muodostetaan riittävän laaja-alainen tutkinto, joka antaa työelämässä tarvittavan ammattitaidon ja kielitaidon sekä tarpeelliset so-siaaliset valmiudet. Valiokunnan mielestä tällai-sina ammattitutkintolain mukaiset tutkinnot so-veltuvat hyvin käytettäväksi myös työvoimapo-liitiisessa koulutuksessa. Lähtökohtana lakia säädettäessä oli myös, että työministeriö ja työ-voimapiirit suunnitellissaan ja hankkiessaan

työvoimapolitiista aikuiskoulutusta suuntaavat koulutusostot ammattitutkintolain mukaisiin tutkintoihin tai niiden osiin. Valiokunnan saa-man selvityksen mukaan näin on tapahtunut vain vähäisessä määrin, vaikka laki tuli voimaan jo 1.5.1994. Valiokunta korostaa sitä, että am-mattitutkintolain mukaiset tutkinnot ovat erityi-sen hyvin soveltuvaa koulutusta nykyisessä tilan-teessa. Vastaavasti korkeakoulututkinnon suo-rittaneiden työvoimapolitiista koulutusta tulee muuttaa enemmän tutkintotavoitteiseksi amma-tilliseksi lisä- ja uudelleen koulutukseksi.

Valiokunnan mielestä on tärkeää, että alueel-linen asiantuntemus työpaikoista ja koulutuksen tarpeesta hyödynnetään mahdollisimman tehok-kaasti. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että lää-nitasolla toimii lääninhallituksen, työvoimapii-rin, elinkeinoelämän ja koulutusasiantuntijoiden joustava yhteistyöryhmä kartoittamassa työelä-män tarpeita ja suunnittelemassa koulutusta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällai-sa toimintaa on eri lääneissä, mutta valiokunnan mielestä toimintaa tulee kehittää.

Koulutusmahdollisuudet tulee järjestää siten, että koulutus antaa valmiudet myös työelämän muutoksiin. Sen vuoksi työelämän kanssa yhteis-työssä tulee mahdollistaa yksilölliset opiskeluoh-jelmat. Tämä puolestaan edellyttää opiskelijan joustavia mahdollisuuksia ottaa oppiaineita myös muista oppilaitoksista. Näiden mahdolli-suuksien käytännön toteuttamiseksi tulee ryhtyä tehostettuihin toimenpiteisiin. Samalla se edel-lyttää koulutuksen järjestäjiltä korkeaa ammat-titaitoa ja organisointikykyä.

Oppilaitoksissa ja korkeakouluissa tulisi opis-kelijoille tarjota myös huomattavasti nykyistä enemmän mahdollisuuksia koulutusalan vaihto-on opiskelun kuluessa. Tämä voi olla tarpeel-lista esimerkiksi siitä syystä, että yhteiskunnan nopeiden muutosten myötä opiskelija valmistui-sikin alalle, jolta ei todennäköisesti löytyisi työ-paikkoja. Koska opiskelun sisältö painottuu en-simmäisinä opintovuosina huomattavassa mää-rin yleissivistäviin tai alan aineiden perusopintoihin, voisi suoritettut opinnot joka tapauksessa lukea lähes täysimääräisinä hyväksi eikä opiske-lun uudelleensuuntautumisesta aiheutuisi opin-tojen tarkoituksetonta pitkittymistä. Myös yhti-skunnallisesti saavutettaisiin kustannussääs-töjä. Tällaisia korkeakouluille ja muille oppilai-toksille osittain lisäresurssein rahoitettavia hankkeita tulisi pikaisesti saada käyntiin esimer-kiksi sähkö- ja elektroniikka-aloilla, joilla on täl-lä hetkellä jatkuva työvoimapulaa.

Suomen työttömyyden erityispiirre muihin OECD-maihin verrattuna on koulutettujen työttömien suuri määrä. Hyvä peruskoulutus kuitenkin antaa perusvalmiudet oppia ja omaksua uutta koko työelämän ajan. Sen vuoksi koulutettujen työttömyyttä tulee vähentää muun muassa käynnistämällä yhteistyössä yritysten kanssa opiskelijamääriltään riittäviä ja tarvittavan pitkäkestoisia ohjelmia, joissa useiden korkeakoulujen ja oppilaitosten yhteistyönä uudelleen koulutetaan henkilöitä työvoimapula-aloille. Peruskoulutuspaikkojen lisäämisen ohella tulee valiokunnan mielestä harkita erityisesti työllistämisen kannalta ongelmallisilla aloilla sitä, että normaalin koulutuksen jatkoksi opiskelija suorittaisi opintoihin kuuluvan työharjoittelun kotimaassa tai ulkomailla.

Suomessa järjestetään koulutusta eri oppilaitoksissa yrittäjyys-nimikkeellä. Ongelmallista pienyrittäjien osalta on kuitenkin se, että alkavia yrittäjiä ei riittävästi ohjata. Valiokunnan mielestä yrittäjyyskoulutukseen tulee lisätä jatkotoimenpiteitä, joita ovat mm. yrittäjäksi ryhtyneen neuvonta- ja tukitoimet.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että omaehtoinen aikuiskoulutus on merkittävästi vähentynyt viime vuosina. Kun opintovuonna 1991–92 valtion aikuisopintorahan piirissä oli noin 35 000 aikuista, on ensi vuodelle arvioitu tuensaajien lukumääräksi vain 11 000. Osaltaan tähän ovat vaikuttaneet työttömyyden hoitoon ohjatut työvoimakoulutuksen lisämahdollisuudet. Toisaalta myös aikuisopintotukea on leikattu. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös taloudellisesti vaikeina aikoina ja suurtyöttömyyden vallitessa tuetaan työntekijöiden mahdollisuuksia siirtyä väliaikaisesti työelämästä ammatillisten tai yleissivistävien opintojen pariin.

Säännösten mukaan työvoimahallinto voi ostaa työvoimakoulutusta eri oppilaitoksilta tarpeen mukaan. Lääninhallitukset voivat ostaa täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta ja ammattikorkeakouluilta, mutta ammatillisista perus- ja jatkokoulutusta vain ammatillisilta aikuiskoulutuskeskuksilta. Kuitenkin useissa tapauksissa tarkoituksenmukaista koulutusta järjestäisikin jokin muu oppilaitos. Valiokunta pitää välttämättömänä, että myös lääninhallituksella tulisi olla joustava mahdollisuus hankkia

amatillista aikuiskoulutusta sellaiselta oppilaitokselta, joka järjestää kussakin tilanteessa laadukkainta ja sopivinta koulutusta.

Sen vuoksi *valiokunta edellyttää*, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin niin, että lääninhallitukset voivat ostaa ammatillista aikuiskoulutusta kaikilta julkisen valvonnan alaisilta oppilaitoksilta vuonna 1997.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koulutusta ostetaan myös niin, että hinta on määräävin tekijä. Tämä saattaa johtaa siihen, että ostettu koulutus ei olekaan laadukkainta mahdollista koulutusta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että opetuksen laatu on ratkaiseva tekijä ostotoiminnassa. Koulutusta ostettaessa tulee ottaa huomioon myös se, että koulutukselle asetettavien tavoitteiden saavuttaminen joissain tapauksissa edellyttää joustavia ja poikkeuksellisia rahoitusjärjestelyjä.

Koulutuksen laatuvaatimuksia ei voida saavuttaa, ellei opettajien työelämän tuntemusta lisätä ja panosteta riittävästi opettajien täydennyskoulutukseen. Valiokunta korostaa tietoyhteiskunnan ja kansainvälistymisen sekä työelämän nopeiden muutosten edellyttämää jatkuvaa kouluttautumista. Sen vuoksi opettajilta edellytetään mm. valmiuksia tietotekniikan hyväksikäyttöön, ihmissuhde- ja projektityöskentelyyn sekä kansainväliseen toimintaan.

Valiokunta edellyttää, että erityisesti työttömyyden johdosta voimakkaasti lisätyn koulutuksen vaikutusta työllistymiseen seurataan niin, että jatkosuunnittelussa voidaan niin paljon kuin mahdollista hyödyntää saatuja tietoja ja kokemuksia.

Valiokunta pitää myös välttämättömänä, että eduskunta saa riittävästi selvitystä työllisyyden edistämiseksi tehtävien koulutuspoliittisten toimenpiteiden vaikutuksista työllisyyden kehittymiseen.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ala-Harja, varapuheenjohtaja Gustafsson, jäsenet Karjalainen, Kortenieniemi, Krohn, U-M. Kukkonen,

Laakso, Lapintie, M. Markkula, A. Ojala, Räsänen (osittain), Tahvanainen ja Takkula sekä varajäsenet Hyssälä, R. Korhonen (osittain) ja J. Kukkonen.

Eriävä mielipide

Hallituksen esittämät yhteensä 3,8 miljardin markan leikkaukset kuntien valtionosuuksiin ovat ylimitoitettuja. Esitetyn suuruisilla valtionosuusleikkauksella vaarannetaan monille ihmisille tärkeiden peruspalvelujen jatkuvuus. Kuntaliitto arvioi, että monissa kunnissa ei synny leikkausten katteeksi edellytettyä verotulojen kasvua. Näin ollen leikkaukset johtavat väijäämättä toimintojen leikkaamiseen siitäkin huolimatta, että palvelutaso ei sitä enää sietäisi. Tosi-asiallisesti kuntien verotulojen kasvu menee tupo-sopimuksesta johtuviin palkankorotuksiin sekä laajeneviin kuntien velvoitteisiin, erityisesti päivähoitoon, toimeentulotukeen ja ammatilliseen koulutukseen.

Kuntaliiton arvion mukaan valtionosuusleikkaukset johtavatkin monissa kunnissa peruskoulumenojen leikkaamiseen.

Keskusta pitää hyvin valitettavana, että hallituksen linjalla perusopetuksen järjestämisen edellytyksiä heikennetään. Linja on myös ristiriidassa hallituksen ohjelman kanssa. Hallitusohjelmassahan todettiin hallituksen toimivan niin, että ”koulutuksen ja tutkimuksen merkitys vahvistuu”.

Peruskoulun valtionosuusperustetta muutettiin 1.8.1995 lukien. Aiemman tuntikehysjärjestelmän tilalle säädettiin tunnuslukujärjestelmä. Tehdyt muutokset yksinkertaistivat ja selkeyttivät aikaisempaa valtionosuusjärjestelmää. Muutokset merkitsivät kuitenkin kohtuuttomia kuntakohtaisia menetyksiä osalle kunnista.

Viime keväänä eduskunta edellytti, että ”opetusministeriö käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 12 §:ssä säädettyä mahdollisuutta korottaa kunnan peruskoulun valtionosuuden perusteena olevaa yksikköhintaa, jos kunnan peruskoulumenot ovat esimerkiksi kunnan koosta ja harvasta asutuksesta, saaristoisuudesta, kaksikielisyydestä, saamenkielisestä opetuksesta tai muusta niihin verrattavasta erityisestä syystä keskimääräistä korkeammat eikä kunta muutoin pysty turvaamaan asianmu-

kaisen opetuksen antamista”. Eduskunta piti lisäksi tärkeänä, että ”päätökset korotetusta valtionosuudesta voidaan tehdä useammaksi vuodeksi kerrallaan, jolloin kunnat pystyvät arvioimaan niille tulevia valtionosuuksia pidemmällä aikavälillä”.

Nyt tilanne on se, että kun tunnuslukujärjestelmään siirtyminen tuli osaksi valtionosuusjärjestelmän laajempaa uudistusta, järjestelmän muuttumiseen liittyvä valtionosuuden enimmäismuutokseksi esitetty raja ± 200 mk/asukas tulisi leikkaamaan peruskoulun yksikköhinnan korottamisen vaikutuksen kokonaan. Silloin yksikköhinnan korotus ei käytännössä korota kyseisen kunnan valtionosuutta lainkaan.

Edellä esitetyn perusteella peruskoulun tunnuslukujärjestelmään siirtymisestä aiheutuvien kohtuuttomien valtionosuusmenetysten kompensoimiseksi valtion talousarvioon tulee varata erillinen määräraha, josta opetusministeriö voi ohjata harkinnanvaraista avustusta em. muutoksesta kärsineille kunnille.

Hallituksen keväällä läpi ajama opintotuen leikkaus on myös huonosti linjassa hallitusohjelmassa mainitun koulutuksen merkityksen vahvistamisen kanssa. Opintorahan ja opiskelijan asumislisän leikkaukset ovat puuttumista opiskelijan perusturvaan. Opintoraha on jo nyt perusturvaetuuksista kaikkein alhaisin.

Viime vaalikaudella uudistettiin opintotukijärjestelmää — taloudellisen niukkuudenkin oloissa. Opintotukiuudistuksen tavoitteena oli vähentää opiskelijoiden velkaantumista. Yli 20-vuotiaiden opintoraha kasvoikin noin 2,5-kertaiseksi.

Keväällä tehdyt opintorahan ja asumislisän karsimiset käänisivät kehityksen väärään suuntaan. Tehdyt leikkaukset lisäsivät opiskelijoiden velkaantumista ja loivat paineita kuntien toimeentulotukeen. Nämä leikkaukset vaikuttivat vähentävästi koulutukseen hakeutumiseen, koska työttömyysturvan ja opintorahan ero suureni. Niin opiskelijan kuin yhteiskunnankin etu olisi,

että vuoden 1996 alusta opintoraha palautettaisiin entiselle tasolleen. Siksi esitämme Aapo Saaren ym:n talousarvioaloitteen hyväksymistä,

mikä tarkoittaa opintorahan palauttamista ennalleen sekä alle 20-vuotiaiden korkeakouluopiskelijoiden aseman korjaamista.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1995

Ossi Korteniemi

Hannu Takkula

Liisa Hyssälä

YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Liite 5
Lausunto 7/1995 vp
Hallituksen esitys 72/1995 vp

Valtiovarainvaliokunnalle

Ympäristövaliokunta on päättänyt eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentin nojalla antaa toimialaansa koskien lausunnon valtion talousarvioehdotuksesta vuodelle 1996.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Pekka Pelkonen ja vanhempi finanssisihteeri Pentti Vesterinen valtiovarainministeriöstä, ylijohtaja Jouni J. Särkijärvi, neuvotteleva virkamies Hannu Hirvonen ja talousjohtaja Oili Hintsala ympäristöministeriöstä, yli-insinööri Osmo Voutilainen työministeriöstä, johtaja Harri Hiltunen ja hallintojohtaja Maija Rajakylä Valtion asuntorahastosta, erityisasiantuntija Eero Hiltunen Suomen Kuntaliitosta ja virastopäällikkö Olavi Louko Helsingin kaupungista edustaen myös Asuntorakennuttajayhdistystä.

Valiokunnan kannanotot

Ympäristövaliokunta käsittelee lausunnonsaan valtion talousarvioehdotusta vuodelle 1996 ainoastaan asunto- ja rakennustoimen osalta.

Tältä osin talousarvioehdotuksen tavoitteena on pitää valtion tukema asuntotuotanto edelleen suurena. Tuotannon painopistettä ehdotetaan siirrettäväksi korkotukituotannosta aravatuotantoon. Tukea kohdennettaisiin erityisesti vuokra- ja asumisoikeusasuntojen rakentamiseen. Myös korjausrakentamista tuettaisiin. Asuntojen uustuotanto esitetään kohdennettavaksi alueille, joissa asunnoilla voidaan arvioida olevan riittävää kysyntää.

Valiokunta pitää edellä mainittuja asuntobudjetin yleislinjauksia perusteltuina. Tarkemmin valiokunta keskittyy lausunnoissaan asuntouustuotannon ja korjausrakentamistoiminnan arviointiin.

Uustuotanto

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan talousarvioehdotuksen perusteena olevat arviot

asuntotuotannon — erityisesti vapaarahoitteisen asuntotuotannon — määrästä ovat liian korkeat. Asuntojen rakentaminen on kuluvan vuoden alkupuoliskolla laskenut selvästi edelliseen vuoteen verrattuna, ja myös ensi vuoden ennustetta on jouduttu korjaamaan alaspäin.

Keskeisenä syynä uustuotannon vähäisyyteen on vanhojen ja uusien asuntojen suuri hintaero. Vanhojen asuntojen hintaa on laskenut heikko kysyntä, jonka taustalla ovat korkea työttömyys, lainojen korkeat korot ja varsinkin nuoren väestöosan muuttuneet asenteet asunnon omistamiseen. Uustuotannon hintaa puolestaan ovat nostaneet muun muassa uudet rakentamistekniset määräykset. Hintatasoon vaikuttaa myös se, että rakentamiseen käytettävän maan hinta on pysynyt korkeana.

Hintaeron vuoksi uudistuotannolla ei ole kysyntää, ja näin ollen vapaarahoitteisia rakennushankkeita ei aloiteta. Tässä tilanteessa valtion tukemaa uustuotantoa on valiokunnan mielestä saatava mahdollisimman paljon liikkeelle, jotta turvattaisiin tarpeellinen asuntotuotanto ja kohennettaisiin työllisyyttä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että rakentamisen käynnistymisellä on useita työllistäviä kerrannaisvaikutuksia.

Asuntobudjetin painopisteen siirtämisellä korkotukituotannosta aravatuotantoon edistetään hankkeiden liikkeellelähtöä, sillä aravahankkeiden käynnistyminen on varmempaa kuin korkotukituotannon käynnistyminen. Uustuotannon käynnistymisen kannalta hyvää talousarvioehdotuksessa on myös se, että arava- ja korkotukilainoitusvaltuudet ovat 475 miljoonaa markkaa edellistä vuotta suuremmat, vaikka asuntobudjetti kokonaisuudessaan on edellisvuotta pienempi. Tuen kohdistaminen vuokra- ja asumisoikeusasuntoihin on niin ikään tarkoituksenmukaista, sillä myös valtion tukemassa tuotannossa omistusasuntojen kysyntä on laskenut. Kohdennetun tuen piiriin on valiokunnan näemyksen mukaan kuitenkin otettava asumisoikeusasuntojen ohella myös muita osaomistus-

muotoja, joita tulisi rakentaa sellaisille paikkakunnille, joille ei ole tarkoituksenmukaista sijoittaa asumisoikeusasuntoja.

Valtion tukeman uudistuotannon osalta valiokunta kiinnittää huomiota vielä kahteen seikkaan. Ensinnäkin uudet asuntoalueet ovat nykyisessä kysyntätilanteessa painottuneet usein liian vuokratulovaltaisiksi tai muuten asukkaiden sosiaalisen rakenteen osalta liian yksipuolisiksi. Jotta uusien asuntoalueiden sosiaalinen slummiutuminen voitaisiin estää, on asuntoviranomaisten kiinnitettävä entistä enemmän huomiota asukasvalintaan.

Toiseksi asuntojen kysyntä on viime aikoina kohdistunut entistä enemmän pienasuntoihin, koska ihmisten maksukyky on alentunut. Valiokunta katsoo, että valtion tukemassa tuotannossa tulee rakentaa sellaisia asuntoja, joissa ihmisillä on varaa asua. Tämä ei saisi kuitenkaan kohtuuttomasti laskea asumisen tasoa ja väljyyttä. Siksi olisi tärkeää kehittää uusia ratkaisuja esimerkiksi asuntojen muunneltavuuteen ja muihin pohjaratkaisuihin. Ympäristöministeriön tulee huolehtia asian eteenpäin viemisestä.

Korjausrakentaminen

Asuntojen korjausrakentaminen on saadun selvityksen mukaan kasvanut kuluvana vuonna. Kiinnostus ja tarve korjausrakentamiseen on edelleen laajaa.

Ympäristövaliokunta painottaa korjausrakentamisen tärkeyttä. Meillä muun muassa 1960- ja 1970-luvun lähiöt vaativat peruskorjausta. Korjaustarvetta on runsaasti muussakin asutokannassa. Lisäksi korjausrakentaminen on uudisrakentamista työllistävämpää.

Valiokunnan mielestä olisikin tuettava katekentyypisten asuntojen korjaamista. Meillä on saatu hyviä kokemuksia esimerkiksi valtion tuella liikkeelle lähteneistä lähiöiden peruskorjaus-

projekteista. Ruotsissa ja Tanskassa on puolestaan saatu hyviä kokemuksia yksittäisten asuntojen korjaustuesta, jonka avulla korjausrakentamista on voitu lisätä huomattavasti.

Korjausavustuksiin on talousarvioehdotuksessa varattu 30 miljoonaa markkaa. Vuosien 1994 ja 1995 korjausavustukset ovat lisäbudjetit huomioon ottaen olleet noin kymmenkertaiset. Korjausavustusten jääminen lisäbudjettien varaan on kuitenkin valiokunnan mielestä hallinnollisesti raskasta, sillä se johtaa aina uusiin hakumenettelyihin. Toisaalta se tekee korjausrakentamisen suunnittelun lyhytjänteiseksi.

Valtion tuen lisäksi korjausrakentamista olisi valiokunnan mielestä edistettävä myös kehittämällä edelleen korjausrakentamisrahastointia. Ympäristöministeriön tulee selvittää asiaa.

Muita huomioita

Talousarvioehdotusta käsitellessään valiokunta kiinnitti vielä huomiota asuntojen terveellisyyteen. Muun muassa home- ja kosteusvauriot sekä rakennusmateriaaleista aiheutuvat haitat ovat yleisiä. Tämän vuoksi valiokunnan mielestä on tärkeää, että rakentamisen ja korjausrakentamisen tutkimus- ja koulutustoimintaa kehitetään. Lisäksi tulee selvittää rakentamisvirheistä aiheutuvien vahinkojen korvausjärjestelmän käyttöönottoa.

Edelleen valiokunta pitää tärkeänä, että meillä edistetään puun käyttöä rakennusmateriaalina.

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokuntavalioikunta esittää kunnioittavasti lausuntoaan,

että valtiovainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Seppänen, varapuheenjohtaja M. Koski, jäsenet Isohookana-Asunmaa, Kautto, Kiviniemi, R. Korhonen,

U-M. Kukkonen, Lindén (osittain), Markkula-Kivisilta, Smeds, Takkula, Tiisanen ja Viitanen sekä varajäsen Bryggare.

HALLINTOVALIOKUNTA

Liite 6

Lausunto 3/1995 vp**Hallituksen esitys 72/1995 vp***Valtiovarainvaliokunnalle*

Hallituksen esitys n:o 72/1995 vp valtion talousarvioksi vuodelle 1996 on lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan. Eduskunnan työjärjestyksen mukaan erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina ylijohtaja Pekka Kilpi, hallitusneuvos Arto Luhtala, neuvotteleva virkamies Pasi Korvenranta, ylitarkastaja Tiina Tikka ja poliisiylitarkastaja Eero Laine sisäasiainministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Pekka Järvinen ja suunnittelusihteeri Arto Salmela sosiaali- ja terveysministeriöstä, talousjohtaja Eero Pulkkinen, apulaisosastopäällikkö Simo Juva ja ylitarkastaja Matti Väisänen opetusministeriöstä, budjettineuvos Raija Koskinen valtiovarainministeriöstä, maaherra Mauri Miettinen Kymen lääninhallituksesta, varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen, erityisasiantuntija Jouko Heikkilä, rakennepoliitiikan päällikkö Juha Talvitie ja erityisasiantuntija Pietari Jääskeläinen Suomen Kuntaliitosta, puheenjohtaja Matti Krats Suomen Poliisijärjestöjen Liitosta, puheenjohtaja Kaino Törmälä Rajavartioliitosta, puheenjohtaja Veli-Matti Mattila Merivartioliitosta, kaupunginjohtaja Pekka Kettunen Jyväskylän kaupungista, kunnanjohtaja Tapani Tölli Tyrnävän kunnasta, kunnanjohtaja Tuomo Tegelsten Maskun kunnasta sekä kunnanjohtaja Jari Horttanainen Tuupovaaran kunnasta. Kirjallisen lausunnon ovat valiokunnalle antaneet Poliisin lääninjohto ry ja Suomen Nimismiesyhdistys ry.

Valiokunnan kannanotot*Yleistä*

Valiokunta on ottanut tässä lausunnossa kantaa joihinkin hallinnonalaansa koskeviin kysy-

myksiin. Talousarvioesitystä arvioidaan erikseen maakunnan kehittämiserä lukuun ottamatta kunnallishallinnon ja -talouden näkökulmasta tarpeellisilta osin käsiteltäessä hallituksen esitystä n:o 110/1995 vp laiksi eräistä kuntien valtionosuuksien järjestelyistä vuonna 1996 ja eräistä muutoksista valtionosuuslainsäädäntöön.

Maakunnan kehittämisraha

Maakunnan kehittämisrahaa (momentti 26.98.43) ehdotetaan talousarvioesityksessä vähennettäväksi vuodesta 1995 20,5 miljoonalla markalla 104,5 miljoonaan markkaan. Saadun selvityksen mukaan määrärahasta menisi Euroopan unionin alue- ja rakennepoliittisiin hankkeisiin yhteisöaloitteet mukaan lukien 77 miljoonaa markkaa, osaamiskeskuksille 15 miljoonaa markkaa ja Barentsin alueen yhteistyöhön noin 2 miljoonaa markkaa. Sanottu merkitsee sitä, että sitomatonta rahaa jäisi jäljelle noin 10 miljoonaa markkaa. Enintään viimeksi mainittu summa voitaisiin siten osoittaa kansalliseen aluekehitystyöhön EU:n ohjelma-alueiden ulkopuolella, missä asuu lähes puolet väestöstämme.

Valiokunta toteaa, että maakunnan kehittämiserä on tietoisesti lisätty alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) säättämisen yhteydessä tarkoituksin, että alueellisen kehittämis työn kannalta keskeisillä viranomaisilla, maakunnan liitoilla, olisi myös oma taloudellinen kehittämispanoksensa uudessa ohjelmaperusteisessa alue- ja rakennepoliitikassa. Euroopan unionin jäsenenä additionaliteettiperiaate edellyttää Suomelta myös alueellisen omarahoituksen turvaamista.

Hallintovaliokunta katsoo, että maakunnan kehittämisraha tulisi välttämättä säilyttää vuoden 1995 tasolla, mikä voi tapahtua mahdollisesti talousarvion sisäisillä aluekehitysrahoja koskevilla järjestelyillä.

Aluekehitysrahat

Alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarviossa eri hallinnonaloilla nimetään ne määrärahat, joilla voidaan edistää alueellisten kehittämistavoitteiden ja niiden toteuttamiseksi laadittavien aluekehittämishankkeiden toteuttamista (aluekehitysrahat).

Talousarvioesityksen yleisperusteluissa on luettelo momenteista, jotka momenttiperusteluissa on nimetty aluekehitysrahoiksi. Hallintovaliokunta katsoo, että olisi loogista nimetä osittain tai kokonaan aluekehitysrahoiksi ainakin ne momentit, joita käytetään Euroopan unionin aluekehitysrahaston osarahoittamien hankkeiden rahoittamiseen. Näin ei kuitenkaan talousarvioesityksessä ole menetelty. Valtiovarainvaliokunta on muun muassa mietinnössään n:o 81/1993 vp hallituksen talousarvioesityksestä n:o 126/1993 vp vuodelle 1994 kiinnittänyt huomiota aluekehitysrahojen puutteelliseen nimeämiseen. Hallintovaliokunta katsoo, että myös tässä yhteydessä tulisi asiaan puuttua, jotta alueiden kehittämisestä annetun lain 6 §:n 1 momentti tulisi asianmukaisesti otetuksi huomioon.

Poliisitoiminta

Poliisin tulostavoitteisiin sisältyy toisaalta tavoite estää rikoksia ja häiriöitä vaikuttamalla niiden taustalla oleviin syihin sekä toisaalta vakavan rikostutkinnan toimintaedellytysten turvaaminen. Samanaikaisesti on vireillä myös 176 poliisin viran vähentäminen.

Ottaen huomioon viime vuosien taloudellisen kehityksen johdosta reaalisesti yhä niukemmat määrärahat on pelättävissä, ettei asetettuja tulostavoitteita saavuteta. Kun toiminta joudutaan yhä enemmän laittamaan lyhyen aikavälin tärkeysjärjestykseen, voidaan arvioida, että uudessa poliisilaisissa korostettu ennalta estävä toiminta samoin kuin vähemmän kiireelliset tehtävät ja vähäisemmät omaisuusrikokset jäävät pienemmälle huomiolle. On selvää, että tärkeysjärjestyksen etupäähän tulee asettaa kiireelliset hälytystehtävät ja törkeiden rikosten tutkinta. Valiokunnan käsityksen mukaan on nähtävissä risti-

riitaa poliisihallinnon tavoitteiden ja määräraha-kehityksen välillä.

Eduskunta on aiemminkin puuttunut viime vuosina vireillä olleisiin poliisin virkojen vähentämishankkeisiin. Hallintovaliokunta katsoo, että virkojen vähentämistä koskeva tarkastelu tulee siirtää talousarvioesityksen samoin kuin myös kuluvan vuoden osalta vireillä olevan kihlakuntauudistuksen johdosta vuoden 1997 talousarvion yhteydessä suoritettavaksi.

Henkilöstöpolitiikka ja henkilöstöhallinto

Hallintovaliokunnan toimialaan kuuluvat hallinnon kehittämiseen liittyvät kysymykset ja valtion henkilöstöä koskevat asiat virkamiesten osalta. Asiantuntijoiden kuulemisessa ovat tulleet esiin säästöjen vaikutukset henkilöstöön monilla eri tavoilla. Vähentyneiden resurssien johdosta työtehtävät ovat tulleet laajalti yksilöiden kannalta osin kohtuuttoman raskaiksi aiheuttaen sairastumisia ja myös muita vakavia seurauksia. Saadun selvityksen perusteella leikkaukset ovat muun ohella vaikuttaneet osin työmotivaatiota vähentävästi senkin johdosta, että työn rasittavuuden lisääntyessä ansiotaso on samalla saattanut pienentyä.

Valiokunta katsoo, että valtion tulee huolehtia asianmukaisesti henkilöstöstään myös niin, että henkilökunnan fyysisestä ja henkisestä jaksamisesta pidetään riittävää huolta.

Ulkomaalaisviraston asioiden käsittelyajat

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen sisäasiainministeriönkin selvityksestä ilmenevään seikkaan, että kansalaishakemusten ja turvapaikkahakemusten käsittelyajat näyttävät taas alkavan pidentyä.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta ottaisi mietintöönsä laatiessaan huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Dromberg sekä jäsenet Alaranta,

Kallio, Kankaanniemi, Karpio, V. Koski, Kuro-la, Löf, Manninen, Mikkola, T. Pohjola, Polvi, Puhjo, Pulliainen ja Ranta-Muotio.

